

**การศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ให้สอดคล้องกับ
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เล่ม 1 (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)
Study and Development of Organic Crop Production Certification Manuals According to
Thai Agricultural Standard TAS 9000 Part 1-2009**

สุวิภา คำแหง^{1/} สุธาทิพย์ การรักษา^{1/} จงรักษ์ อิ่มใจ^{2/} บุญเลิศ สอาดสิทธิศักดิ์^{3/}
สนธิพิมพ์ สิมมาทัน^{4/} ทิตติยา ธาณี^{5/} ทอม เตียะเพชร^{6/} จงรักษ์ จารุเนตร^{7/}
ศรีเวียง มีพริ้ง^{8/} ศิริกุล โกกิฬา^{9/}

บทคัดย่อ

การศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ดำเนินงานตั้งแต่เดือนตุลาคม 2556 - กันยายน 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ โดยมีผลการเปรียบเทียบข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร กับ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) เพื่อจัดทำแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ มกษ. 9000-2552 ซึ่งมีรายการข้อกำหนดการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ข้อกำหนดหลัก 10 ข้อ ได้แก่ ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่ ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ข้อกำหนดที่ 4 : การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน ข้อกำหนดที่ 5 : การจัดการศัตรูพืช ข้อกำหนดที่ 6 : การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ข้อกำหนดที่ 7 : การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ข้อกำหนดที่ 8 : การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง ข้อกำหนดที่ 9 : การบันทึกข้อมูลการผลิตและ ข้อกำหนดที่ 10 : การทวนสอบ และจัดทำคู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) จำนวน 1 ฉบับ และคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามข้อกำหนด ISO/IEC 17065 จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งศึกษาและวิจัยผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ต่อการปฏิบัติของเกษตรกรและการปฏิบัติงานตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมิน ซึ่งพบว่าเมื่อเกษตรกรปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) พบเงื่อนไขและความเสี่ยงที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรในข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์มากที่สุดร้อยละ 95.86 เนื่องจากเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่ได้มาจากระบบการผลิตแบบอินทรีย์ รองลงมาคือข้อกำหนดที่ 10 การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบร้อยละ 54.88 เนื่องจากเกษตรกรไม่จัดทำบันทึกข้อมูลการผลิตหรือบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้บันทึก หลักฐาน และเอกสารไม่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต และมีผลทำให้เกษตรกรผ่านข้อกำหนดที่ 10 ในการตรวจประเมินครั้งที่ 1 เพียงร้อยละ 45.12 สำหรับผู้ตรวจประเมินพบปัญหาและอุปสรรคในการตรวจประเมินตามข้อกำหนดที่ 10 การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบมากที่สุดร้อยละ 24.3 เนื่องจากเกษตรกรจัดทำบันทึก หลักฐาน และเอกสารไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน และมีการสูญหาย ไม่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต รองลงมาคือข้อกำหนดที่ 4 การวางแผนการจัดการร้อยละ 6.47 เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ ความเข้าใจ และไม่จัดทำบันทึก หลักฐาน หรือเอกสารการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ในกระบวนการผลิต

รหัสทะเบียนวิจัย 03-05-51-03-02-01-01-57

^{1/} กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช

^{2/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1

^{3/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 2

^{4/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3

^{5/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4

^{6/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5

^{7/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6

^{8/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7

^{9/} สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8

คำนำ

กรมวิชาการเกษตรในฐานะของหน่วยรับรอง ซึ่งได้ดำเนินการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ. 9000-2552 และมีบทบาทร่วมกับสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติในการปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับชาติ จึงจำเป็นต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมในการปรับปรุงมาตรฐานการตรวจพืชอินทรีย์ เพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) สำหรับการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) โดยการศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบข้อกำหนดของมาตรฐาน จัดทำรายละเอียดข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินปรับปรุงแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ จัดทำคู่มือการตรวจประเมินและคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ เพื่อให้ได้แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) คู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) จำนวน 1 ฉบับ และคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามข้อกำหนด ISO/IEC 17065 จำนวน 1 ฉบับ สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ตลอดจนศึกษาและวิจัยผลกระทบของมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) ต่อการปฏิบัติของเกษตรกรและการปฏิบัติงานตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมิน มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงข้อกำหนดให้สอดคล้องกับกระบวนการผลิตพืชและการปฏิบัติของเกษตรกร หรือเป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรฐานและระบบการตรวจรับรองของกรมวิชาการเกษตรให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและน่าเชื่อถือทั้งในประเทศและระดับภูมิภาค หรือใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานและระบบการตรวจรับรองให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดข้อกำหนดของมาตรฐานให้มีความเข้มงวดสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืชที่มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค สร้างความมั่นคงด้านอาหาร การเพิ่มมูลค่าสินค้าและขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรไทยในตลาดโลกให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการ

อุปกรณ์

1. มาตรฐาน กฎ ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้อง และเอกสารวิชาการต่างๆ ได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เล่ม 1 (มกษ. 9000-2552) มาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร เป็นต้น
2. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรและผู้ตรวจประเมิน
3. กล้องถ่ายรูป
4. วัสดุสำนักงาน
5. เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับประมวลผล

วิธีดำเนินการ

1. การศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ดำเนินการศึกษาและพัฒนาเอกสารระบบคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) และมาตรฐาน ISO/IEC 17065 ได้แก่ แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) คู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) และคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐาน ISO/IEC 17065 ดังนี้

1.1 การพัฒนาและปรับปรุงแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

1.1.1 การเปรียบเทียบข้อกำหนดมาตรฐาน ดำเนินการโดยรวบรวมข้อมูล เอกสารวิชาการ และมาตรฐานต่างๆ วิเคราะห์รายละเอียดความแตกต่างของข้อกำหนดมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร กับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) และปรับปรุงข้อกำหนดของมาตรฐานเดิมให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

1.1.2 การจัดทำรายละเอียดข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ดำเนินการจัดประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการระดมความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ เพื่อรวบรวมและประมวลข้อมูลและข้อคิดเห็นที่ได้จากการประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จัดทำเป็นคู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) และคู่มือการตรวจรับรองมาตรฐาน ISO/IEC 17065

1.1.3 การปรับปรุงแก้ไขรายการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ดำเนินการประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นของผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขรายการตรวจประเมินในแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร ให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

1.2 การจัดทำคู่มือการตรวจประเมินและคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ดำเนินการจัดประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมความคิดเห็น เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและประมวลข้อมูลจากการประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จัดทำเป็นคู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) และคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐาน ISO/IEC 17065

2. การศึกษาผลกระทบของมาตรฐาน ดำเนินการศึกษผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกรและการตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 การสุ่มตัวอย่างประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรและผู้ตรวจประเมิน

2.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และผู้ตรวจประเมิน สวพ. 1-8

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และผู้ตรวจประเมิน สวพ. 1-8

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) กรณีทราบขนาดของประชากร (Finite Population) มีสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้

n	=	จำนวนของประชากรตัวอย่าง
N	=	จำนวนของประชากรทั้งหมด
e	=	ความผิดพลาดที่ยอมรับได้

การศึกษาและวิจัยที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และยอมรับให้มีความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าสัดส่วน เกิดขึ้นได้ในระดับ $\pm 5\%$ ($e = 0.05$) กำหนดการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (probability sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) (เทียนฉาย, 2541: 149-165) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และผู้ตรวจประเมิน สวพ. 1-8 ออกเป็น 8 กลุ่ม และทำการ

คำนวณขนาดตัวอย่างกลุ่มเกษตรกรแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และผู้ตรวจประเมิน โดยใช้สูตรสำเร็จของ (สับกษ, 2526) และ (โยธิน, 2544) คือ

$$ni = \frac{n(Ni)}{N}$$

กำหนดให้

ni	=	จำนวนตัวอย่างของ i
n	=	จำนวนตัวอย่างที่ต้องการเก็บ
Ni	=	จำนวนประชากรทั้งหมดของ i
N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด

2.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และผู้ตรวจประเมิน สวพ. 1-8 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา และวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของเกษตรกร และการตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมิน โดยเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

2.1.1 ข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ เป็นต้น

2.1.2 ข้อมูลเงื่อนไขและความเสี่ยงที่เป็นข้อบกพร่อง ทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน วิธีการแก้ไขข้อบกพร่อง และจำนวนครั้งการตรวจประเมินแต่ละข้อกำหนด

2.1.3 ปัญหาและอุปสรรค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจประเมินต่อการปฏิบัติงานตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

2.3 ทดสอบและปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสม

2.4 สัมภาษณ์เกษตรกรและผู้ตรวจประเมินที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างในข้อ 2.1

2.5 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรและผู้ตรวจประเมิน

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์

2.7 รวบรวมข้อมูล สรุปและรายงานผลการทดลอง

ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ เริ่มต้น ตุลาคม 2556 สิ้นสุด กันยายน 2558 รวม 2 ปี ณ กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช และพื้นที่เกษตรกร สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1-8

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

การศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ได้ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงเอกสารระบบคุณภาพและระบบการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ และการศึกษาผลกระทบของมาตรฐาน ดังนี้

1. การพัฒนาและปรับปรุงเอกสารระบบคุณภาพและระบบการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

1.1 การพัฒนาและปรับปรุงแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

1.1.1 การจัดทำข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

จัดทำข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำรายการตรวจประเมิน (ตารางที่ 1) ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่

เกณฑ์ที่กำหนด

1. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก

2. พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน

3. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก
4. เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน
5. พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี
6. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์
7. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และมีมาตรการป้องกันการ

ปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจเพื่อดูความเสี่ยงการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก และความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำซากโดยพินิจจากสภาพภูมิประเทศและที่ตั้งของพื้นที่ กิจกรรมและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ข้างเคียง
2. ตรวจพินิจบันทึกประวัติการใช้พื้นที่การผลิต ประวัติการปลูกพืช เช่น ชนิดพืชที่ปลูก และประวัติการใช้สารเคมี (ชนิดและอัตราการใช้สารเคมี) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดระยะปรับเปลี่ยนดังนี้

2.1 กรณีเป็นพื้นที่ซึ่งเคยผลิตพืชแบบทั่วไป หรือเคยใช้สารเคมีมาก่อนต้องเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนอย่างน้อย 12 เดือน ก่อนปลูกพืชล้มลุก และ 18 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชยืนต้นครั้งแรก

2.2 กรณีเป็นพื้นที่เปิดใหม่หรือพื้นที่มีหลักฐานแสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีห้ามใช้ในพื้นที่เป็นเวลานานเกินกว่า 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุกและ 18 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยวผลิตผลอินทรีย์ครั้งแรกสำหรับพืชยืนต้น สามารถลดระยะเวลาปรับเปลี่ยนได้ แต่ระยะเวลานับจากยื่นขอการรับรองได้การรับรองต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน

2.3 กรณีเป็นพื้นที่ซึ่งมีประวัติการใช้สารเคมีในปริมาณมาก อาจพิจารณาเพิ่มระยะการปรับเปลี่ยนที่นานกว่าที่มาตรฐานกำหนดได้

3. พื้นที่ซึ่งทยอยปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ ต้องตรวจพินิจชนิดพืช และวิธีการแยกพื้นที่ผลิตระหว่างพื้นที่ปรับเปลี่ยนแล้วและพื้นที่ทยอยปรับเปลี่ยน

4. ตรวจพินิจมาตรการป้องกันการปนเปื้อนทางดิน เช่น การทำคันดิน การขุดร่องน้ำ และการปลูกพืชเป็นแนวกันชน

5. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความเสี่ยงของพื้นที่ต่อการปนเปื้อนและการหามาตรการป้องกัน

6. กรณีพื้นที่มีความเสี่ยงหรือสงสัยว่ามีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ให้เก็บตัวอย่างดิน /ผลิตผลส่งวิเคราะห์

แหล่งน้ำ

1. ตรวจพินิจเพื่อดูความเสี่ยงการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนักจากสภาพภูมิประเทศและที่มาของแหล่งน้ำใช้ในแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

2. ตรวจพินิจบันทึกวิธีการจัดหาแหล่งน้ำ หรือวิธีการใช้น้ำในพื้นที่ปลูก

3. ตรวจพินิจมาตรการป้องกันการปนเปื้อนของพื้นที่ทางน้ำ เช่น การทำคันดิน การทำบ่อพักน้ำ การใช้พืชช่วยบำบัดน้ำ และการปลูกพืชเป็นแนวกันชน

4. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความเสี่ยงของแหล่งน้ำต่อการปนเปื้อนและการหามาตรการป้องกัน

5. กรณีแหล่งน้ำมีความเสี่ยงหรือสงสัยว่ามีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ให้เก็บตัวอย่างน้ำ ส่งวิเคราะห์

กรณีมีการผลิตพืชแบบคู่ขนาน

1. ตรวจพินิจบันทึกขอบเขตการใช้พื้นที่ และการแบ่งเขตระหว่างพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์และพื้นที่การผลิตพืชทั่วไป

2. ตรวจพินิจป้ายชี้บ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่การผลิตพืชแบบอินทรีย์และพื้นที่การผลิตพืชแบบทั่วไปแยกกันอย่างชัดเจน

3. ตรวจพินิจพื้นที่ปลูก แหล่งน้ำและขอบเขตการแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์และพื้นที่ผลิตพืชทั่วไป เพื่อประเมินประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันการปนเปื้อน เช่น การทำคันดิน การขุดร่องน้ำ การทำบ่อพักน้ำ และการปลูกพืชเป็นแนวกันชน ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนจากพื้นที่ผลิตพืชทั่วไปมายังพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยความเป็นอินทรีย์

4. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานในการผลิตแบบคู่ขนาน

ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ

เกณฑ์ที่กำหนด

1. มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร)

2. มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

3. มีการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

4. มีการดูแลรักษาสุขลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม

5. มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจพื้นที่ปลูก ความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ที่อาจเกิดการปนเปื้อนมาจากทางดิน น้ำ อากาศ ปัจจัยการผลิต และเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตร และตรวจมาตรการการป้องกัน เช่น การทำคันดิน การขุดร่องน้ำ การปลูกพืชเป็นแนวกันชน การทำบ่อพักน้ำ หรือการแยกใช้อุปกรณ์ทางการเกษตรระหว่างการผลิตพืชทั่วไปออกจากการผลิตพืชอินทรีย์

2. ตรวจพินิจบันทึกเรื่องการวางแผนการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิตตั้งแต่วิธีการเลือกใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการขนย้ายผลิตผล เพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อการสูญเสียความปลอดภัย

3. ตรวจพินิจระบบนิเวศในพื้นที่ปลูก การอนุรักษ์พื้นฟูและการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปล่อยแมลงศัตรูพืช การปลูกไม้ยืนต้นในลักษณะผสมผสาน

4. ตรวจพินิจขั้นตอนมาตรการรักษาความสะอาด และการดูแลสุขลักษณะภายในแปลง เช่น มาตรการจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการของเสีย

5. ตรวจพินิจวิธีการชี้บ่ง เช่น มีป้ายชี้บ่งแสดงขอบเขตการผลิตพืชอินทรีย์อย่างชัดเจน

6. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์

เกณฑ์ที่กำหนด

1. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการดัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี

2. มีการกักตุนเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี

3. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากระบบการผลิตพืชอินทรีย์

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจขั้นตอนการปฏิบัติงาน สถานที่เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

2. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานถึงแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

3. ตรวจสอบบันทึกแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่สามารถตรวจสอบได้
4. ตรวจสอบขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์กรณีผลิตเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ใช้เอง

ภายในแปลง

5. ตรวจสอบใบรับรองอินทรีย์ ของเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์กรณีซื้อเมล็ดพันธุ์มาจาก

ภายนอก

6. ตรวจสอบใบรับรอง/หนังสือรับรองว่าเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ต้องไม่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี

7. ตรวจสอบวิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำมาใช้อย่างเหมาะสม เช่น ล้างน้ำ กรณีใช้เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่มาจากกระบวนการผลิตแบบเกษตรเคมี

8. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำไปใช้

9. กรณีสงสัยว่าเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์เป็น GMOs หรือผ่านการฉายรังสี ให้เก็บตัวอย่างเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ส่งวิเคราะห์

ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน

เกณฑ์ที่กำหนด

1. มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน

2. มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนด

3. ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/หินบด/ปุ๋ยคอก/หรือวัสดุจากพืชและสัตว์ตามที่มาตรฐานกำหนด

4. มีมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

5. ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย

6. มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน

7. มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์

8. มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน

9. มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจสอบพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยพินิจจากความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในดิน เช่น ไส้เดือน กิ้งกือ และตรวจพินิจมาตรการการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน กิจกรรมการจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การใส่ปุ๋ยคอก หรือการใส่ปุ๋ยพืชสด

2. ตรวจสอบวัสดุและปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินเปรียบเทียบกับที่มาตรฐาน โดยต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ หรือในกรณีที่รายการวัสดุปรับปรุงบำรุงดินไม่มีอยู่ในมาตรฐาน จะต้องผ่านการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติกับสำนักควบคุมพืชและวัสดุเกษตรและผ่านการพิจารณาจากสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชก่อนนำไปใช้ในพื้นที่สุดการผลิตพืชอินทรีย์ที่ขอการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

3. ตรวจสอบบันทึกรายการวัสดุปรับปรุงบำรุงดินเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของวัสดุปรับปรุงบำรุงดินและปัจจัยการผลิตที่นำมาใช้ปรับปรุงบำรุงดิน และพิจารณาความเสี่ยงการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารพิษตกค้างและโลหะหนัก

4. ตรวจพินิจกิจกรรมขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ในกรณีที่เกษตรกรนำเศษวัสดุภายในฟาร์มมาผลิตปุ๋ยใช้เอง
5. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องวัสดุปรับปรุงบำรุงดินและรายการปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ ที่นำมาใช้ปรับปรุงบำรุงดิน
6. ตรวจพินิจมาตรการและแผนการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินภายในพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ เช่น การปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน
7. ตรวจพินิจการปฏิบัติงานและสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเผาเศษซากพืชภายในแปลงเนื่องจากมาตรฐานไม่อนุญาตให้เผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้น ในกรณีมีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่จะต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย
8. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับแผนการฟื้นฟูพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ในระยะยาว เช่น มีแผนพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน และยั่งยืน
9. ตรวจพินิจพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ในกรณีที่มีการนำสัตว์เข้ามาเลี้ยงภายในแหล่งผลิตพืชอินทรีย์เพื่อลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และเพื่อสร้างสมดุลของวงจรธาตุอาหารแบบยั่งยืน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันผลิตผลเกิดการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์จากมูลสัตว์เลี้ยง เช่น ทำรั้วกั้นในกรณีพืชผัก หรือนำสัตว์มาเลี้ยงเฉพาะแปลงไม้ผลที่มีขนาดทรงพุ่มสูง

ข้อกำหนดที่ 5 การจัดการศัตรูพืช

เกณฑ์ที่กำหนด

1. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด
2. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดโรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด
3. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด
4. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด
5. มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง
6. มีสถานที่จัดเก็บและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ
7. มีมาตรการและการปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์จากการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตรภายในฟาร์มและหรือจากภายนอกฟาร์ม
8. มีการอนุรักษ์หรือปล่อยศัตรูธรรมชาติ และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ วิธีการตรวจประเมิน
 1. ตรวจพินิจมาตรการและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โรคพืช แมลงและสัตว์ศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ เช่น วิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางกายภาพ ชีวภาพ หรือการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพื่อควบคุมป้องกันกำจัดศัตรูพืช โรคพืช แมลง และสัตว์ศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์
 2. ตรวจพินิจขั้นตอนการปฏิบัติงานและมาตรการในการป้องกันและกำจัดวัชพืชตลอดห่วงโซ่การผลิต เช่น การเลี้ยงสัตว์เพื่อเหยาะเล็ม
 3. ตรวจพินิจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มาของรายการปัจจัยการผลิตที่นำมาใช้ภายในพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ เช่น วัสดุที่นำมาทำปุ๋ย จุลินทรีย์ วัสดุหรือสารที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดหรือ

ในกรณีที่รายการวัสดุปรับปรุงบำรุงดินไม่มีอยู่ในมาตรฐาน จะต้องผ่านการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติกับสำนักควบคุมพืชและวัสดุเกษตรและผ่านการพิจารณาจากสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชก่อนนำไปใช้ในพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ที่ขอการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร

4. ตรวจพินิจบันทึก เอกสาร หลักฐานเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มารายการปัจจัยการผลิต วัสดุ จุลินทรีย์ หรือสารที่ใช้ควบคุมป้องกันศัตรูพืช

6. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่มีการผลิตปัจจัยการผลิตใช้เองภายในแปลงเพื่อตรวจสอบแหล่งมาของวัสดุที่นำมาใช้ และขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อควบคุมป้องกันศัตรูพืช

7. ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บ และการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ รวมถึงมาตรการป้องกันการปนเปื้อนในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานมีการใช้อุปกรณ์ร่วมกันในการผลิตพืชทั่วไปและการผลิตพืชอินทรีย์เพื่อป้องกันการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

8. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรการการอนุรักษ์และการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปลูกพืชที่อยู่อาศัยของแมลงศัตรูธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความสมดุลของแมลงศัตรูพืช เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน เพื่อลดการใช้ปัจจัยการผลิต

9. กรณีสงสัยว่าปัจจัยการผลิตที่ใช้ควบคุมป้องกันศัตรูพืช มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ให้เก็บตัวอย่างส่งวิเคราะห์

ข้อกำหนดที่ 6 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

เกณฑ์ที่กำหนด

1. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์

2. สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุขลักษณะ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค

3. ไม่นำผลิตผลพืชทั่วไปมาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์ และมีการขึ้นอย่างชัดเจน

4. ไม่ใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชอินทรีย์ร่วมกับผลิตผลพืชทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้กับผลิตผลพืชอินทรีย์

5. น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ

6. สารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นสารจากธรรมชาติและ/หรือเป็นสารที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ และ/หรือได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง

7. มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และมีการขึ้นอย่างชัดเจน

8. วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหะที่ใช้ในการขนย้ายผลิตผลพืชอินทรีย์มีความเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

9. มีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น วิธีการเก็บเกี่ยว ขั้นตอนการขนย้ายผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยว

2. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

3. ตรวจพินิจสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะใช้ในการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น ต้องถูกสุขลักษณะ และไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์ โลหะหนัก หรือสัตว์ซึ่งเป็นพาหะนำโรค และในกรณีที่มีความเสี่ยงผู้ปฏิบัติงานต้องมีมาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการ

สูญเสียความเป็นอินทรีย์ เช่น การวางกับดักป้องกันสัตว์พาหะ ทำมั่งลวด การทำความสะอาด การแยกวัสดุอุปกรณ์ หรือการทำป้ายชี้บ่งวัสดุอุปกรณ์อย่างชัดเจนในกรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนาน

3. ตรวจสอบการชี้บ่งอย่างชัดเจนของผลผลิตระหว่างขั้นตอนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อไม่ให้เกิดการปะปนกันของผลผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนาน เช่น การแยกเวลาการผลิต การทำป้ายชี้บ่ง การแยกสายการผลิต

4. ตรวจสอบพินิจน้ำ ที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว หากใช้น้ำที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมีและโลหะหนัก เช่น กรองน้ำก่อนใช้งาน

5. ตรวจสอบพินิจสารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว เปรียบเทียบกับมาตรฐานที่อนุญาตให้ใช้ หากไม่มีอยู่ในมาตรฐานจะต้องได้รับการยินยอมจากหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตรก่อนนำไปใช้

5. ตรวจสอบพินิจบันทึกเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของน้ำและสารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว

6. กรณีสงสัยว่ามาตรการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว ไม่มีประสิทธิภาพและอาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมีและโลหะหนัก

ให้เก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพ

7. ตรวจสอบพินิจขั้นตอนและกระบวนการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว อย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น นำเศษเหลือจากผลผลิตไปทำปุ๋ยหมักเพื่อนำกลับไปใช้ในแปลงปลูกอีกครั้ง

ข้อกำหนดที่ 7 การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง

เกณฑ์ที่กำหนด

1. สถานที่บรรจุหีบห่อผลผลิตพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

2. มีการบรรจุหีบห่อผลผลิตพืชอินทรีย์ที่ไม่ปะปนกับผลผลิตพืชทั่วไป

3. ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

4. ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

5. ควรเลือกวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

6. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลผลิตพืชอินทรีย์ออกจากผลผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน

7. สถานที่เก็บรักษาผลผลิตพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

8. สถานที่เก็บรักษาผลผลิตพืชอินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์ แมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค

9. มีการเก็บรักษาผลผลิตพืชอินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลผลิตพืชทั่วไป

10. มีการควบคุมและป้องกันไม่ให้ผลผลิตพืชอินทรีย์ ปนเปื้อนวัสดุหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ และหรือสารที่ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรคในโรงเก็บรักษา

11. มีการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค ระหว่างการเก็บรักษาผลผลิตพืชอินทรีย์อย่างเหมาะสม

12. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลผลิตพืชอินทรีย์ออกจากผลผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน

13. ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลผลิต และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

14. พาหนะในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

15. มีการป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ระหว่างการขนส่ง

16. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน
วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะขนส่งที่ใช้ในกระบวนการการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ซึ่งต้องไม่ทำให้ผลิตผลเสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ เช่น ภาชนะบรรจุต้องแข็งแรง ทนทาน ไม่ทำปฏิกิริยากับผลิตผล และสามารถย่อยสลายได้ง่าย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สถานที่จัดเก็บผลิตผล ต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และในกรณีที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนทำให้ผลิตผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์ ต้องมีมาตรการป้องกัน

2. ตรวจพินิจขั้นตอนและวิธีการการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่งซึ่งต้องไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนทำให้ผลิตผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์ตลอดขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

3. ตรวจพินิจสารที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ซึ่งต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ กรณีที่สารที่ใช้ไม่มีอยู่ในมาตรฐาน จะต้องได้รับการยินยอมจากหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตรก่อนนำสารที่อยู่นอกเหนือมาตรฐานอนุญาตมาใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

4. ตรวจพินิจบันทึกเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของสารที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

5. ตรวจพินิจการชี้บ่งถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน ในกรณีที่มีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่งแบบคู่ขนาน เพื่อป้องกันความเสียหายของผลิตผล และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

6. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

ข้อกำหนดที่ 8 การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

1. มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองจริง

2. ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองในแปลงปลูก

3. ปริมาณผลิตผลที่จำหน่ายสอดคล้องกับปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยว

4. ขนาดพื้นที่ปลูกในใบรับรองเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกจริง

5. ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน

6. ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร

7. สีของเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามเงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด

8. เครื่องหมายรับรองมีลักษณะ รูปทรง และสัดส่วนตรงตามที่มาตรฐานกำหนด

9. แสดงเครื่องหมายรับรองตรงกับชนิดพืชที่ได้รับ
การรับรอง

10. จำนวนเครื่องหมายที่ใช้สอดคล้องกับจำนวน
บรรจุภัณฑ์ที่ทำการผลิต

11. การแสดงฉลากต้องมีรายละเอียดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้

12. มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลจากการผลิตแบบอินทรีย์

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง พื้นที่ปลูก เปรียบเทียบกับพื้นที่และชนิดพืชที่ปลูกจริงภายในแปลงปลูก ในกรณีที่ไม่มีความสะดวกคล้อยกัน ผู้ปฏิบัติงานต้องดำเนินการแก้ไข เช่น แจ้งความประสงค์ขอขยายขอบข่ายพืชเพิ่มเติม
2. ตรวจพินิจบันทึกแผนการผลิตและปริมาณการผลิต และปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้จริงจากพื้นที่การผลิต เพื่อตรวจสอบการนำผลิตผลจากภายนอกมาอ้างใช้ใบรับรอง
3. ตรวจพินิจขั้นตอนการติดฉลากและการกล่าวอ้างบนผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ โดยผลผลิตผลและผลิตภัณฑ์ที่นำมาติดฉลากและกล่าวอ้างจะต้องตรงกับขอบข่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง
4. ตรวจพินิจความถูกต้องและครบถ้วนของฉลากเปรียบเทียบกับหลัก เกณฑ์และเงื่อนไขการใช้ฉลากและการกล่าวอ้าง และมาตรฐานที่กำหนด เช่น ขนาด สี รูปทรง ข้อความบนฉลาก
5. ตรวจบันทึกการควบคุมฉลากเปรียบเทียบกับบันทึกการจำหน่ายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ที่สามารถแสดงฉลากและการกล่าวอ้างได้

ข้อกำหนดที่ 9 การบันทึกข้อมูล

เกณฑ์ที่กำหนด

1. มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสารแสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน
2. มีการจัดทำประวัติ แผนที่ แผนผังฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
3. มีการจัดทำแผนการผลิตและจดบันทึกการปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยวทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน
4. มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร
5. มีบันทึกชนิดและปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์
6. มีบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายและ/หรือการขนส่งผลิตผลพืชอินทรีย์

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูลการผลิตตลอดกระบวนการผลิตประกอบด้วย
 - 1.1 ข้อมูลประวัติการใช้พื้นที่ปลูก เช่น การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ย้อนหลัง ประวัติการใช้สารเคมี
 - 1.2 ข้อมูลการวางแผนการจัดการ เช่น การเลือกชนิดพืชปลูก ฤดูกาลปลูก ช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวผลิตผล การรักษาความสมดุลและความหลากหลายทางธรรมชาติ มาตรการหรือวิธีการป้องกันการปนเปื้อน
 - 1.3 ข้อมูลการใช้เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ เช่น แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์

ที่นำมาใช้ ขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ใช้เองภายในแปลง

วิธีการกำจัดการเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์
 - 1.4 ข้อมูลการจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน ขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน วิธีการใช้ อัตราการใช้ และระยะเวลาการใช้ปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน

1.5 ข้อมูลการจัดการศัตรูพืช เช่น การสำรวจศัตรูพืช แผนการป้องกันกำจัดศัตรูพืช แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช วิธีการใช้ อัตราการใช้ และระยะเวลาการใช้ปัจจัยการผลิตในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1.6 ข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การจัดเตรียมสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะใช้ในการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ขั้นตอนและวิธีการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว สารเคมีสังเคราะห์ที่ใช้ในกระบวนการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว วันที่เก็บเกี่ยว และปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ แหล่งที่มาน้ำที่ใช้ในกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

1.7 ข้อมูลการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง เช่น การจัดเตรียมสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะขนส่งใช้ในกระบวนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ขั้นตอนและวิธีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง สารที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง แหล่งน้ำที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง มาตรการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง บันทึกวิธีการแยกหรือการขึ้นเพื่อแยกกันอย่างชัดเจนระหว่างการผลิตพืชอินทรีย์และการผลิตพืชทั่วไป

1.8 ข้อมูลการแสดงผลและการกล่าวอ้าง เช่น แผนและปริมาณการผลิต ขั้นตอนการติดตามและการกล่าวอ้างบนผลิตภัณฑ์ การควบคุมปริมาณการใช้ฉลาก บันทึกวิธีการแยกหรือการขึ้นกรณีมีการผลิตแบบคู่ขนาน

2. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูลการผลิต กรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนานผู้ปฏิบัติจะต้องบันทึกข้อมูลการผลิตพืชอินทรีย์และการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน

ข้อกำหนดที่ 10 การทวนสอบ

เกณฑ์ที่กำหนด

1. มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต
2. มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง

วิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูล หลักฐาน หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบย้อนกลับได้เป็นเวลาอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง
2. ตรวจพินิจความครบถ้วนของข้อมูลในบันทึก หรือในเอกสาร หลักฐาน ซึ่งควรมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิต
3. ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บบันทึก หลักฐาน หรือเอกสารซึ่งสามารถทวนสอบย้อนหลังได้ อย่างน้อย 1 รอบการรับรอง
4. สัมภาษณ์ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน

1.1.2 การปรับปรุงแก้ไขรายการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ดำเนินการประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นของผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำรายการตรวจประเมินในแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ มกษ. 9000-2552 ซึ่งมีรายการตรวจประเมิน 99 ข้อ แบ่งเป็นข้อกำหนดหลัก 82 ข้อ ข้อกำหนดรอง 12 ข้อ และข้อเสนอแนะ 5 ข้อ และเกณฑ์การประเมิน (ภาคผนวกที่ 1) ดังนี้

ระดับข้อกำหนด

1. ข้อกำหนดหลัก (Major requirement) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากมีความบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงหรือรุนแรงต่อกระบวนการผลิต ทำให้ผลิตผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์

2. ข้อกำหนดรอง (Minor requirement) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตไม่ถูกสุขลักษณะและสุขอนามัย ผลิตผลมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ หรือกระทบต่อคุณภาพของผลิตผล

3. ข้อเสนอแนะ (recommendation) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้เกิดความสมดุลและความหลากหลายทางชีวภาพ กระบวนการผลิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และระบบการผลิตพืชอินทรีย์ที่มีความยั่งยืน

เกณฑ์การประเมิน

1. ข้อกำหนดหลัก ต้องผ่านทุกข้อ

2. ข้อกำหนดรอง ต้องผ่าน 60% ของข้อกำหนดรองในแต่ละข้อกำหนดของมาตรฐาน

ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่ ข้อกำหนดหลักมีทั้งหมด 7 ข้อ เป็นข้อกำหนดหลัก 7 ข้อ ดังนี้

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก

ข้อย่อย 2 พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน

ข้อย่อย 3 พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก

ข้อย่อย 4 เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน

ข้อย่อย 5 พื้นที่ที่ทำการเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี

ข้อย่อย 6 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 7 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์

ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ มีทั้งหมด 5 ข้อ แบ่งเป็นข้อกำหนดหลัก 1 ข้อ และข้อกำหนดรอง 3 ข้อ และข้อเสนอแนะ 1 ข้อ ดังนี้

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร)

ข้อกำหนดรอง

ข้อย่อย 2 มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ข้อย่อย 3 มีการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

ข้อย่อย 4 มีการดูแลรักษาสุขลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อย่อย 5 มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์

ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ มีทั้งหมด 3 ข้อ เป็นข้อกำหนดหลัก 3 ข้อ ดังนี้

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการดัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี

ข้อย่อย 2 มีการกำจัดการเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี

ข้อย่อย 3 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากระบบการผลิตพืชอินทรีย์

ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน มีทั้งหมด 9 ข้อ แบ่งเป็นข้อกำหนดหลัก 5 ข้อ และข้อเสนอแนะ 4 ข้อ ดังนี้

ข้อกำหนดหลัก

- ข้อย่อย 1 มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน
 ข้อย่อย 2 มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนด
 ข้อย่อย 3 ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/หินบด/ปุ๋ยคอก/หรือวัสดุจากพืชและสัตว์ตามที่

มาตรฐานกำหนด

ข้อย่อย 4 มีมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

ข้อย่อย 5 ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย

ข้อแนะนำ

ข้อย่อย 6 มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน

ข้อย่อย 7 มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์

ข้อย่อย 8 มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน

ข้อย่อย 9 มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน

ข้อกำหนดที่ 5 การจัดการศัตรูพืช มีทั้งหมด 8 ข้อ แบ่งเป็นข้อกำหนดหลัก 5 ข้อ และข้อกำหนดรอง 3 ข้อ ดังนี้

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด

ข้อย่อย 2 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัด โรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด

ข้อย่อย 3 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด

ข้อย่อย 4 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด

ข้อย่อย 5 มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง

ข้อกำหนดรอง

ข้อย่อย 6 มีสถานที่จัดเก็บและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ

ข้อย่อย 7 มีมาตรการและการปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์จากการใช้วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือการเกษตรภายในฟาร์มและหรือจากภายนอกฟาร์ม

ข้อย่อย 8 มีการอนุรักษ์หรือปล่อยศัตรูธรรมชาติ และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ

ข้อกำหนดที่ 6 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว มีทั้งหมด 9 ข้อ แบ่งเป็นข้อกำหนดหลัก 6 ข้อ และข้อกำหนดรอง 3 ข้อ ดังนี้

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์

ข้อย่อย 2 สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุขลักษณะ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค

ข้อย่อย 3 ไม่นำผลิตผลพืชทั่วไปมาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์ และมีการชี้บ่งอย่างชัดเจน

ข้อย่อย 4 ไม่ใช่เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชอินทรีย์ร่วมกับผลิตผลพืชทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้กับผลิตผลพืชอินทรีย์

ข้อย่อย 5 น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ

ข้อย่อย 6 สารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นสารจากธรรมชาติและ/หรือเป็นสารที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ และ/หรือได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง

ข้อกำหนดรอง

ข้อย่อย 7 มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และมีการซึบอย่างชัดเจน

ข้อย่อย 8 วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายผลิตผลพืชอินทรีย์มีความเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 9 มีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนดที่ 7 การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง มีทั้งหมด 16 ข้อ แบ่งเป็นข้อกำหนดหลัก 13 ข้อ และข้อกำหนดรอง 3 ข้อ ดังนี้

การบรรจุหีบห่อ

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 สถานที่บรรจุหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 2 มีการบรรจุหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์ที่ไม่ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป

ข้อย่อย 3 ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 4 ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 6 มีการซึบที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน

ข้อกำหนดรอง

ข้อย่อย 5 ควรเลือกวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

การเก็บรักษา

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 7 สถานที่เก็บรักษาผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 9 มีการเก็บรักษาผลิตผลพืชอินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป

ข้อย่อย 10 มีการควบคุมและป้องกันไม่ให้ผลิตผลพืชอินทรีย์ ปนเปื้อนวัสดุหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ และหรือสารที่ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรคในโรงเก็บรักษา

ข้อย่อย 12 มีการซึบที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน

ข้อกำหนดรอง

ข้อย่อย 8 สถานที่เก็บรักษาผลิตผลพืชอินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์ แมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค

ข้อย่อย 11 มีการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค ระหว่างการเก็บรักษาผลิตผลพืชอินทรีย์อย่างเหมาะสม

การขนส่ง

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 13 ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 14 พาหนะในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อย่อย 15 มีการป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ระหว่างการขนส่ง

ข้อย่อย 16 มีการชี้แจงที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพีชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพีชทั่วไปอย่างชัดเจน

ข้อกำหนดที่ 8 การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง มีทั้งหมด 12 ข้อ เป็นข้อกำหนดหลัก 12 ข้อ ดังนี้

ใบรับรอง

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 มีการปลูกพีชตรงกับชนิดพีชที่ได้รับการรับรองจริง

ข้อย่อย 2 ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพีชที่ได้รับการรับรองในแปลง

ปลูก

ข้อย่อย 3 ปริมาณผลิตผลที่จำหน่ายสอดคล้องกับปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยว

ข้อย่อย 4 ขนาดพื้นที่ปลูกในใบรับรองเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกจริง

เครื่องหมายรับรอง

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 5 ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน

ข้อย่อย 6 ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15

มิลลิเมตร

ข้อย่อย 7 สีของเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามเงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด

ข้อย่อย 8 เครื่องหมายรับรองมีลักษณะ รูปทรง และสัดส่วนตรงตามที่มาตรฐานกำหนด

ข้อย่อย 9 แสดงเครื่องหมายรับรองตรงตามกับชนิดพีชที่ได้รับการรับรอง

ข้อย่อย 10 จำนวนเครื่องหมายที่ใช้สอดคล้องกับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ทำการผลิต

การแสดงฉลาก

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 11 การแสดงฉลากต้องมีรายละเอียดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ ดังนี้

11.1 มีชื่อผลิตผล

11.2 มีชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต

11.3 มีคำแนะนำการเก็บรักษา (ถ้ามี)

11.4 มีปริมาณน้ำหนักสุทธิ (ถ้ามี)

11.5 มีชื่อประเทศผู้ผลิต (กรณีส่งออก)

ข้อย่อย 12 มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลจากการผลิตแบบอินทรีย์

ข้อกำหนดที่ 9 การบันทึกข้อมูลการผลิต มีทั้งหมด 6 ข้อ เป็นข้อกำหนดหลัก 6 ข้อ

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสารแสดงการผลิตพีชอินทรีย์แยกจากการผลิตพีชทั่วไปอย่าง

ชัดเจน

ข้อย่อย 2 มีการจัดทำประวัติ แผนที่ แผนผังฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

ข้อย่อย 3 มีการจัดทำแผนการผลิตและจดบันทึกการปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตพีชอินทรีย์ ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยวทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

ข้อย่อย 4 มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร

ข้อย่อย 5 มีบันทึกชนิดและปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพีชอินทรีย์

ข้อย่อย 6 มีบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายและ/หรือการขนส่งผลิตผลพีชอินทรีย์

ข้อกำหนดที่ 10 การทวนสอบ มีทั้งหมด 2 ข้อ เป็นข้อกำหนดหลัก 2 ข้อ

ข้อกำหนดหลัก

ข้อย่อย 1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต

ข้อย่อย 2 มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง

1.2 การจัดทำคู่มือการตรวจประเมินและคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ดำเนินการจัดประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และระดมความคิดเห็น เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและประมวลข้อมูลจากการประชุมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการ จัดทำเป็นคู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) 1 ฉบับ (ภาคผนวกที่ 2) และคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐาน ISO/IEC 17065 1 ฉบับ (ภาคผนวกที่ 3) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ของผู้ตรวจประเมิน และการพิจารณาตัดสินให้การรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ของคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช สวพ. 1-8 ดังนี้

1.2.1 คู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ใช้เป็นแนวทางการตีความข้อกำหนดและวิธีตรวจประเมินข้อกำหนดมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

1.2.2 คู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ประกอบด้วยขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงาน ผู้รับผิดชอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO/IEC 17065

2. ผลกระทบของมาตรฐานต่อเกษตรกรและผู้ตรวจประเมิน

การศึกษาและวิจัยผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) ต่อการปฏิบัติของเกษตรกรและการปฏิบัติงานตรวจประเมินของผู้ตรวจประเมิน โดยจัดทำแบบสัมภาษณ์เกษตรกรและแบบสอบถามผู้ตรวจประเมินเกี่ยวกับข้อกำหนดในแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) 10 ข้อ 99 ข้อย่อย แบ่งเป็นข้อกำหนดหลัก 82 ข้อ ข้อกำหนดรอง 12 ข้อ และข้อแนะนำ 5 ข้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามได้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน และจำนวนครั้งในการตรวจประเมิน/แก้ไขข้อบกพร่องของเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งข้อมูลจากผู้ตรวจประเมินเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในแต่ละข้อกำหนดของมาตรฐาน ที่ผู้ตรวจประเมินพบระหว่างการตรวจประเมิน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ที่ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยรับรองระบบงาน หน่วยรับรอง หรือหน่วยงานอื่นๆ นำไปใช้ในการกำหนดโจทย์วิจัย กำหนดแนวทางการส่งเสริมให้ความรู้หรือแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ที่

ได้ไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานและระบบการผลิตให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐาน ส่งผลให้เกษตรกรได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น หรือใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการปรับปรุงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ที่คำนึงถึงพื้นฐานของเกษตรกรและระบบการผลิตภาคการเกษตรของประเทศไทย เพื่อให้สะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติของเกษตรกรและผู้ตรวจประเมิน หรือใช้เป็นข้อมูลเพื่อต่อยอดการพัฒนาและปรับปรุงระบบและมาตรฐานการตรวจรับรองของไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับภูมิภาคและระดับสากลที่มีการปรับเปลี่ยนให้มีคุณภาพมาตรฐานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.1 ผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติของเกษตรกร

เกษตรกรที่จะได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานทั้ง 10 ข้อ โดยต้องผ่านข้อกำหนดหลักทั้งหมด 82 ข้อ และข้อกำหนดรองในแต่ละข้อกำหนดของมาตรฐานอย่างน้อยร้อยละ 60 หากในระหว่างการตรวจประเมินพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยง ซึ่งมีผลทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกำหนดได้ เกษตรกรต้องดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่อง โดยมีกำหนดการตรวจประเมินเพื่อการรับรองและแก้ไขข้อบกพร่องรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 3 ครั้ง ข้อกำหนดที่เกษตรกรส่วนใหญ่พบเงื่อนไขหรือความเสี่ยง และต้องเข้าตรวจประเมินมากกว่า 1 ครั้ง แสดงว่ามีความยุ่งยากต่อการปฏิบัติ และเป็นปัญหาอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการได้รับการรับรองของเกษตรกร ซึ่งจากการศึกษาและวิจัยสรุปเป็นข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร และผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติของเกษตรกร ดังนี้

2.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 63.91 เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.09 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 35 ปี ร้อยละ 34.96 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้นปลาย/ปวช. ร้อยละ 48.87 มีประสบการณ์การผลิตพืชอินทรีย์ 5 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 78.20 พื้นที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นของตนเอง ร้อยละ 95.49 และมีขนาดพื้นที่ผลิต 1-2 ไร่ ร้อยละ 34.96 การผลิตพืชอินทรีย์ของเกษตรกรทั้งหมดใช้แรงงานในครัวเรือน 2 - 3 คน และมีการจ้างแรงงานชั่วคราว 2 - 3 คน ร้อยละ 74.44 ผลผลิตส่วนใหญ่มีการจำหน่ายในตลาดเกษตรอินทรีย์/ตลาดชุมชน ร้อยละ 71.07 (ตารางที่ 2)

2.1.2 ผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติของเกษตรกร เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงที่มีผลต่อการปฏิบัติตามข้อกำหนดทั้ง 10 ข้อ รวมข้อย่อย 99 ข้อ เงื่อนไขหรือความเสี่ยงที่พบมากที่สุดอยู่ในข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์ และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ พบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงเฉลี่ยร้อยละ 37.59 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 3.3 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากกระบวนการผลิตพืชอินทรีย์ พบข้อสังเกตมากที่สุดร้อยละ 95.86 เนื่องจากเกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจากระบบทั่วไปที่ไม่คลุกสารเคมี หรือใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีการกำจัดสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ เพราะพืชส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสม จึงไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ในระบบเกษตรอินทรีย์ไว้ขยายพันธุ์เองได้ แต่เกษตรกรผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 ทั้งหมดได้ โดยการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ ร้อยละ 80.86 และเก็บเมล็ดพันธุ์พืชผสมเปิดไว้ใช้เอง ร้อยละ 15.00 รองลงมาคือข้อกำหนดที่ 10 การทวนสอบ พบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงเฉลี่ยร้อยละ 27.82 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 10.1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 54.88 เนื่องจากบันทึก หลักฐาน และ/หรือเอกสารไม่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ร้อยละ 54.88 ซึ่งเกิดจากเกษตรกรไม่จัดทำบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม หรือบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์มไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกษตรกรผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 เพียงร้อยละ 45.12 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 54.88 เกษตรกรแก้ไขข้อบกพร่องโดยจัดทำบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันสามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ร้อยละ 54.88 (ตารางที่ 3) และมีรายละเอียดในแต่ละข้อกำหนด ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่

ข้อกำหนดที่ 1 มีข้อย่อย 7 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อย 6 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 2.27 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 95.76 และ 4.24 ตามลำดับ โดยข้อย่อย 1.4 เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 7.52 เนื่องจากปลูกพืชอินทรีย์ พืชระยะปรับเปลี่ยน และหรือพืชแนวกันชนชนิดเดียวกัน แก้ไขโดยปลูกพืชอินทรีย์ต่างชนิดกับพืชระยะปรับเปลี่ยนหรือพืชแนวกันชน ร้อยละ 6.02 ปลูกพืช

อินทรีย์กับพีชระยะปรับเปลี่ยนชนิดเดียวกัน แต่ปลูกต่างเวลากันร้อยละ 1.5 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 ร้อยละ 93.74 และ 6.26 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 1.1 พื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก พบว่าพื้นที่ข้างเคียงเป็นพื้นที่ทำเกษตรเคมีร้อยละ 5.01 และอยู่ติดถนนสายหลักซึ่งมีรถผ่านจำนวนมากร้อยละ 0.72 แก้ไขโดยปลูกพืชแนวกันชนร้อยละ 5.73 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 87.75 และ 12.25 ตามลำดับ

ข้อย่อย 1.3 พื้นที่ที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก พบว่าพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่มเสี่ยงต่อน้ำท่วม ร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยทำร่องหรือคลองระบายน้ำร้อยละ 0.45 และทำคันดินร้อยละ 0.30 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.75 และ 1.25 ตามลำดับ

ข้อย่อย 1.6 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ พบว่าแหล่งน้ำไหลผ่านพื้นที่เกษตรเคมี ร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยทำบ่อพักน้ำและบำบัดก่อนใช้ ร้อยละ 0.75 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 94.23 และ 5.77 ตามลำดับ

ข้อย่อย 1.7 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์ พบว่าไม่มีมาตรการและการป้องกันน้ำทิ้งจากครัวเรือนไหลสู่พื้นที่ปลูกร้อยละ 2.26 และไม่มีมาตรการและการป้องกันจุลินทรีย์จากคอกปศุสัตว์ ร้อยละ 1.88 แก้ไขโดยทำบ่อพักน้ำและบำบัดก่อนใช้ ร้อยละ 41.4 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 95.86 และ 4.14 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ

ข้อกำหนดที่ 2 มีข้อย่อย 5 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อยทั้ง 2 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 2.53 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 93.87 และ 6.13 ตามลำดับ โดยข้อย่อย 2.1 มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร) พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 7.67 เนื่องจากน้ำไหลผ่านพื้นที่การเกษตรที่ใช้สารเคมีปริมาณมาก แก้ไขโดยการทำแนวกันชนร้อยละ 4.5 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 79.51 และ 20.49 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 2.2 มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ พบว่าไม่มีการวางแผนการผลิต ร้อยละ 4.95 แก้ไขโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลและวางแผนก่อนการผลิต ร้อยละ 4.95 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 89.85 และ 10.15 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

ข้อกำหนดที่ 3 มีข้อย่อย 3 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อย 3 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 37.59 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 97.24 และ 2.76 ตามลำดับ โดยข้อย่อย 3.3 มีการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ในระบบการผลิต พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 95.86 เนื่องจากพันธุ์พืชส่วนใหญ่เป็นลูกผสม ไม่สามารถผลิตและเก็บเมล็ดพันธุ์ในระบบเกษตรอินทรีย์ไว้ขยายพันธุ์ได้ แก้ไขโดยให้เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ ร้อยละ 80.86 และผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผสมเปิดใช้เอง ร้อยละ 15.0 ซึ่งเกษตรกรสามารถผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 99.25 และ 0.75 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 3.1 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการคัดแปรพันธุ์กรรม หรือผ่านการฉายรังสี พบว่ามาจากระบบการผลิตพืชแบบทั่วไปร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยการตรวจวิเคราะห์การคัดแปรพันธุ์กรรม ร้อยละ 0.54 และเลือกปลูกพืชที่ไม่เสี่ยงต่อการคัดแปรพันธุ์กรรม ร้อยละ 0.21 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 94.74 และ 5.26 ตามลำดับ

ข้อย่อย 3.2 มีการกำจัดสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี พบว่าเมล็ดพันธุ์คลุกสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ

16.71 แก้วโดยใช้เมล็ดพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี ร้อยละ 10.03 และล้างเมล็ดพันธุ์ก่อนนำมาใช้ ร้อยละ 6.14 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 97.74 และ 2.26 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน

ข้อกำหนดที่ 5 มีข้อย่อย 9 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อยทั้ง 6 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 1.74 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 98.94 และ 1.06 ตามลำดับ โดยข้อย่อย 4.1 มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 5.98 เนื่องจากมูลสัตว์และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรสำหรับผลิตปุ๋ยหมักหาซื้อได้ยากมีราคาแพง และอาจปนเปื้อนสารเคมีหรือวัตถุอันตรายร้อยละ 5.98 แก้วโดยใช้ปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสด ไกลกลบเศษซากพืชและวัชพืชลงดินร้อยละ 5.98 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 ร้อยละ 98.50 และ 1.50 ตามลำดับทั้งหมด และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 4.3 ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/หินบด/ปุ๋ยคอก/หรือวัสดุจากพืชและสัตว์ตามที่มาตรฐานกำหนด พบว่า ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรร้อยละ 0.75 แก้วโดยใช้ทำปุ๋ยหมักใช้เอง ร้อยละ 0.75 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 100

ข้อย่อย 4.5 ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย พบว่าเผาทำลายกิ่งไม้และวัชพืชในแปลงปลูกร้อยละ 0.54 แก้วโดยใช้จัดทำเตาเผาถ่านและสกัดน้ำส้มควันไม้ ร้อยละ 0.38 และนำวัชพืชไปทำปุ๋ยหมักหรือคลุมร้อยละ 0.16 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 95.49 และ 4.51 ตามลำดับ

ข้อย่อย 4.7 มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์ พบว่าใช้มูลสัตว์ที่ยังไม่หมักหรือย่อยสลายไม่สมบูรณ์ร้อยละ 6.1 แก้วโดยใช้หมักปุ๋ยให้ย่อยสลายอย่างสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้ทุกครั้ง ร้อยละ 6.1 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 96.49 และ 3.51 ตามลำดับ

ข้อย่อย 4.8 มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน พบว่าเกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 1.13 แก้วโดยใช้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ร้อยละ 1.13 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 ทั้งหมด

ข้อย่อย 4.9 มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน พบว่าเกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการวิเคราะห์ดินร้อยละ 1.24 แก้วโดยใช้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ร้อยละ 1.24 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 ทั้งหมด

ข้อกำหนดที่ 5 การจัดการศัตรูพืช

ข้อกำหนดที่ 5 มีข้อย่อย 8 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อยทั้ง 5 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 2.35 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 6.1 พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 7.52 สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 97.46 และ 2.55 ตามลำดับ โดยพบว่า ไม่มีมาตรการและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ร้อยละ 7.52 แก้วโดยใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์แบบผสมผสาน ร้อยละ 7.52 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 99.25 และ 0.75 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 5.2 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัด โรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด พบว่าไม่มีมาตรการและการป้องกันกำจัดโรคพืช ร้อยละ 3.38 แก้วโดยใช้ป้องกันกำจัดโรคพืชแบบผสมผสานร้อยละ 3.38 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 96.49 และ 3.51 ตามลำดับ

ข้อย่อย 5.3 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด พบว่าไม่มีมาตรการและการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืช ร้อยละ 4.45 แก้วโดยใช้ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชแบบผสมผสาน 4.51 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 94.74 และ 3.51 ตามลำดับ

ข้อย่อย 5.4 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มีมาตรฐานกำหนด พบว่าไม่มีมาตรการและการป้องกันวัชพืช ร้อยละ 3.01 แก้ไขโดยใช้เครื่องตัดหญ้าหรือปล่อยสัตว์แทะเล็มหญ้า ร้อยละ 3.01 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 89.54 และ 10.46 ตามลำดับ

ข้อย่อย 5.5 มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มีมาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง พบว่าใช้สารที่มีมาตรฐานไม่อนุญาตให้ใช้ ร้อยละ 0.38 แก้ไขโดยใช้พืชสมุนไพรและสารที่มีมาตรฐานอนุญาตให้ใช้ ร้อยละ 0.38 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 99.62 และ 0.38 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 6 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ข้อกำหนดที่ 6 มีข้อย่อย 9 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อย 7 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 22.55 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 97.91 และ 2.09 ตามลำดับ โดยข้อย่อย 6.2 สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุขลักษณะ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค และ 6.5 น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 5.26 เนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน เช่น สุขา

ร่องระบายน้ำ และที่จอดรถยนต์ และ ใช้น้ำจากบ่อหรือสระกักเก็บน้ำ แก้ไขโดย ย้ายสถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยว ร้อยละ 3.38 ปรับปรุงโครงสร้างอาคารให้สามารถป้องกันการปนเปื้อนได้ร้อยละ 1.88 และ หาแหล่งน้ำสะอาดทดแทน ร้อยละ 4.51 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 94.74 และ 5.26 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 6.1 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์พบว่าไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวอย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์ร้อยละ 4.14 และผู้ปฏิบัติงานแต่งกายไม่ถูกสุขลักษณะร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ร้อยละ 4.14 และอบรมชี้แจงให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานร้อยละ 3.01 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 99.25 และ 0.75 ตามลำดับ

ข้อย่อย 6.3 ไม่นำผลิตผลพืชทั่วไปมาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์ และมีการซื้บอย่างชัดเจน พบว่าไม่แสดงการซื้บเพื่อแบ่งแยกผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป ร้อยละ 3.38 แก้ไขโดยทำป้ายซื้บแบ่งแยกผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไปร้อยละ 3.38 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 96.26 และ 3.38 ตามลำดับ

ข้อย่อย 6.4 ไม่ใช่เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชอินทรีย์ร่วมกับผลิตผลพืชทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้กับผลิตผลพืชอินทรีย์ พบว่าใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน โดยไม่ล้างทำความสะอาด ร้อยละ 1.13 แก้ไขโดยล้างทำความสะอาดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์หลังการใช้งานทุกครั้งร้อยละ 0.75 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.87 และ 1.13 ตามลำดับ

ข้อย่อย 6.7 มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และมีการซื้บอย่างชัดเจน พบว่าไม่ล้างทำความสะอาดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์หลังการใช้งานร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยล้างทำความสะอาดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์หลังการใช้งานทุกครั้งร้อยละ 0.38 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.87 และ 1.13 ตามลำดับ

ข้อย่อย 6.8 วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายผลิตผลพืชอินทรีย์มีความเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ พบว่าวัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายชำรุดไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานร้อยละ 1.88 แก้ไขโดยซ่อมบำรุงให้พร้อมใช้งานร้อยละ 1.88 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.87 และ 1.13 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 7 การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง

ข้อกำหนดที่ 7 มีข้อย่อย 15 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อย 10 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 1.47 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และ

ครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 98.12 และ 1.88 ตามลำดับ ข้อย่อย 7.7 สถานที่เก็บรักษาสีผสมสีพืชมินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 4.89 พบว่า เป็นพื้นที่เปิดโล่งเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ร้อยละ 4.89 แก้ไขโดยย้ายสถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวร้อยละ 3.01 และเก็บวัสดุล้างทำความสะอาดพื้นไว้ภายในสถานที่บรรจุหีบห่อร้อยละ 1.50 แก้ไขโดยจัดเก็บผลิตภัณฑ์ในตู้เย็นก่อนการขนส่งร้อยละ 3.38 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 95.11 และ 4.89 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 7.1 สถานที่บรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ พบว่าเป็นพื้นที่เปิดโล่งมีสัตว์เลี้ยงหรือบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าออกได้ร้อยละ 3.67 แก้ไขโดยปรับปรุงพื้นที่ผลิตให้ถูกสุขลักษณะ และป้องกันสัตว์เลี้ยงหรือบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องได้ร้อยละ 3.67 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 93.76 และ 6.24 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.2 มีการบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์ที่ไม่ปะปนกับผลิตภัณฑ์ทั่วไป พบว่าบรรจุหีบห่อพืชมินทรีย์และพืชทั่วไปในเวลาเดียวกันโดยไม่ขึ้นแยกพื้นที่ผลิตให้ชัดเจนร้อยละ 3.67 แก้ไขโดยแยกพื้นที่บรรจุหีบห่อพืชมินทรีย์และพืชทั่วไปและทำป้ายชี้บ่งร้อยละ 0.38 และแยกเวลาบรรจุหีบห่อพืชมินทรีย์และพืชทั่วไป ร้อยละ 0.37 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 97.37 และ 2.63 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.4 ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ พบว่าใช้ภาชนะบรรจุหีบห่อปะปนกับการผลิตพืชทั่วไปร้อยละ 1.88 แก้ไขทำความสะอาดก่อนนำมาใช้บรรจุผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์ทุกครั้ง ร้อยละ 1.88 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 89.91 และ 10.09 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.6 มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์ออกจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปอย่างชัดเจน พบว่าไม่มีการชี้บ่งผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ทั่วไปร้อยละ 3.76 แก้ไขจัดทำป้ายชี้บ่งและตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกครั้ง ร้อยละ 3.76 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 89.91 และ 10.09 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.8 สถานที่เก็บรักษาสีผสมสีพืชมินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์ แมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำ พบว่ามีพื้นที่จำกัดร้อยละ 1.13 แก้ไขจัดหาหรือขยายพื้นที่ให้เพียงพอ ร้อยละ 1.13 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 99.25 และ 0.75 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.9 มีการเก็บรักษาสีผสมสีพืชมินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตภัณฑ์ทั่วไป พบว่าเก็บรักษาสีผสมสีพืชมินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ทั่วไป โดยไม่มีการชี้บ่ง ร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยแยกพื้นที่การเก็บรักษาสีผสมสีพืชมินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ทั่วไป ร้อยละ 0.75 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.50 และ 1.50 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.11 มีการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค ระหว่างการเก็บรักษาสีผสมสีพืชมินทรีย์อย่างเหมาะสม พบว่าไม่มีความรู้ความเข้าใจ ร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ร้อยละ 0.75 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 99.50 และ 0.50 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.12 มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์ออกจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปอย่างชัดเจน พบว่าไม่มีการชี้บ่งผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ทั่วไป ร้อยละ 3.76 แก้ไขโดยจัดทำป้ายชี้บ่งและตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกครั้ง ร้อยละ 3.76 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.87 และ 1.13 ตามลำดับ

ข้อย่อย 7.13 ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตภัณฑ์ และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ พบว่าใช้ภาชนะบรรจุในการขนส่งผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์ร่วมกับผลิตภัณฑ์ทั่วไปร้อยละ 0.75 แก้ไขแยกใช้ภาชนะในการขนส่งผลิตภัณฑ์พืชมินทรีย์กับผลิตภัณฑ์ทั่วไปที่มีสีแตกต่างกัน ร้อยละ 0.38 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.87 และ 0.13 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 8 การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

ข้อกำหนดที่ 8 มีข้อย่อย 12 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อย 7 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 2.63 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 97.37 และ 2.63 ตามลำดับ โดยข้อย่อย 8.1 มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองจริง พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 11.28 เนื่องจากเกษตรกรเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูกตามความต้องการของตลาด ชนิดพืชที่

ปลูกจึงไม่ตรงกับชนิดพืชในใบรับรอง แก้ไขโดยยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรองร้อยละ 11.28 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 88.72 และ 11.28 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่ออื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อ 8.2 ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองในแปลงปลูก พบชนิดพืชที่จำหน่ายไม่ตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองร้อยละ 6.39 แก้ไขโดยยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรองร้อยละ 6.39 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 93.61 และ 6.39 ตามลำดับ

ข้อย่อ 8.5 ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน พบการใช้เครื่องหมายรับรองที่ไม่ระบุชื่อหน่วยรับรองและ/หรือรหัสรับรองร้อยละ 7.52 แก้ไขโดยระบุชื่อหน่วยรับรองและ/หรือรหัสรับรองให้ครบถ้วนและถูกต้องร้อยละ 7.52 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 92.48 และ 7.52 ตามลำดับ

ข้อย่อ 8.6 ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสมหรือเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร พบการใช้เครื่องหมายรับรองที่มีขนาดเล็กกว่าที่หลักเกณฑ์และเงื่อนไขกำหนดร้อยละ 1.13 แก้ไขโดยปรับปรุงเครื่องหมายรับรองให้มีขนาดถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขร้อยละ 1.13 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.87 และ 1.13 ตามลำดับ

ข้อย่อ 8.9 แสดงเครื่องหมายรับรองตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง พบว่ามีการแสดงเครื่องหมายรับรองกับชนิดพืชที่ไม่ได้รับการรับรองร้อยละ 2.63 แก้ไขโดยยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรอง ร้อยละ 2.63 และแสดงเครื่องหมายรับรองเฉพาะชนิดพืชที่ได้รับการรับรองร้อยละ 2.63 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 97.37 และ 2.63 ตามลำดับ

ข้อย่อ 8.11 การแสดงฉลากต้องมีรายละเอียดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ พบมีการใช้ฉลากที่ไม่ระบุชื่อและที่อยู่ผู้ผลิตรายละ 1.50 แก้ไขโดยเพิ่มชื่อและที่อยู่ผู้ผลิตในฉลากให้ครบถ้วนร้อยละ 1.50 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.50 และ 1.50 ตามลำดับ

ข้อย่อ 8.12 มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลผลิตจากการผลิตแบบอินทรีย์ พบการใช้คำกล่าวอ้างบนฉลากไม่ถูกต้อง ได้แก่ การใช้คำว่า พืชปลอดภัยหรือพืชไร้สารพิษร้อยละ 1.13 แก้ไขโดยเปลี่ยนคำกล่าวอ้างว่าเป็นพืชอินทรีย์ร้อยละ 1.13 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 98.87 และ 1.13 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 9 การบันทึกข้อมูล

ข้อกำหนดที่ 9 มีข้อย่อ 6 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อทั้ง 6 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 5.16 ต่อข้อย่อ สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 85.94 และ 14.06 ตามลำดับ โดยข้อย่อ 9.2 มีการจัดทำประวัติ แผนที่ แผนผังฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 13.16 เนื่องจากไม่ได้จัดทำประวัติการใช้พื้นที่และแผนผังฟาร์มร้อยละ 13.16 แก้ไขโดยจัดทำประวัติการใช้พื้นที่และแผนผังฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันร้อยละ 13.16 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 86.84 และ 13.16 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่ออื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อ 9.1 มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสารแสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน พบว่าไม่มีบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์มร้อยละ 4.51 แก้ไขโดยจัดทำบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์มร้อยละ 4.51 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 81.58 และ 18.42 ตามลำดับ

ข้อย่อ 9.3 มีการจัดทำแผนการผลิตและจดบันทึกการปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยวทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน พบว่าไม่มีบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์มร้อยละ 4.51 แก้ไขโดยจัดทำบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์มร้อยละ 4.51 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 81.58 และ 18.42 ตามลำดับ

ข้อย่อย 9.4 มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปรสภาพเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร พบว่าไม่มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิตร้อยละ 7.52 แก้ไขโดยจัดทำบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิตร้อยละ 7.52 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 81.95 และ 18.05 ตามลำดับ

ข้อย่อย 9.5 มีบันทึกชนิดและปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์ พบว่าไม่มีบันทึกการเก็บเกี่ยวและการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์ร้อยละ 1.13 แก้ไขโดยจัดทำบันทึกการเก็บเกี่ยวและการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์ร้อยละ 1.13 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 90.23 และ 9.78 ตามลำดับ

ข้อย่อย 9.6 มีบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายและ/หรือการขนส่งผลิตผลพืชอินทรีย์ พบว่าไม่มีบันทึกบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายร้อยละ 0.15 แก้ไขโดยจัดทำบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันร้อยละ 0.15 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 93.47 และ 6.54 ตามลำดับ

ข้อกำหนดที่ 10 การทวนสอบ

ข้อกำหนดที่ 10 มีข้อย่อย 2 ข้อ เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อย่อยทั้ง 2 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 27.82 ต่อข้อย่อย สามารถแก้ไขข้อบกพร่องและผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 72.19 และ 27.82 ตามลำดับ โดยข้อย่อย 10.1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต พบข้อบกพร่องมากที่สุดร้อยละ 54.88 เนื่องจากบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารไม่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิตร้อยละ 54.88 แก้ไขโดยจัดทำบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารให้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันสามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิตร้อยละ 54.88 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 45.12 และ 54.88 ตามลำดับ และพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 10.2 มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง พบว่าบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตสูญหายร้อยละ 0.75 แก้ไขโดยจัดทำบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตใหม่ร้อยละ 0.75 ผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ร้อยละ 99.25 และ 0.75 ตามลำดับ

2.2 ผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

การตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์บางข้อกำหนดมีเงื่อนไข ปัจจัย หรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ซึ่งทำให้ผู้ตรวจประเมินเกิดความยุ่งยากในการตีความข้อกำหนด หรือหาหลักฐานการตรวจประเมิน เพื่อแสดงถึงความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องตามข้อกำหนด หรือต้องเข้าตรวจประเมินมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง เมื่อเกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกำหนดได้ในการตรวจประเมินครั้งแรก ดังนี้

2.2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินร้อยละ 43.83 เป็นเพศชาย และร้อยละ 56.17 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 58.02 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 93.21 มีประสบการณ์การตรวจประเมินมากกว่า 5 ปี ร้อยละ 59.88 และผ่านการฝึกอบรมซึ่งเป็นหลักสูตรบังคับสำหรับผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขว่าด้วยคุณสมบัติและประสบการณ์ของผู้ตรวจประเมินและผู้เชี่ยวชาญ (RE-3) ได้แก่ หลักสูตรผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ร้อยละ 100 หลักสูตรผู้ตรวจประเมินและหัวหน้าผู้ตรวจประเมินร้อยละ 95.06 และหลักสูตรการเพิ่มสมรรถนะผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ร้อยละ 91.98 (ตารางที่ 4)

2.2.2 ผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน การตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) พบปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการตีความข้อกำหนด การหาหลักฐานการตรวจประเมิน และการปฏิบัติงานตรวจประเมินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในข้อกำหนด 10 ข้อ รวมข้อย่อย 77 ข้อ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบมากที่สุดอยู่ในข้อกำหนดที่ 10 ข้อย่อย 10.1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต 24.3 เนื่องจากบันทึก หลักฐาน และเอกสารไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน และมีการสูญหาย เกษตรกรต้องใช้เวลาแก้ไข เพื่อให้มีบันทึก หลักฐาน เอกสารสามารถครบถ้วนและสามารถทวนสอบ

ได้ รองลงมาคือข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน ข้อย่อย 4.2 มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนดร้อยละ 6.47 เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร มีแนวทางการแก้ปัญหาคือ 1. สัมภาษณ์ ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บ การผลิตและการใช้วัสดุ สารปรับปรุงบำรุงดิน หรือจุลินทรีย์ ตามรายการในภาคผนวก และหรือสารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้ 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มาของวัสดุที่นำมาผลิตปุ๋ย จุลินทรีย์ วัสดุและสารที่ใช้ในการปรับปรุงดิน ตามรายการในภาคผนวกที่ 1 หรือหลักฐาน และเอกสารอนุญาตให้ใช้สารอื่นที่นอกเหนือ จากที่มาตรฐานกำหนด หากใช้ปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ที่ผลิตเป็นการค้า ต้องได้รับอนุญาตผลิตเพื่อการค้าและขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติปุ๋ย และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตรนอกจากนี้ยังพบปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตรวจประเมินตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ของผู้ตรวจประเมิน โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อกำหนด (ตารางที่ 5) ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่

ข้อกำหนดที่ 1 มีข้อย่อย 7 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรค ในข้อย่อย 6 ข้อ เฉลี่ย ร้อยละ 2.71 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 1.1 พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก พบปัญหาหรืออุปสรรคในการตรวจประเมินมากที่สุดร้อยละ 6.3 เนื่องจากต้องหาหลักฐานโดยการสำรวจแหล่งที่ก่อให้เกิดมลพิษและการปนเปื้อนจากพื้นที่ข้างเคียง มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดยตรวจที่ตั้ง สภาพพื้นที่ กิจกรรม ประวัติการใช้พื้นที่ การใช้สารเคมี และการปลูกพืชในพื้นที่เกษตรอินทรีย์ และยังพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 1.3 พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก พบปัญหากรณีเกิดน้ำท่วมแปลงเนื่องจากภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำ ในแปลงที่มีอายุการรับรองหรือแปลงต่ออายุ แต่พื้นที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักที่มากับน้ำร้อยละ 1.37 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดยกรณีพื้นที่เกิดน้ำท่วมขัง เนื่องจากภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำซ้ำซาก และพื้นที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักที่มากับน้ำ ต้องตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างและโลหะหนักในดิน น้ำ พืช และพิจารณาระยะปรับเปลี่ยน ดังนี้

1. เมื่อไม่พบสารเคมีและโลหะหนักในแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้คงไว้ซึ่งการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุ ให้ตรวจประเมินเพื่อต่ออายุการรับรองได้ โดยไม่ต้องมีระยะปรับเปลี่ยน
2. เมื่อพบสารเคมีเกินค่าที่มาตรฐานกำหนดในแปลงที่มีอายุการรับรองและหรือแปลงต่ออายุ ให้เข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยน 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือนสำหรับพืชยืนต้น
3. เมื่อตรวจพบโลหะหนักในแปลงที่มีอายุการรับรองหรือแปลงต่ออายุ เกินค่าที่มาตรฐานกำหนด ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรอง ให้ยกเลิกคำขอการรับรอง

ข้อย่อย 1.4 เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน พบปัญหา มีการปลูกพืชในพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์คู่กับพื้นที่ระยะปรับเปลี่ยน แต่ไม่แสดงการแบ่งแยกกระบวนการผลิตและการจัดการไม่ให้เกิดผลผลิตระยะปรับเปลี่ยนปะปนกับผลผลิตพืชอินทรีย์ร้อยละ 1.5 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดย

1. ตรวจพินิจขอบเขตพื้นที่ สภาพพื้นที่ปลูก ชนิดพืชที่ปลูก วิธีการจัดการแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชระยะปรับเปลี่ยน เช่น การปลูกพืชต่างชนิด ต่างสายพันธุ์ หรือปลูกพืชชนิดเดียวกันแบบเหลื่อมเวลา มีเขตแดนและป้ายชี้บ่งแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชระยะปรับเปลี่ยน
2. ตรวจบันทึกประวัติการใช้พื้นที่ การผลิต มาตรการ วิธีการและแผนผังการแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชระยะปรับเปลี่ยน
3. เก็บตัวอย่างดิน น้ำ และหรือผลผลิตตรวจวิเคราะห์สารเคมี กรณีมีความเสี่ยงจากระบบการผลิตที่ใช้สารเคมี
4. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์

ข้อย่อย 1.5 พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี พบปัญหาเกษตรกรใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมดและปลวกบริเวณที่อยู่อาศัยซึ่งใกล้กับพื้นที่ปลูก หรือพ่นสารเคมีเพื่อขับไล่แมดที่เกาะอยู่ตามลำต้นก่อนการเก็บเกี่ยวไม้ผลอินทรีย์ ร้อยละ 1.1 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดย

1. กรณีใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมดและปลวกในบริเวณที่อยู่อาศัยซึ่งอยู่ใกล้พื้นที่ปลูก
 - สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานถึงมาตรการและการป้องกันไม่ให้สารเคมีปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูก หากพบการปนเปื้อนของสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรอง ให้ยกเลิกค่าขอการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่
 - เก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืชตรวจวิเคราะห์สารเคมี หากพบการปนเปื้อนของสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้ยกเลิกการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่

2. กรณีพ่นสารเคมีเพื่อขับไล่แมดก่อนการเก็บเกี่ยวไม้ผลอินทรีย์ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรอง ให้ยกเลิกค่าขอการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่

ข้อย่อย 1.6 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ พบปัญหาเกษตรกรใช้น้ำจากคลองชลประทาน ร้อยละ 4.1 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดยแหล่งน้ำที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน เช่น น้ำคลอง น้ำชลประทาน ต้องผ่านการบำบัด และมีบ่อกัก และต้องตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง และหรือโลหะหนัก ก่อนนำน้ำมาใช้ในพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์

1. เมื่อไม่พบสารเคมี และหรือโลหะหนักในแหล่งน้ำของแปลงใหม่ แปลงต่ออายุ และแปลงระยะปรับเปลี่ยน ถือว่าน้ำมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด

2. เมื่อพบสารเคมี ในแหล่งน้ำของแปลงใหม่ แปลงต่ออายุ และแปลงระยะปรับเปลี่ยน ต้องแก้ไขโดยหาแหล่งน้ำใหม่หรือปรับปรุงสภาพน้ำใหม่ให้

ข้อย่อย 1.7 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์ พบปัญหาเกษตรกรใช้น้ำในสระน้ำหรือน้ำลำรางผลผลิตรดพืชผักกินใบโดยตรง ร้อยละ 4.6 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดย

1. ตรวจพินิจมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ เช่น การเลือกใช้ระบบน้ำหยดหรือให้ตามร่องเพื่อไม่ให้น้ำสัมผัสกับใบพืชที่บริเวณโคน ไม่เลี้ยงสัตว์ใกล้แหล่งน้ำหรือเลี้ยงสัตว์ในแหล่งน้ำ และเก็บตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์จุลินทรีย์ หากเกินค่าที่มาตรฐานกำหนด ต้องเปลี่ยนไปใช้แหล่งน้ำอื่นที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน

2. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจมาตรการป้องกันและการปฏิบัติป้องกันการกำจัดเชื้อจุลินทรีย์ในแหล่งน้ำ

ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ มีข้อย่อย 5 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อย 5 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 2.21 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 2.2 มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกลูกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่พบปัญหาหรืออุปสรรคในการหาหลักฐานการตรวจประเมินมากที่สุดร้อยละ 3.79 เนื่องจากไม่พบไม้พบบันทึก หลักฐาน และเอกสารการวางแผนระบบการผลิตพืชหรือมีการผลิตที่ไม่ตรงกับแผนการผลิตที่กำหนด มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดย

1. ตรวจพินิจชนิดและพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศ หากมีการผลิตพืชนอกฤดู ต้องมีวิธีการจัดการที่เหมาะสม เช่น การสร้างโรงเรือน การพรางแสง การควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือน

2. ตรวจแผนผังพื้นที่ปลูก บันทึก หลักฐาน และเอกสารการวางแผนการผลิตพืช การจัดการระบบผลิตพืช การเลือกลูกฤดูกาลผลิต ระยะเวลาปลูก และการดูแลรักษาพืชที่ปลูกตลอดกระบวนการผลิต หากพบว่ามีการผลิตที่ไม่ตรงกับแผนการผลิตที่กำหนดให้แก้ไขให้ตรงกับการผลิตจริง หรือยื่นขอขยายขอบข่ายชนิดพืชที่ปลูกและยังพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 2.1 มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร) พบปัญหาเกษตรกรไม่ได้จัดทำหรือไม่ดูแลแนวกันชนให้มีประสิทธิภาพป้องกันมลพิษหรือการปนเปื้อนของสารเคมีจากพื้นที่เกษตรเคมีที่อยู่ข้างเคียงร้อยละ 3.5 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้

1. กรณีแปลงใหม่ แปลงต่ออายุ และแปลงระยะปรับเปลี่ยน ต้องจัดทำแนวกันชนให้มีประสิทธิภาพก่อน โดยในระยะแรกอาจกั้นชาเลนร่วมกับการปลูกพืชชนิดต่างๆ เป็นแนวกันชน เช่น ถั่ว ไม้ หรือหญ้าเนเปียร์ จนกว่าพืชที่ปลูกจะมีความหนาแน่นป้องกันมลพิษและการปนเปื้อนของสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้พักใช้ใบรับรองและปลูกพืชแนวกันชนเสริม จนกว่าแนวกันชนจะมีความหนาแน่นป้องกันมลพิษและการปนเปื้อนของสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อย่อย 2.3 มีการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ พบปัญหาไม่พบบันทึกหลักฐานการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพร้อยละ 1.27 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ตรวจแผนผังพื้นที่ปลูก บันทึก หลักฐาน และเอกสารการการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ หากพบว่าไม่มีแผนการอนุรักษ์ กำหนดให้มีการวางแผน

ข้อย่อย 2.4 มีการดูแลรักษาสุขลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม พบปัญหาเกษตรกรที่อยู่นอกเขตเทศบาลมักทิ้งขยะจากครัวเรือนในพื้นที่ปลูกโดยไม่มีภาชนะรองรับหรือไม่มีหลุมทิ้งขยะร้อยละ 1.61 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน

1. ตรวจพิจารณาการจัดการภาชนะรองรับขยะมูลฝอย การนำเศษอาหารในครัวเรือน เศษพืชผัก หรือวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปหมักเป็นปุ๋ย ใช้คลุมดิน หรือนำไปเป็นอาหารสัตว์ กรณีไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบในการกำจัดขยะ ให้จัดทำพื้นที่กำจัดให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ขุดหลุมฝังกลบ เผาในหลุมหรือเตาเผา

2. สัมภาษณ์ ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารมาตรการกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล ของเสีย และมลพิษ เช่น การคัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้ง

ข้อย่อย 2.5 มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ พบปัญหาเกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการขีบ่งร้อยละ 0.87 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินคือชี้แจงให้เกษตรกรทราบถึงความจำเป็นในการจัดทำป้ายขีบ่งเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และตรวจพิจารณาป้ายขีบ่งในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์

ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ มีข้อย่อย 3 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อย 3 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 1.21 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 3.3 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากกระบวนการผลิตพืชอินทรีย์ พบปัญหาพบการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจากระบบเกษตรเคมีในการผลิตพืชงอกหรือพืชต้นอ่อนร้อยละ 1.89 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน คือกรณีการผลิตพืชงอก เช่น ถั่วงอก หรือพืชต้นอ่อน เช่น ต้นอ่อนข้าวสาลี ต้นอ่อนทานตะวัน หรือต้นอ่อนผักบุ้ง เมล็ดพันธุ์ต้องมาจากแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และต้องมีใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ และยังพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 3.1 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการดัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี พบปัญหาไม่มีหลักฐานแสดงแหล่งที่มา ใบรับรองหรือผลวิเคราะห์ปลอดการดัดแปรพันธุกรรมร้อยละ 1.2 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้

1. ตรวจพิจารณาเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ และวิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ใช้เองภายในแปลง

2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มา ชนิด ปริมาณ ใบรับรองอินทรีย์หรือหนังสือรับรอง หรือผลวิเคราะห์ที่แสดงว่าเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ต้องไม่มาจากการดัดแปรพันธุกรรมหรือผ่านการฉายรังสี

- พืชที่อยู่ในขอบข่ายเฝ้าระวังเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรม ต้องเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์การดัดแปรพันธุกรรม หรือต้องมีใบรับรองพืชอินทรีย์หรือหนังสือรับรองปลอดการดัดแปรพันธุกรรมจากบริษัทผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์

- กรณีปลูกพืชหลายชนิด แต่ไม่ประสงค์จะยื่นขอการรับรองพืชชนิดใดชนิดหนึ่งที่อยู่ในขอบข่ายเฝ้าระวังเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรมนั้นกระทำไม่ได้ จำเป็นต้องเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์การดัดแปรพันธุกรรม และหากผลการวิเคราะห์พบว่าเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรม ต้องกำจัดออกจากพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ ต้องกำจัดออกจากพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ หากพบว่าเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรม (GMOs) แล้วไม่กำจัดพืชชนิดนั้นออกจากแปลงปลูกพืชอินทรีย์ ต้องยกเลิกคำขอแปลงใหม่หรือแปลงต่ออายุ หรือยกเลิกการรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง

ข้อย่อย 3.2 มีการกำจัดสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี พบปัญหาเกษตรกรล้างสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์และเทน้ำล้างในพื้นที่ปลูกร้อยละ 0.53 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินสัมภาระ ตรวจพินิจ ตรวจบันทึก วิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำมาปลูกอย่างเหมาะสม เช่น ล้างสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่มาจากกระบวนการผลิตทั่วไปซึ่งมีการคลุกสารเคมี และกำจัดน้ำที่ใช้ล้างเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ลงท่อระบายน้ำทิ้งหรือเททิ้งภายนอกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ หากเทน้ำล้างสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้เข้าสู่ระยะการปรับเปลี่ยนใหม่

ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน มีข้อย่อย 9 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อย 1 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 0.72 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อยข้อย่อย 4.2 มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนด พบปัญหา เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรร้อยละ 6.47 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้

1. สัมภาษณ์ ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บ การผลิตและการใช้วัสดุ สารปรับปรุงบำรุงดิน หรือจุลินทรีย์ ตามรายการในภาคผนวก และหรือสารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้

2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มาของวัสดุที่นำมาผลิตปุ๋ย จุลินทรีย์ วัสดุและสารที่ใช้ในการปรับปรุงดิน ตามรายการในภาคผนวกที่ 1 หรือหลักฐาน และเอกสารอนุญาตให้ใช้สารอื่นที่นอกเหนือ จากที่มาตรฐานกำหนด หากใช้ปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ที่ผลิตเป็นการค้า ต้องได้รับอนุญาตผลิตเพื่อการค้าและขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติปุ๋ย และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร

ข้อกำหนดที่ 5 การจัดการศัตรูพืช

มีข้อย่อย 8 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อย 2 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 0.99 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 5.3 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด ร้อยละ 5.47 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดยตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มาของสารชีวภัณฑ์ ต้องเป็นไปตามรายการในภาคผนวก หรือหลักฐาน และเอกสารอนุญาตให้ใช้สารอื่นที่นอกเหนือ จากที่มาตรฐานกำหนดหากใช้สารชีวภัณฑ์ที่ผลิตเป็นการค้าต้องได้รับอนุญาตผลิตเพื่อการค้าและขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร และยังพบปัญหาในข้อกำหนดอื่นๆ อีกได้แก่

ข้อย่อย 5.5 มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง พบปัญหาเกษตรกรใช้สารที่ไม่อยู่ในรายชื่อสารที่มาตรฐานกำหนดร้อยละ 2.47 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน โดยให้เกษตรกรหยุดการใช้สารที่ไม่อยู่ในรายชื่อสารที่มาตรฐานกำหนด และหากเป็นสารเคมีหรือสารที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ ต้องเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่

ข้อกำหนดที่ 6 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

มีข้อย่อย 9 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อย 3 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 1.05 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 6.5 น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการ

ป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ พบปัญหาใช้น้ำประปาภูเขา ประปาหมู่บ้าน สระน้ำหรือน้ำบาดาล ล้างทำความสะอาดผลผลิตร้อยละ 5.1 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้ 1. ตรวจพินิจแหล่งน้ำที่ใช้ใน กระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว หากน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี โลหะหนัก และจุลินทรีย์ เช่น เปลี่ยนแหล่งน้ำที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือทำการบำบัดน้ำก่อนนำมาใช้ล้างทำความสะอาดผลผลิต โดยการกรองน้ำ การพักน้ำ หรือเติมสารคลอรีนเพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำ 2. เก็บตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์ กรณีสงสัยว่าน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนให้ นอกจากนี้ยังพบปัญหาในข้อกำหนดย่อยอื่นๆ ได้แก่

ข้อย่อย 6.2 สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุขลักษณะ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค พบปัญหา ผู้ปฏิบัติงานเป็นแรงงานต่างด้าวไม่มีความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตามหลักหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติที่ดี (GHP,GMP) ร้อยละ 2.31 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้

1. ตรวจบันทึก และหลักฐานการจัดฝึกอบรมหรือชี้แจงให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงาน
2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อย่อย 6.9 มีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พบปัญหา พื้นที่ปลูกไม่มีท่อหรือระบบระบายน้ำทิ้ง ร้อยละ 2.01 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน คือ ตรวจพินิจการนำน้ำที่ใช้ล้างทำความสะอาดผลผลิตกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น นำไปรดไม้ยืนต้น หรือการจัดการป้องกันน้ำเสีย เช่น การจัดทำท่อระบายน้ำทิ้งออกจากพื้นที่ปลูก หรือจัดทำบ่อน้ำทิ้งในพื้นที่ปลูก

ข้อกำหนดที่ 7 การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

มีข้อย่อย 16 ข้อ ผู้ตรวจประเมินไม่พบปัญหาหรืออุปสรรค

ข้อกำหนดที่ 8 การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

มีข้อย่อย 12 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อย 3 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 1.40 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 8.2 ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองในแปลงปลูก พบปัญหาหรืออุปสรรคไม่มีรายชื่อพืชบางชนิดในใบรับรอง เนื่องจากเกษตรกรเปลี่ยนหรือเพิ่มชนิดพืชที่ปลูกโดยไม่แจ้งให้กรมวิชาการเกษตรทราบร้อยละ 6.8 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดยแจ้งให้เกษตรกรยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรองแจ้งให้เกษตรกรยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรอง และยังพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อยอื่นๆ ดังนี้

ข้อย่อย 8.1 มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองจริง พบปัญหาเกษตรกรเปลี่ยนหรือเพิ่มชนิดพืชที่ปลูกโดยไม่แจ้งให้กรมวิชาการเกษตรทราบร้อยละ 6.29 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมินโดยแจ้งให้เกษตรกรยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรองและดำเนินการตรวจรับรองเพื่อเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชในใบรับรอง

ข้อย่อย 8.6 ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร พบปัญหา ขนาดเครื่องหมายรับรองเล็กกว่าที่มาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ (RE-7) กำหนด ร้อยละ 3.7 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้

1. กรณีแปลงใหม่และแปลงต่ออายุ ต้องแก้ไขขนาดเครื่องหมายรับรองให้เป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 15 มิลลิเมตร ให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับจากวันตรวจประเมินครั้งแรก
2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง แจ้งให้เกษตรกรยื่นหนังสือผ่อนผันขอใช้เครื่องหมายรับรองจนกว่าจะหมด พร้อมส่งแบบแก้ไขเครื่องหมายรับรองที่ถูกต้อง โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 15 มิลลิเมตร ให้กับหน่วยรับรองภายในระยะเวลา 60 วัน

ข้อกำหนดที่ 9 การบันทึกข้อมูลการผลิต

มีข้อย่อย 6 ข้อ ผู้ตรวจประเมินไม่พบปัญหาหรืออุปสรรค

ข้อกำหนดที่ 10 การทวนสอบ

มีข้อย่อย 2 ข้อ ผู้ตรวจประเมินพบปัญหาหรืออุปสรรคในข้อย่อย 2 ข้อ เฉลี่ยร้อยละ 12.88 ต่อข้อย่อย โดยข้อย่อย 10.1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต พบปัญหามีนบันทึก หลักฐาน

และเอกสารไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน และมีการสูญหาย เกษตรกรต้องใช้เวลาแก้ไข เพื่อให้มีบันทึก หลักฐาน เอกสาร สามารถครบถ้วนและสามารถทวนสอบได้ร้อยละ 24.3 มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้

1. กรณีแปลงใหม่และแปลงต่ออายุ ต้องแก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบ ได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับจากวันตรวจประเมินครั้งแรก

2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้พักใช้การรับรองและแจ้งให้เกษตรกรแก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ภายในระยะเวลา 60 วัน นอกจากนี้ยังพบปัญหาใน ข้อกำหนดย่อยอื่นอีก ได้แก่

ข้อย่อย 10.2 มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง พบปัญหา จัดเก็บบันทึก หลักฐาน และเอกสารไม่ครบถ้วน และมีการสูญหายทำให้เอกสารถูกเก็บน้อยกว่า 1 รอบการ รับรอง มีแนวทางและวิธีการตรวจประเมิน ดังนี้

1. กรณีแปลงใหม่และแปลงต่ออายุ ต้องแก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบ ได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับจากวันตรวจประเมินครั้งแรก

2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้พักใช้การรับรองและแจ้งให้เกษตรกรแก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ภายในระยะเวลา 60 วัน

สรุปผลการทดลองและคำแนะนำ

สรุปผลการทดลอง

การศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ส่วน และสรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษาและพัฒนาคู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ โดยการจัดทำแบบบันทึกการตรวจ ประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐาน มกษ. 9000-2552 ให้มีรายการตรวจประเมินที่สอดคล้องกับข้อกำหนดตาม มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) และจัดทำคู่มือการตรวจประเมินและคู่มือการ ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ทำให้ได้เอกสารระบบคุณภาพสำหรับใช้ในการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ รวม 3 ฉบับ ได้แก่

1.1 แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ใช้สำหรับตรวจประเมินและรายงานผลการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐานเกษตร อินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ประกอบด้วยข้อกำหนด 10 ข้อ 99 ข้อย่อย แบ่งเป็น ข้อกำหนดหลัก 82 ข้อ ข้อกำหนดรอง 12 ข้อ และข้อแนะนำ 5 ข้อ

1.2 คู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) เป็นคู่มืออธิบายเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมินตามข้อกำหนดในแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืช อินทรีย์ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) เพื่อให้ผู้ตรวจประเมินใช้เป็น แนวทางการตีความข้อกำหนดและเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของหลักฐานที่พบจากการตรวจประเมินแหล่ง ผลิตพืชอินทรีย์ในแต่ละข้อกำหนด

1.3 คู่มือการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) เป็นคู่มือการปฏิบัติงานตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ของหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตร ประกอบด้วยขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจรับรอง 9 ขั้นตอน ขั้นตอนการทำงาน ผู้รับผิดชอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ที่สอดคล้องกับ ข้อกำหนด หน่วยรับรองผลิตภัณฑ์มาตรฐาน ISO/IEC 17065

2. การศึกษาผลกระทบของมาตรฐาน โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกษตรกรและแบบสอบถามจากผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ วิเคราะห์ผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติของเกษตรกรและการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน ได้ดังนี้

2.1 ผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติของเกษตรกร เกษตรกรพบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงที่มีผลต่อการปฏิบัติตามข้อกำหนดทั้ง 10 ข้อ รวมข้อย่อย 99 ข้อ พบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงซึ่งเป็นข้อสังเกตในข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ข้อย่อย 3.3 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากระบบการผลิตพืชอินทรีย์มากที่สุดร้อยละ 95.86 เนื่องจากเกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจากระบบทั่วไปไม่คลุกสารเคมี หรือใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีการกำจัดสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ เพราะพืชส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ลูกผสม จึงไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ในระบบเกษตรอินทรีย์ไว้ขยายพันธุ์เองได้ และเกษตรกรผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 ได้ร้อยละ 99.25 และผ่านการตรวจประเมินในครั้งที่ 2 ได้ร้อยละ 0.75 โดยการเลือกใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือร้อยละ 80.86 และเก็บเมล็ดพันธุ์พืชผสมเปิดไว้ใช้เองร้อยละ 15.0 รองลงมาคือข้อกำหนดที่ 10 การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบ ข้อย่อย 10.1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต พบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงร้อยละ 54.88 เนื่องจากเกษตรกรไม่จัดทำบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม หรือจัดทำบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์มไม่ครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกษตรกรผ่านการตรวจประเมินครั้งที่ 1 เพียงร้อยละ 45.12

2.2 ผลกระทบของมาตรฐานต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน การตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) พบปัญหาหรืออุปสรรคที่มีผลกระทบต่อความซื่อสัตย์ การหาหลักฐานการตรวจประเมิน และการปฏิบัติงานตรวจประเมินให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในข้อกำหนด 10 ข้อ รวมข้อย่อย 77 ข้อ ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบมากที่สุดในข้อกำหนดที่ 10 ข้อย่อย 10.1 การบันทึกข้อมูลการผลิตและการทวนสอบร้อยละ 24.3 เนื่องจากบันทึก หลักฐาน และเอกสารการผลิตไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน และมีการสูญหาย ทำให้ผู้ตรวจประเมินต้องเสียเวลาและหน่วยรับรองต้องเสียงบประมาณในการเข้าตรวจประเมินเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง รองลงมาคือข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน ข้อย่อย 4.2 มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนดร้อยละ 6.47 เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร ทำให้ผู้ตรวจประเมินต้องหาหลักฐานโดยการสัมภาษณ์ ตรวจบันทึกเพื่อหาหลักฐาน ซึ่งต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก

คำแนะนำ

การทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานระดับชาติของไทยให้ทัดเทียมกับมาตรฐานระดับภูมิภาคหรือระดับสากล หรือการผลิตพืชอินทรีย์เพื่อให้ได้รับการรับรอง เกษตรกรจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่มีความเข้มงวดเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เช่น เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ และปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน ได้แก่ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอกต้องมาจากระบบเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาปัจจัยการผลิตและระบบการผลิตพืชอินทรีย์ ที่เหมาะสมกับภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และสภาพพื้นที่การเกษตรของไทย หรือส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตปัจจัยการผลิตใช้เองในพื้นที่ เพื่อลดการพึ่งพาหรือการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก ที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน

การนำไปใช้ประโยชน์

1. การพัฒนาบุคลากรและการเตรียมความพร้อมหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตร เอกสารระบบคุณภาพทั้ง 3 ฉบับ ที่ได้จากการดำเนินการวิจัย สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรและเตรียมความพร้อมหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตร ได้ดังนี้

1.1 การพัฒนาบุคลากร สวพ. 1-8 และ กมพ. ได้ใช้เอกสารระบบคุณภาพทั้ง 3 ฉบับ ในการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาขีดความรู้ ความสามารถ และเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช ผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ เจ้าหน้าที่บันทึก

ข้อมูล และนักวิชาการ สวพ. 1-8 และ กมพ. ให้มีความรู้ในการตีความข้อกำหนด และเข้าใจวิธีการตรวจประเมินในแต่ละข้อกำหนด รวมทั้งทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

1.2 การเตรียมความพร้อมหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตร ตามที่สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้นำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) มาใช้ในการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชเกษตรอินทรีย์นั้น เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าว กรมวิชาการเกษตรได้จัดทำเอกสารระบบคุณภาพทั้ง 3 ฉบับ เพื่อเตรียมความพร้อมหน่วยรับรองให้สามารถตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ได้อย่างมีคุณภาพ

3. การเตรียมความพร้อมเกษตรกรเข้าสู่ระบบการตรวจรับรอง การศึกษาและวิจัยผลกระทบของมาตรฐานตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ต่อการปฏิบัติของเกษตรกร ทำให้ทราบเงื่อนไขหรือความเสี่ยงที่ทำให้เกษตรกรไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐาน ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และเตรียมความพร้อมเกษตรกร สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางการจัดฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับเกษตรกรได้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. 2543. มาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร ปี 2543. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.

กรมวิชาการเกษตร. 2543. ระบบการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช กรมวิชาการเกษตร ปี 2547. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2552. มาตรฐานสินค้าเกษตร เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1 : การผลิตแปรรูป แสดงฉลาก และจำหน่ายผลิตผลและผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
ระยะปรับเปลี่ยน	1. พื้นที่เคยผลิตพืชทั่วไป หรือเคยใช้สารเคมีมาก่อน หรือเป็นพื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ แต่มีการใช้สารเคมี มีระยะปรับเปลี่ยนอย่างน้อย 12 เดือน ก่อนปลูกพืชล้มลุก และ 18 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชยืนต้นครั้งแรก หากมีประวัติการใช้สารเคมีในปริมาณมาก อาจเพิ่มระยะการปรับเปลี่ยนที่นานกว่าที่มาตรฐานกำหนด	ตรวจเอกสาร หลักฐาน หรือบันทึกประวัติการใช้พื้นที่ ประวัติการปลูกพืช ประวัติการใช้สารเคมี ประวัติการเกิดน้ำท่วมขัง บันทึกการจัดการฟาร์มและบันทึกการปฏิบัติงาน
	2. พื้นที่เปิดใหม่ หรือพื้นที่มีหลักฐานแสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีห้ามใช้ หรือพื้นที่การเกษตรที่ปล่อยรกร้าง โดยไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีนานเกินกว่าระยะปรับเปลี่ยนลดระยะเวลาปรับเปลี่ยนลงได้ แต่ระยะเวลานับจากการยื่นขอรับการรับรอง จนหน่วยรับรองให้การรับรองผลิตผลว่าเป็นอินทรีย์ ต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน	ตรวจเอกสาร หลักฐาน หรือบันทึกประวัติการใช้พื้นที่ ประวัติการปลูกพืช ประวัติการใช้สารเคมี ใบรับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อื่น หรือมาตรฐานอื่นที่ใกล้เคียง หรือหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรที่ดูแลพื้นที่ ที่แสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีมาเป็นระยะเวลานานเกินกว่าระยะปรับเปลี่ยน
1. พื้นที่	1. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก 2. พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน 3. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก 4. เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน 5. พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี 6. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 7. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์	<u>พื้นที่</u> 1. ตรวจพินิจเพื่อดูความเสี่ยงการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก และความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมซ้ำซากโดยพินิจจากสภาพภูมิประเทศและที่ตั้งของพื้นที่ กิจกรรมและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ข้างเคียง 2. ตรวจพินิจบันทึกประวัติการใช้พื้นที่การผลิต ประวัติการปลูกพืช เช่น ชนิดพืชที่ปลูก และประวัติการใช้สารเคมี (ชนิดและอัตราการใช้สารเคมี) เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดระยะปรับเปลี่ยนดังนี้ 2.1 กรณีเป็นพื้นที่ซึ่งเคยผลิตพืชแบบทั่วไป หรือเคยใช้สารเคมีมาก่อนต้องเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนอย่างน้อย 12 เดือน ก่อนปลูกพืชล้มลุก และ 18 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยว

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์	ผลิตผลพืชขึ้นต้นครั้งแรก 2.2 กรณีเป็นพื้นที่เปิดใหม่หรือพื้นที่มีหลักฐานแสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีห้ามใช้ในพื้นที่เป็นเวลานานเกินกว่า 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุกและ 18 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยวผลิตผลอินทรีย์ ครั้งแรกสำหรับพืชขึ้นต้น สามารถลดระยะเวลาปรับเปลี่ยนลงได้ แต่ระยะเวลานับจากยื่นขอการรับรองจนได้รับการรับรองต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน 2.3 กรณีเป็นพื้นที่ซึ่งมีประวัติการใช้สารเคมีในปริมาณมาก อาจพิจารณาเพิ่มระยะการปรับเปลี่ยนที่นานกว่าที่มาตรฐานกำหนดได้ 3. พื้นที่ซึ่งทยอยปรับเปลี่ยนเป็นอินทรีย์ ต้องตรวจพินิจชนิดพืช และวิธีการแยกพื้นที่ผลิตระหว่างพื้นที่ปรับเปลี่ยนแล้ว และพื้นที่ทยอยปรับเปลี่ยน 4. ตรวจพินิจมาตรการป้องกันการปนเปื้อนทางดิน เช่น การทำคันดิน การขุดร่องน้ำ และการปลูกพืชเป็นแนวกันชน 5. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความเสี่ยงของพื้นที่ต่อการปนเปื้อนและการหามาตรการป้องกัน 6. กรณีพื้นที่มีความเสี่ยงหรือสงสัยว่ามีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ให้เก็บตัวอย่างดิน /ผลิตผลส่งวิเคราะห์ <u>แหล่งน้ำ</u> 1. ตรวจพินิจเพื่อดูความเสี่ยงการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนักจากสภาพภูมิประเทศและที่มาของแหล่งน้ำใช้ในแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
		2. ตรวจพินิจบันทึกวิธีการจัดหาแหล่งน้ำ หรือวิธีการใช้น้ำในพื้นที่ปลูก 3. ตรวจพินิจมาตรการป้องกันการปนเปื้อนของพื้นที่ทางน้ำ เช่น การทำคันดิน การทำบ่อพักน้ำ การใช้พืชช่วยบำบัดน้ำ และการปลูกพืชเป็นแนวกันชน 4. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความเสี่ยงของแหล่งน้ำต่อการปนเปื้อนและการหามาตรการป้องกัน 5. กรณีแหล่งน้ำมีความเสี่ยงหรือสงสัยว่ามีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ให้เก็บตัวอย่างน้ำ ส่งวิเคราะห์ <u>กรณีมีการผลิตพืชแบบคู่ขนาน</u> 1. ตรวจพินิจบันทึกขอบเขตการใช้พื้นที่ และการแบ่งเขตระหว่างพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์และพื้นที่การผลิตพืชทั่วไป 2. ตรวจพินิจป้ายชี้บ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่การผลิตพืชแบบอินทรีย์และพื้นที่การผลิตพืชแบบทั่วไปแยกกันอย่างชัดเจน 3. ตรวจพินิจพื้นที่ปลูก แหล่งน้ำและขอบเขตการแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์และพื้นที่ผลิตพืชทั่วไป เพื่อประเมินประสิทธิภาพของมาตรการป้องกันการปนเปื้อน เช่น การทำคันดิน การขุดร่องน้ำ การทำบ่อพักน้ำ และการปลูกพืชเป็นแนวกันชน ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนจากพื้นที่ผลิตพืชทั่วไปมายังพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ ซึ่งอาจส่งผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 4. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานในการผลิต

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
		แบบคู่ขนาน
2. การวางแผนการจัดการ	1. มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร) 2. มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ 3. มีการอนุรักษ์ พันธุ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ 4. มีการดูแลรักษาสุขลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม 5. มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์	1. ตรวจพินิจพื้นที่ปลูก ความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ที่อาจเกิดการปนเปื้อนมาจากทางดิน น้ำ อากาศ ปัจจัยการผลิต และเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตร และตรวจมาตรการการป้องกัน เช่น การทำคันดิน การขุดร่องน้ำ การปลูกพืชเป็นแนวกันชน การทำบ่อพักน้ำ หรือการแยกใช้อุปกรณ์ทางการเกษตรระหว่างการผลิตพืชทั่วไปออกจากการผลิตพืชอินทรีย์ 2. ตรวจพินิจบันทึกเรื่องการวางแผนการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิตตั้งแต่วิธีการเลือกใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว และการขนย้ายผลิตผล เพื่อไม่ให้เสี่ยงต่อการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 3. ตรวจพินิจระบบนิเวศในพื้นที่ปลูก การอนุรักษ์พันธุ์และการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปล่อยแมลงศัตรูพืช การปลูกไม้ยืนต้นในลักษณะผสมผสาน 4. ตรวจพินิจขั้นตอนมาตรการรักษาความสะอาด และการดูแลสุขลักษณะภายในแปลง เช่น มาตรการจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการของเสีย 5. ตรวจพินิจวิธีการชี้บ่ง เช่น มีป้ายชี้บ่งแสดงขอบเขตการผลิตพืชอินทรีย์อย่างชัดเจน 6. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน
3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์	1. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการตัดแปร พันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี 2. มีการกำจัดการเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	1. ตรวจพินิจขั้นตอนการปฏิบัติงาน สถานที่เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ 2. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานถึงแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์และส่วน

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี 3. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากระบบการผลิตพืชอินทรีย์	ที่ใช้ขยายพันธุ์ 3. ตรวจพินิจบันทึกแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่สามารถทวนสอบได้ 4. ตรวจพินิจขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์กรณีผลิตเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ใช้เองภายในแปลง 5. ตรวจดูใบรับรองอินทรีย์ ของเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์กรณีซื้อเมล็ดพันธุ์มาจากภายนอก 6. ตรวจดูใบรับรอง/หนังสือรับรองว่าเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ต้องไม่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี 7. ตรวจพินิจวิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำมาใช้อย่างเหมาะสม เช่น ล้างน้ำ กรณีใช้เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่มาจากกระบวนการผลิตแบบเกษตรเคมี 8. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำไปใช้ 9. กรณีสงสัยว่าเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์เป็น GMOs หรือผ่านการฉายรังสี ให้เก็บตัวอย่างเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ส่งวิเคราะห์
4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	1. มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน 2. มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนด 3. ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/หิบบด/ปุ๋ยคอก/หรือ	1. ตรวจพินิจพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยพินิจจากความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในดิน เช่น ไส้เดือน กิ้งกือ และตรวจพินิจมาตรการการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน กิจกรรม

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	วัสดุจากพืชและสัตว์ตามที่มาตรฐานกำหนด 4. มีมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 5. ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย 6. มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน 7. มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์ 8. มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน 9. มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน	การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การใส่ปุ๋ยคอกหรือการใส่ปุ๋ยพืชสด 2. ตรวจพินิจวัสดุและปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินเปรียบเทียบกับที่มาตรฐาน โดยต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ หรือในกรณีที่รายการวัสดุปรับปรุงบำรุงดินไม่มีอยู่ในมาตรฐาน จะต้องผ่านการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติกับสำนักควบคุมพืชและวัสดุเกษตรและผ่านการพิจารณาจากสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชก่อนนำไปใช้ในพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ที่ขอการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร 3. ตรวจพินิจบันทึกรายการวัสดุปรับปรุงบำรุงดินเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของวัสดุปรับปรุงบำรุงดินและปัจจัยการผลิตที่นำมาใช้ปรับปรุงบำรุงดิน และพิจารณาความเสี่ยงการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารพิษตกค้างและโลหะหนัก 4. ตรวจพินิจกิจกรรมขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ในกรณีที่เกษตรกรนำเศษวัสดุภายในฟาร์มมาผลิตปุ๋ยใช้เอง 5. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเรื่องวัสดุปรับปรุงบำรุงดินและรายการปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ ที่นำมาใช้ปรับปรุงบำรุงดิน 6. ตรวจพินิจมาตรการและแผนการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินภายในพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ เช่น การปลูกพืชคลุมดินเพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดิน 7. ตรวจพินิจการปฏิบัติงานและสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจ

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
		เกี่ยวกับการเผาเศษซากพืชภายในแปลงเนื่องจากมาตรฐานไม่อนุญาตให้เผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้น ในกรณีมีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่จะต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย 8. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับแผนการฟื้นฟูพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ในระยะยาว เช่น มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน และยั่งยืน 9. ตรวจพินิจพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ในกรณีที่มีการนำสัตว์เข้ามาเลี้ยงภายในแหล่งผลิตพืชอินทรีย์เพื่อลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และเพื่อสร้างสมดุลของวงจรธาตุอาหารแบบยั่งยืน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันผลิตผลเกิดการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์จากมูลสัตว์เลี้ยง เช่น ทำรั้วกั้นในกรณีพืชผัก หรือนำสัตว์มาเลี้ยงเฉพาะแปลงไม้ผลที่มีขนาดทรงพุ่มสูง
5. การจัดการศัตรูพืช	1. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด 2. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดโรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด 3. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด 4. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด 5. มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่ง	1. ตรวจพินิจมาตรการและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โรคพืช แมลงและสัตว์ศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ เช่น วิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางกายภาพ ชีวภาพ หรือการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพื่อควบคุมป้องกันกำจัดศัตรูพืช โรคพืช แมลงและสัตว์ศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ 2. ตรวจพินิจขั้นตอนการปฏิบัติงานและมาตรการในการป้องกันและกำจัดวัชพืชตลอดห่วงโซ่การผลิต เช่น การเลี้ยงสัตว์เพื่อทะเล็ม 3. ตรวจพินิจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มาของรายการปัจจัยการผลิตที่นำมาใช้ภายในพื้นที่การผลิตพืช

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	ได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง 6. มีสถานที่จัดเก็บและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ 7. มีมาตรการและการปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์จากการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตรภายในฟาร์มและหรือจากภายนอกฟาร์ม 8. มีการอนุรักษ์หรือปล่อยศัตรูธรรมชาติ และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ	อินทรีย์ เช่น วัสดุที่นำมาทำปุ๋ย จุลินทรีย์ วัสดุหรือสารที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนดหรือในกรณีที่รายการวัสดุปรับปรุงบำรุงดินไม่มีอยู่ในมาตรฐานจะต้องผ่านการขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติกับสำนักควบคุมพืชและวัสดุเกษตรและผ่านการพิจารณาจากสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชก่อนนำไปใช้ในพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ที่ขอการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร 4. ตรวจพินิจบันทึก เอกสาร หลักฐานเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มารายการปัจจัยการผลิต วัสดุ จุลินทรีย์หรือสารที่ใช้ควบคุมป้องกันศัตรูพืช 6. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่มีการผลิตปัจจัยการผลิตใช้เองภายในแปลงเพื่อตรวจสอบแหล่งมาของวัสดุที่นำมาใช้และขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อควบคุมป้องกันศัตรูพืช 7. ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บ และการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ รวมถึงมาตรการป้องกันการปนเปื้อนในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานมีการใช้อุปกรณ์ร่วมกันในการผลิตพืชทั่วไปและการผลิตพืชอินทรีย์เพื่อป้องกันการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 8. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรการการอนุรักษ์และการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปลูกพืชที่อยู่อาศัยของแมลงศัตรูธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความสมดุลของแมลงศัตรูพืช เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน เพื่อลดการใช้ปัจจัยการ

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
		ผลิต 9. กรณีสงสัยว่าปัจจัยการผลิตที่ใช้ควบคุมป้องกันศัตรูพืช มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ให้เก็บตัวอย่างส่งวิเคราะห์
6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	1. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์ 2. สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุกสุลักษณะ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค 3. ไม่นำผลิตผลพืชทั่วไปมาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์ และมีการชี้บ่งอย่างชัดเจน 4. ไม่ใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชอินทรีย์ร่วมกับผลิตผลพืชทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้กับผลิตผลพืชอินทรีย์ 5. น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ 6. สารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นสารจากธรรมชาติและ/หรือเป็นสารที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ และ/หรือได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง 7. มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และมีการชี้บ่งอย่างชัดเจน 8. วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายผลิตผลพืชอินทรีย์มีความเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิด	1. ตรวจพินิจขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น วิธีการเก็บเกี่ยว ขั้นตอนการขนย้ายผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยว 2. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนการเก็บเกี่ยวและกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 3. ตรวจพินิจสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะใช้ในการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น ต้องถูกสุกสุลักษณะ และไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์ โลหะหนัก หรือสัตว์ซึ่งเป็นพาหะนำโรค และในกรณีที่มีความเสี่ยงผู้ปฏิบัติงานต้องมีมาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ เช่น การวางกับดักป้องกันสัตว์พาหะ ทำมุ้งลวด การทำความสะอาด การแยกวัสดุอุปกรณ์ หรือการทำป้ายชี้บ่งวัสดุอุปกรณ์อย่างชัดเจนในกรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนาน 3. ตรวจพินิจการชี้บ่งอย่างชัดเจนของผลิตผลระหว่างขั้นตอนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อไม่ให้เกิดการปะปนกันของผลิตผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนาน เช่น การแยกเวลาการผลิต การทำป้ายชี้บ่ง การแยกสายการผลิต

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 9. มีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	4. ตรวจพินิจน้ำ ที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว หากใช้น้ำที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมีและโลหะหนัก เช่น กรองน้ำก่อนใช้งาน 5. ตรวจพินิจสารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่อนุญาตให้ใช้ หากไม่มีอยู่ในมาตรฐานจะต้องได้รับการยินยอมจากหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตรก่อนนำไปใช้ 5. ตรวจพินิจบันทึกเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของน้ำและสารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว 6. กรณีสงสัยว่ามาตรการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวไม่มีประสิทธิภาพและอาจก่อให้เกิดการปนเปื้อนจุลินทรีย์ สารเคมีและโลหะหนัก ให้เก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อวิเคราะห์คุณภาพ 7. ตรวจพินิจขั้นตอนและกระบวนการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น นำเศษเหลือจากผลิตผลไปทำปุ๋ยหมักเพื่อนำกลับไปใช้ในแปลงปลูกอีกครั้ง
7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	1. สถานที่บรรจุหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ 2. มีการบรรจุหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์ที่ไม่ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป 3. ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	1. ตรวจพินิจสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุและยานพาหนะขนส่งใช้ในกระบวนการการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ซึ่งต้องไม่ทำให้ผลิตผลเสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ เช่น ภาชนะบรรจุต้องแข็งแรง ทนทาน ไม่ทำปฏิกิริยากับผลิตผล และสามารถย่อยสลายได้ง่าย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สถานที่จัดเก็บผลิตผล

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	4. ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ 5. ควรเลือกวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ 6. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน 7. สถานที่เก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ 8. สถานที่เก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์ แมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค 9. มีการเก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป 10. มีการควบคุมและป้องกันไม่ให้ผลิตผลพืชอินทรีย์ ปนเปื้อนวัสดุหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ และหรือสารที่ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรคในโรงเก็บรักษา 11. มีการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค ระหว่างการเก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์อย่างเหมาะสม 12. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน 13. ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 14. พาหนะในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของ	ต้องสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และในกรณีที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนทำให้ผลิตผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์ ต้องมีมาตรการป้องกัน 2. ตรวจพินิจขั้นตอนและวิธีการการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่งซึ่งต้องไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนทำให้ผลิตผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์ตลอดขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง 3. ตรวจพินิจสารที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ซึ่งต้องเป็นไปตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ กรณีที่สารที่ใช้ไม่มีอยู่ในมาตรฐาน จะต้องได้รับการยินยอมจากหน่วยรับรองกรมวิชาการเกษตรก่อนนำสารที่อยู่นอกเหนือมาตรฐานอนุญาตมาใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง 4. ตรวจพินิจบันทึกเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของสารที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง 5. ตรวจพินิจการชี้บ่งถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน ในกรณีที่มีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่งแบบคู่ขนาน เพื่อป้องกันความเสียหายของผลิตผล และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 6. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
	ผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ 15. มีการป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ระหว่างการขนส่ง 16. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน	
8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	1. มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองจริง 2. ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองในแปลงปลูก 3. ปริมาณผลิตผลที่จำหน่ายสอดคล้องกับปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยว 4. ขนาดพื้นที่ปลูกในใบรับรองเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกจริง 5. ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน 6. ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร 7. สีของเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามเงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด 8. เครื่องหมายรับรองมีลักษณะ รูปทรง และสัดส่วนตรงตามที่มาตรฐานกำหนด 9. แสดงเครื่องหมายรับรองตรงตามกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง 10. จำนวนเครื่องหมายที่ใช้สอดคล้องกับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ทำการผลิต 11. การแสดงฉลากต้องมีรายละเอียดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้	1. ตรวจพินิจชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง พื้นที่ปลูก เปรียบเทียบกับพื้นที่และชนิดพืชที่ปลูกจริงภายในแปลงปลูก ในกรณีที่ไม่มีความสอดคล้องกัน ผู้ปฏิบัติงานต้องดำเนินการแก้ไข เช่น แจ้งความประสงค์ขอขยายขอบข่ายพืชเพิ่มเติม 2. ตรวจพินิจบันทึกแผนการผลิตและปริมาณการผลิต และปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้จริงจากพื้นที่การผลิต เพื่อตรวจสอบการนำผลิตผลจากภายนอกมาอ้างใช้ใบรับรอง 3. ตรวจพินิจขั้นตอนการติดฉลากและการกล่าวอ้างบนผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ โดยผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่นำมาติดฉลากและกล่าวอ้างจะต้องตรงกับขอบข่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง 4. ตรวจพินิจความถูกต้องและครบถ้วนของฉลาก เปรียบเทียบกับหลัก เกณฑ์และเงื่อนไขการใช้ฉลากและการกล่าวอ้าง และมาตรฐานที่กำหนด เช่น ขนาด สี รูปทรง ข้อความบนฉลาก 5. ตรวจบันทึกการควบคุมฉลากเปรียบเทียบกับบันทึกการจำหน่ายผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ที่สามารถแสดงฉลากและการกล่าวอ้างได้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
9. การบันทึกข้อมูลการผลิต	12. มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลจากการผลิตแบบอินทรีย์ 1. มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสารแสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน 2. มีการจัดทำประวัติ แผนที่ แผนผังฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน 3. มีการจัดทำแผนการผลิตและจดบันทึกการปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยวทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน 4. มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร 5. มีบันทึกชนิดและปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์ 6. มีบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายและ/หรือการขนส่งผลิตผลพืชอินทรีย์	1. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูลการผลิตตลอดกระบวนการผลิตประกอบด้วย 1.1 ข้อมูลประวัติการใช้พื้นที่ปลูก เช่น การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ย้อนหลัง ประวัติการใช้สารเคมี 1.2 ข้อมูลการวางแผนการจัดการ เช่น การเลือกชนิดพืชปลูก ฤดูกาลปลูก ช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวผลิตผล การรักษาความสมดุลและความหลากหลายทางธรรมชาติ มาตรการหรือวิธีการป้องกันการปนเปื้อน 1.3 ข้อมูลการใช้เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ เช่น แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ ที่นำมาใช้ ขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ใช้เองภายในแปลง วิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ 1.4 ข้อมูลการจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน ขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน วิธีการใช้ อัตราการใช้ และระยะเวลาการใช้ปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน 1.5 ข้อมูลการจัดการศัตรูพืช เช่น การสำรวจศัตรูพืช แผนการป้องกันกำจัดศัตรูพืช แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช วิธีการใช้ อัตราการใช้ และระยะเวลาการใช้ปัจจัยการผลิตในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
		1.6 ข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การจัดเตรียมสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะใช้ในการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ขั้นตอนและวิธีการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว สารเคมีสังเคราะห์ที่ใช้ในกระบวนการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว วันที่เก็บเกี่ยว และปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ แหล่งที่มาน้ำที่ใช้ในกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 1.7 ข้อมูลการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง เช่น การจัดเตรียมสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะขนส่งใช้ในกระบวนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ขั้นตอนและวิธีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง สารที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง แหล่งน้ำที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง มาตรการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง บันทึกวิธีการแยกหรือการขึ้นบ่งเพื่อแยกกันอย่างชัดเจนระหว่างการผลิตพืชอินทรีย์และการผลิตพืชทั่วไป 1.8 ข้อมูลการแสดงผลและการกล่าวอ้าง เช่น แผนและปริมาณการผลิต ขั้นตอนการติดตามและการกล่าวอ้างบนผลิตภัณฑ์ ผลผลิต/ผลิตภัณฑ์ การควบคุมปริมาณการใช้ฉลาก บันทึกวิธีการแยกหรือการขึ้นบ่งกรณีมีการผลิตแบบคู่ขนาน 2. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูลการผลิต กรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนานผู้ปฏิบัติจะต้องบันทึกข้อมูลการผลิตพืชอินทรีย์และ

ตารางที่ 1 ข้อกำหนด เกณฑ์ที่กำหนด และวิธีการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552)

ข้อกำหนด	เกณฑ์ที่กำหนด	วิธีการตรวจประเมิน
		การผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน
10. การทวนสอบ	1. มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต 2. มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง	1. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูล หลักฐาน หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบย้อนกลับได้เป็นเวลาอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง 2. ตรวจพินิจความครบถ้วนของข้อมูลในบันทึก หรือในเอกสาร หลักฐาน ซึ่งควรมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิต 3. ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บบันทึก หลักฐาน หรือเอกสารซึ่งสามารถทวนสอบย้อนหลังได้อย่างน้อย 1 รอบการรับรอง 4. สัมภาษณ์ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ	
- ชาย	63.91
- หญิง	36.09
2. อายุ (ปี)	
- ต่ำกว่า 20	1.13
- 20 - 25	8.65
- 26 - 30	28.57
- 31 - 35	34.96
- 36 - 40	22.18
- มากกว่า 40	4.51
3. ระดับการศึกษา	
- ต่ำกว่ามัธยมปลาย/ปวช.	37.22
- มัธยมปลาย/ปวช.	48.87
- อนุปริญญา	5.26
- ปริญญาตรี	7.14
- สูงกว่าปริญญาตรี	1.51
4. ประสบการณ์การผลิต (ปี)	
- น้อยกว่า 1	0.38
- 1 - 2	6.77
- 3 - 4	14.65
- 5 ขึ้นไป	78.20
5. พื้นที่ปลูก (ไร่)	
- น้อยกว่า 1	17.67
- 1 - 2	34.96
- 3 - 4	24.44
- 4 - 5	9.77
- มากกว่า 5 ไร่	13.16
6. สถานภาพการถือครอง	
- เป็นของตนเอง	95.49
- เช่า	4.51
7. แรงงานในครัวเรือน (คน)	
- 2 - 3	100
8. การจ้างแรงงานชั่วคราว (คน)	
- 1	25.56
- 2 - 3	74.44

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

รายการ	ร้อยละ
9. สถานที่จำหน่าย	
- ตลาดทั่วไป	0.38
- ตลาดสินค้าอินทรีย์/ตลาดชุมชน	71.07
- บริษัทคู่สัญญา	19.55
- บริษัทส่งออก	12.03

ตารางที่ 3 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ. 9000 เล่ม 1-2552) ต่อการปฏิบัติของเกษตรกร

ข้อกำหนด	เงื่อนไขหรือความเสี่ยงที่พบจากการปฏิบัติตามข้อกำหนด	ร้อยละ	วิธีการแก้ไข	ร้อยละ	ร้อยละของเกษตรกรที่ผ่านข้อกำหนดการตรวจประเมิน	
					ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่						
1.1 พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก	พื้นที่ข้างเคียงเป็นพื้นที่ทำเกษตรเคมี	5.01	ทำแนวกันชน	5.01	87.75	12.25
	พื้นที่ปลูกอยู่ติดถนนสายหลัก ซึ่งมีรถผ่านจำนวนมาก	0.72	ทำแนวกันชน	0.72		
1.2 พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน	-	0	-	0	100	0
1.3 พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก	เป็นพื้นที่ลุ่ม	0.75	ทำร่องหรือคลองระบายน้ำ	0.45	98.75	1.25
			ทำคันดิน	0.3		
1.4 เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน	ปลูกพืชอินทรีย์ พืชระยะปรับเปลี่ยน และหรือพืชแนวกันชนชนิดเดียวกัน	7.52	ปลูกพืชอินทรีย์ต่างชนิดกับพืชระยะปรับเปลี่ยนหรือพืชแนวกันชน	6.02	93.74	6.26
			ปลูกพืชอินทรีย์ต่างเวลากับพืชระยะปรับเปลี่ยน	1.5		
1.5 พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี	-	0	-	0	100	0
1.6 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	ไหลผ่านพื้นที่เกษตรเคมี	0.75	ทำบ่อพักน้ำและบำบัดก่อนใช้	0.75	94.23	5.77
1.7 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์	ไม่มีมาตรการและการป้องกันน้ำทิ้งจากครัวเรือนไหลสู่พื้นที่ปลูก	2.26	ทำบ่อพักน้ำและบำบัดก่อนใช้	2.26	95.86	4.14
	ไม่มีมาตรการและการป้องกันจุลินทรีย์จากคอกปศุสัตว์	1.88	ทำบ่อพักน้ำและบำบัดก่อนใช้	1.88		
เฉลี่ย		2.27		1.72	95.76	4.24

ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ						
2.1 มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร)	น้ำไหลผ่านพื้นที่การเกษตรที่ใช้สารเคมีปริมาณมาก	7.67	ทำแนวกันชน	4.5	79.51	20.49
2.2 มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	ไม่มีการวางแผนการผลิต	4.95	ศึกษาค้นคว้าข้อมูลและวางแผนก่อนการผลิต	4.95	89.85	10.15
2.3 มีการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ	-	0	-	0	100	0
2.4 มีการดูแลรักษาสุขภาพลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม	-	0	-	0	100	0
2.5 มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์	-	0	-	0	100	0
เฉลี่ย		2.53		1.89	93.87	6.13
ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์						
3.1 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการดัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี	มาจากระบบการผลิตพืชแบบทั่วไป	0.75	ตรวจวิเคราะห์การดัดแปรพันธุกรรม	0.54	94.74	5.26
			เลือกปลูกพืชที่ไม่เสี่ยงต่อการดัดแปรพันธุกรรม	0.21		
3.2 มีการกำจัดสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสม ก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี	เมล็ดพันธุ์คลุกสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	16.17	ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี	10.03	97.74	2.26
			ล้างเมล็ดพันธุ์ก่อนนำมาใช้	6.14		

3.3 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากระบบการผลิตพืชอินทรีย์	พันธุ์พืชส่วนใหญ่เป็นลูกผสม ไม่สามารถผลิตและเก็บเมล็ดพันธุ์ในระบบเกษตรอินทรีย์ไว้ขยายพันธุ์ได้	95.86	ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ	80.86	99.25	0.75
			ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชผสมเปิดใช้เอง	15.0		
เฉลี่ย		37.59		18.80	97.24	2.76
ข้อกำหนดที่ 4 : การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน						
4.1 มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน	มูลสัตว์และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหายากและมีราคาแพง และอาจปนเปื้อนสารเคมีหรือวัตถุอันตราย	5.98	ไถกลบพืชตระกูลถั่ว เศษซากพืช และวัชพืชลงดิน	5.98	98.50	1.50
4.2 มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามมาตรฐานกำหนด	-	0	-	0	100	0
4.3 ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/หินบด/ปุ๋ยคอก/หรือวัสดุจากพืชและสัตว์ตามที่มาตรฐานกำหนด	ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร	0.75	ทำปุ๋ยหมักใช้เอง	0.75	100	0
4.4 มีมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	-	0	-	0	100	0
4.5 ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย	เผาทำลายกิ่งไม้และวัชพืชในแปลงปลูก	0.54	จัดทำเตาเผาถ่านและสก๊ตน้ำส้มควันไม้	0.38	95.49	4.51
			นำวัชพืชไปทำปุ๋ยหมักหรือคลุมแปลง	0.16		
4.6 มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน	-	0	-	0	100	0
4.7 มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์	ใช้มูลสัตว์ที่ยังไม่หมักหรือย่อยสลายไม่สมบูรณ์	6.1	หมักปุ๋ยให้ย่อยสลายอย่างสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้ทุกครั้ง	6.1	96.49	3.51
4.8 มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน	ไม่มีความรู้ความเข้าใจ	1.13	ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้	1.13	100	0

4.9 มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน	ไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของค่าวิเคราะห์ดิน	1.24	ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ	1.24	100	0
เฉลี่ย		1.75		1.57	98.94	1.06
ข้อกำหนดที่ 5 : การจัดการศัตรูพืช						
5.1 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ขยายพันธุ์สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	ไม่มีมาตรการและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ขยายพันธุ์	7.52	ป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ขยายพันธุ์แบบผสมผสาน	7.52	99.25	0.75
5.2 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัด โรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	ไม่มีมาตรการและการป้องกันกำจัดโรคพืช	3.38	ป้องกันกำจัดโรคพืชแบบผสมผสาน	3.38	96.49	3.51
5.3 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	ไม่มีมาตรการและการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืช	4.51	ป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชแบบผสมผสาน	4.51	94.74	5.26
5.4 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	ไม่มีมาตรการและการป้องกันวัชพืช	3.01	ใช้เครื่องตัดหญ้าหรือปล่อยสัตว์แทะเล็มหญ้า	3.01	89.54	10.46
5.5 มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง	ใช้สารที่มาตรฐานไม่อนุญาตให้ใช้	0.38	ใช้พืชสมุนไพรและสารที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้	0.38	99.62	0.38
5.6 มีสถานที่จัดเก็บและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ	-	0	-	0	100	0
5.7 มีมาตรการและการปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์จากการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ	-	0	-	0	100	0

การเกษตรภายในฟาร์มและหรือจาก ภายนอกฟาร์ม						
5.8 มีการอนุรักษ์หรือปล่อยศัตรู ธรรมชาติ และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่ อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ	-	0	-	0	100	0
เฉลี่ย		2.35		2.35	97.46	2.55
ข้อกำหนดที่ 6 : การเก็บเกี่ยวและการ จัดการหลังการเก็บเกี่ยว						
6.1 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจใน หลักการจัดการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติได้ อย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์	ไม่มีความรู้ความเข้าใจ	4.14	ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้	4.14	99.25	0.75
	ผู้ปฏิบัติงานแต่งกายไม่ถูกสุขลักษณะ	0.75	อบรมและชี้แจงให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน	3.01		
6.2 สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูก สุ่มสุ่มสุ่ม ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน และพาหะนำโรค	อยู่ใกล้แหล่งที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อน เช่น สุขา ร่องระบายน้ำ และที่จอดรถยนต์	5.26	ย้ายสถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยว	3.38	94.74	5.26
			ปรับปรุงโครงสร้างอาคารให้สามารถป้องกัน การปนเปื้อนได้	1.88		
6.3 ไม่นำผลผลิตพืชทั่วไปมาปะปนกับ ผลผลิตพืชอินทรีย์ และมีการขึ้นอย่าง ชัดเจน	ไม่แสดงการขึ้นเพื่อแบ่งแยกผลผลิตพืชอินทรีย์กับ ผลผลิตพืชทั่วไป	3.38	ทำป้ายขึ้นแบ่งแยกผลผลิตพืชอินทรีย์กับ ผลผลิตพืชทั่วไป	3.38	96.62	3.38
6.4 ไม่ใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บ เกี่ยวผลผลิตพืชอินทรีย์ร่วมกับผลผลิตพืช ทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาด ก่อนนำไปใช้กับผลผลิตพืชอินทรีย์	ใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน โดยไม่ล้างทำ ความสะอาด	1.13	ล้างทำความสะอาดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ หลังการใช้งานทุกครั้ง	0.75	98.87	1.13
6.5 น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บ เกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการ ปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมี มาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือ มีการควบคุมคุณภาพน้ำ	ใช้น้ำจากบ่อหรือสระกักเก็บน้ำ	5.26	หาแหล่งน้ำสะอาดทดแทน	4.51	94.74	5.26

6.6 สารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว เป็นสารจากธรรมชาติและ/หรือเป็นสารที่ มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ และ/หรือได้รับ การยอมรับจากหน่วยรับรอง	-	0	-	0	100	0
6.7 มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลัง การเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มี สภาพพร้อมใช้งาน และมีการชี้บ่งอย่าง ชัดเจน	ไม่ล้างทำความสะอาดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์หลัง การใช้งาน	0.75	ล้างทำความสะอาดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ หลังการใช้งานทุกครั้ง	0.38	98.87	1.13
6.8 วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขน ย้ายผลิตภัณฑ์อินทรีย์มีความเหมาะสม และมี การบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสีย ความเป็นอินทรีย์	วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายชำรุด ไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	1.88	ซ่อมบำรุงให้พร้อมใช้งาน	1.88	98.12	1.88
6.9 มีการจัดการของเสียจาก กระบวนการหลังการ เก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	-	0	-	0	100	0
เฉลี่ย		22.55		23.31	97.91	2.09
ข้อกำหนดที่ 7 : การบรรจุหีบห่อ การ เก็บรักษาและการขนส่ง						
7.1 สถานที่บรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์ อินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อ การปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็น อินทรีย์	เป็นพื้นที่เปิดโล่งมีสัตว์เลี้ยงหรือบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง เข้าออกได้	3.67	ปรับปรุงพื้นที่ผลิตให้ถูกสุขลักษณะ และป้องกัน สัตว์เลี้ยงหรือบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องได้	3.67	93.76	6.24
7.2 มีการบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ที่ไม่ปะปนกับผลิตภัณฑ์ทั่วไป	บรรจุหีบห่อพืชอินทรีย์และพืชทั่วไปในเวลาเดียวกัน โดยไม่ชี้บ่งแยกพื้นที่ผลิตให้ชัดเจน	0.75	แยกพื้นที่บรรจุหีบห่อพืชอินทรีย์และพืชทั่วไป และทำป้ายชี้บ่ง แยกเวลาบรรจุหีบห่อพืชอินทรีย์และพืชทั่วไป	0.38 0.37	97.37	2.63

7.3 ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	-	0	-	0	100	0
7.4 ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	ใช้ภาชนะบรรจุหีบห่อปะปนกับการผลิตพืชทั่วไป	1.88	ทำความสะอาดก่อนนำมาใช้บรรจุผลิตผลพืชอินทรีย์ทุกครั้ง	1.88	89.91	10.09
7.5 ควรเลือกวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	-	0	-	0	100	0
7.6 มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน	ไม่มีการชี้บ่งผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป	3.76	จัดทำป้ายชี้บ่งและตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกครั้ง	3.76	99.62	0.38
7.7 สถานที่เก็บรักษามูลผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	เป็นพื้นที่เปิดโล่งเสี่ยงต่อการปนเปื้อน	4.89	จัดเก็บผลิตผลในตู้เย็นก่อนการขนส่ง	3.38	95.11	4.89
7.8 สถานที่เก็บรักษามูลผลิตผลพืชอินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์ แมลง และสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค	มีพื้นที่จำกัด	1.13	จัดหาหรือขยายพื้นที่ให้เพียงพอ	1.13	99.25	0.75
7.9 มีการเก็บรักษามูลผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่ให้ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป	เก็บรักษามูลผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป โดยไม่มีการชี้บ่ง	0.75	แยกพื้นที่การเก็บรักษามูลผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป	0.75	98.50	1.50
7.10 มีการควบคุมและป้องกันไม่ให้ผลิตผลพืชอินทรีย์ ปนเปื้อนวัสดุหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ และหรือสารที่ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรคในโรงเก็บรักษา	-	0	-	0	100	0
7.11 มีการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์	ไม่มีความรู้ความเข้าใจ	0.75	ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ	0.75	99.50	0.50

ศัตรูพาหะนำโรค ระหว่างการเก็บรักษา ผลิตผลพีชอินทรีย์อย่างเหมาะสม						
7.12 มีการขึ้นขี้ผึ้งที่แสดงถึงการแยกผลิตผล พีชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่าง ชัดเจน	ไม่มีการขึ้นขี้ผึ้งผลิตผลพีชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป	3.76	จัดทำป้ายขึ้นขี้ผึ้งและตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกครั้ง	3.76	98.87	1.13
7.13 ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถ ป้องกันความเสียหายของผลิตผล และ การสูญเสียความเป็นอินทรีย์	ใช้ภาชนะบรรจุในการขนส่งผลิตผลพีชอินทรีย์ร่วมกับ ผลิตผลพืชทั่วไป	0.75	แยกใช้ภาชนะในการขนส่งผลิตผลพีชอินทรีย์กับ ผลิตผลพืชทั่วไปที่มีสีแตกต่างกัน	0.38	99.87	0.13
7.14 พาหนะในการขนส่งสามารถ ป้องกันความเสียหายของผลิตผลและ การสูญเสียความเป็นอินทรีย์	-	0	-	0	100	0
7.15 มีการป้องกันความเสียหายของ ผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ ระหว่างการขนส่ง	-	0	-	0	100	0
เฉลี่ย		1.47		1.26	98.12	1.88
ข้อกำหนดที่ 8 : การแสดงฉลากและ การกล่าวอ้าง						
8.1 มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ได้รับ การรับรองจริง	ชนิดพืชที่ปลูกไม่ตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง เนื่องจากเปลี่ยนแปลงชนิดพืชที่ปลูกตามความ ต้องการของตลาด	11.28	ยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อ หน่วยรับรอง	11.28	88.72	11.28
8.2 ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อ การจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการ รับรองในแปลงปลูก	ชนิดพืชที่จำหน่ายไม่ตรงกับชนิดพืชในใบรับรอง	6.39	ยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อ หน่วยรับรอง	6.39	93.61	6.39
8.3 ปริมาณผลิตผลที่จำหน่ายสอดคล้อง กับปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยว	-	0	-	0	100	0
8.4 ขนาดพื้นที่ปลูกในใบรับรองเท่ากับ พื้นที่เพาะปลูกจริง	-	0	-	0	100	0

8.5 ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรอง ถูกต้องและชัดเจน	ไม่ระบุชื่อหน่วยรับรองและหรือรหัสรับรอง	7.52	ระบุชื่อหน่วยรับรองและหรือรหัสรับรองให้ ครบถ้วนและถูกต้อง	7.52	92.48	7.52
8.6 ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความ เหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร	เครื่องหมายรับรองมีขนาดเล็กกว่าที่หลักเกณฑ์และ เงื่อนไขกำหนด	1.13	แก้ไขและปรับปรุงให้มีขนาดถูกต้องตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไข	1.13	98.87	1.13
8.7 สีของเครื่องหมายรับรองเป็นไปตาม เงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด	-	0	-	0	100	0
8.8 เครื่องหมายรับรองมีลักษณะ รูปทรง และสัดส่วนตรงตามที่มาตรฐานกำหนด	-	0	-	0	100	0
8.9 แสดงเครื่องหมายรับรองตรงตามกับ ชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง	แสดงเครื่องหมายรับรองไม่ตรงกับชนิดพืชที่ได้รับ การรับรอง	2.63	ยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรอง	2.63	97.37	2.63
8.10 จำนวนเครื่องหมายที่ใช้สอดคล้อง กับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ทำการผลิต	-	0	-	0	100	0
8.11 การแสดงฉลากต้องมีรายละเอียดตามที่ มาตรฐานกำหนดไว้	ไม่ระบุชื่อและที่อยู่ผู้ผลิต	1.50	แก้ไขฉลากโดยระบุชื่อและที่อยู่ผู้ผลิตให้ครบถ้วน	1.50	98.50	1.50
8.12 มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลผลิตจาก การผลิตแบบอินทรีย์	กล่าวอ้างว่าเป็นพืชปลอดภัยหรือพืชไร้สารพิษ	1.13	แก้ไขการกล่าวอ้างว่าเป็นพืชอินทรีย์	1.13	98.87	1.13
เฉลี่ย		2.63		2.63	97.37	2.63
ข้อกำหนดที่ 9 : การบันทึกข้อมูลการผลิต						
9.1 มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสาร แสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการ ผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน	ไม่มีบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม	4.51	จัดทำบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงาน ภายในฟาร์ม	4.51	81.58	18.42
9.2 มีการจัดทำประวัติ แผน ที่ แผนผัง ฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	ไม่ได้จัดทำประวัติการใช้พื้นที่และแผนผังฟาร์ม	13.16	จัดทำประวัติการใช้พื้นที่และแผนผังฟาร์มที่ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	13.16	86.84	13.16
9.3 มีการจัดทำแผนการผลิตและจด บันทึกการปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มี ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์	ไม่มีบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม	4.51	จัดทำบันทึกการผลิตและการปฏิบัติงาน ภายในฟาร์ม	4.51	81.58	18.42

ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การ ป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยว ทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน						
9.4 มีบันทึกและ/หรือหลักฐาน แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต การใช้ ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปร สภาพเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุ การเกษตร	ไม่มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของ ปัจจัยการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิต	7.52	จัดทำบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของ ปัจจัยการผลิตและการใช้ปัจจัยการผลิต	7.52	81.95	18.05
9.5 มีบันทึกชนิดและปริมาณผลิตผลที่ เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพ ผลิตผลพืชอินทรีย์	ไม่มีบันทึกการเก็บเกี่ยวและการคัดแยกคุณภาพ ผลิตผลพืชอินทรีย์	1.13	จัดทำบันทึกการเก็บเกี่ยวและการคัดแยก คุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์	1.13	90.23	9.78
9.6 มีบันทึกและหลักฐานแสดงการ จำหน่ายและ/หรือการขนส่งผลิตผลพืช อินทรีย์	ไม่มีบันทึกบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่าย	0.15	จัดทำบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายให้ ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน	0.15	93.46	6.54
เฉลี่ย		5.16		5.16	85.94	14.06
ข้อกำหนดที่ 10 : การทวนสอบ						
10.1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสาร ที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การ ผลิต	บันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารไม่สามารถทวนสอบ ได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต	54.88	จัดทำบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารให้ ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันสามารถทวนสอบได้ ตลอดห่วงโซ่การผลิต	54.88	45.12	54.88
10.2 มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือ เอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง	บันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตสูญหาย	0.75	จัดทำบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตใหม่	0.75	99.25	0.75
เฉลี่ย		27.82		27.82	72.19	27.82

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตรวจประเมิน

รายการ	ร้อยละ
1. เพศ	
- ชาย	43.83
- หญิง	56.17
2. อายุ (ปี)	
- 20 - 30	19.14
- 31 - 40	58.02
- มากกว่า 40	22.84
3. ระดับการศึกษา	
- ปริญญาตรี	93.21
- สูงกว่าปริญญาตรี	6.79
4. ประสบการณ์การตรวจประเมิน (ปี)	
- 1 - 2	8.02
- 3 - 4	32.10
- 5 ขึ้นไป	59.88
5. หลักสูตรที่ผ่านการฝึกอบรม	
- ผู้ตรวจประเมินและหัวหน้าผู้ตรวจประเมิน	95.06
- ผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์	100
- การเพิ่มสมรรถนะผู้ตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์	91.98

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่ 1.1 พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก	การหาหลักฐานแสดงพื้นที่ตั้งไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากพื้นที่ข้างเคียง	6.3	ตรวจสอบสภาพพื้นที่ ที่ตั้งของพื้นที่ กิจกรรม การผลิต ประวัติการใช้พื้นที่ ประวัติการปลูกพืช ได้แก่ ชนิดพืชที่ปลูก ระยะเวลาที่ปลูก ประวัติการใช้สารเคมี การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ข้างเคียงและพื้นที่เกษตรอินทรีย์
1.2 พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน		0	
1.3 พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก	กรณีเกิดน้ำท่วมแปลงเนื่องจากภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำ ในแปลงที่มีอายุการรับรองหรือแปลงต่ออายุ แต่พื้นที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักที่มากับน้ำ	1.37	กรณีพื้นที่เกิดน้ำท่วมซ้ำ เนื่องจากภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำซ้ำซาก และพื้นที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักที่มากับน้ำ ต้องตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างและโลหะหนักในดิน น้ำ พืช และพิจารณาระยะปรับเปลี่ยน ดังนี้ - เมื่อไม่พบสารเคมีและโลหะหนักในแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้คงไว้ ซึ่งการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุ ให้ตรวจประเมินเพื่อต่ออายุการรับรองได้โดยไม่ต้องมีระยะปรับเปลี่ยน - เมื่อพบสารเคมีเกินค่าที่มาตรฐานกำหนดในแปลงที่มีอายุการรับรอง และหรือแปลงต่ออายุ ให้เข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยน 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือนสำหรับพืชยืนต้น - เมื่อตรวจพบโลหะหนักในแปลงที่มีอายุการรับรองหรือแปลงต่ออายุ เกินค่าที่มาตรฐานกำหนด ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรอง ให้ยกเลิกค่าขอการรับรอง
1.4 เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน	มีการปลูกพืชในพื้นที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์คู่กับพื้นที่ระยะปรับเปลี่ยน แต่ไม่แสดงการแบ่งแยกกระบวนการผลิตและการจัดการไม่ให้ผลผลิตระยะปรับเปลี่ยนปะปนกับผลผลิตพืชอินทรีย์	1.5	1. ตรวจสอบนิจขอบเขตพื้นที่ สภาพพื้นที่ปลูก ชนิดพืชที่ปลูก วิธีการจัดการ แบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชระยะปรับเปลี่ยน เช่น การปลูกพืชต่างชนิด ต่างสายพันธุ์ หรือปลูกพืชชนิดเดียวกันแบบสลับเวลา มีเขตแดน และป้ายชี้แบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชระยะปรับเปลี่ยน

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
			2. ตรวจบันทึกประวัติการใช้พื้นที่ การผลิต มาตรการ วิธีการและแผนผังการแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชระยะปรับเปลี่ยน 3. เก็บตัวอย่างดิน น้ำ และหรือผลผลิตตรวจวิเคราะห์สารเคมี กรณีมีความเสี่ยงจากระบบการผลิตที่ใช้สารเคมี 4. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์
1.5 พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี	เกษตรกรใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลงและปลวกบริเวณที่อยู่อาศัยซึ่งใกล้กับพื้นที่ปลูก หรือพ่นสารเคมีเพื่อขับไล่แมดที่เกาะอยู่ตามลำต้นก่อนการเก็บเกี่ยวไม้ผลอินทรีย์	1.1	1. กรณีใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลงและปลวกในบริเวณที่อยู่อาศัยซึ่งอยู่ใกล้พื้นที่ปลูก 1) สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานถึงมาตรการและการป้องกันไม่ให้สารเคมีปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูก หากพบการปนเปื้อนของสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรองให้ยกเลิกคำขอการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่ 2) เก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืชตรวจวิเคราะห์สารเคมี หากพบการปนเปื้อนของสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้ยกเลิกการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่ 2. กรณีพ่นสารเคมีเพื่อขับไล่แมดก่อนการเก็บเกี่ยวไม้ผลอินทรีย์ ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรองให้ยกเลิกคำขอการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่
1.6 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	เกษตรกรใช้น้ำจากคลองชลประทาน	4.1	แหล่งน้ำที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน เช่น น้ำคลอง น้ำชลประทาน ต้องผ่านการบำบัด และมีบ่อพัก และต้องตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง และหรือโลหะหนัก ก่อนนำมาใช้ในพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ 1. เมื่อไม่พบสารเคมี และหรือโลหะหนักในแหล่งน้ำของแปลงใหม่ แปลงต่ออายุ และแปลงระยะปรับเปลี่ยน ถือว่าน้ำมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด 2. เมื่อพบสารเคมี ในแหล่งน้ำของแปลงใหม่ แปลงต่ออายุ และแปลงระยะปรับเปลี่ยน ต้องแก้ไขโดยหาแหล่งน้ำใหม่หรือปรับปรุงสภาพน้ำไม่ให้
1.7 แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และมีมาตรการ	เกษตรกรใช้น้ำในสระน้ำหรือน้ำล้างผลผลิตรดพืชผักกินใบโดยตรง	4.6	1. ตรวจพิจารณามาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ เช่น การเลือกใช้ระบบน้ำหยดหรือให้ตามร่องเพื่อไม่ให้สัมผัสกับใบพืชที่บริโภคสด

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
ป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์			ไม่เลี้ยงสัตว์ใกล้แหล่งน้ำหรือเลี้ยงสัตว์ในแหล่งน้ำ และเก็บตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์จุลินทรีย์ หากเกินค่าที่มาตรฐานกำหนด ต้องเปลี่ยนไปใช้แหล่งน้ำอื่นที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจมาตรการป้องกันและการปฏิบัติป้องกันกำจัดเชื้อจุลินทรีย์ในแหล่งน้ำ
เฉลี่ย		2.71	
ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ 2.1 มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร)	เกษตรกรไม่ได้จัดทำหรือไม่ดูแลแนวกันชนให้มีประสิทธิภาพ ป้องกันมลพิษหรือการปนเปื้อนของสารเคมีจากพื้นที่เกษตรเคมีที่อยู่ข้างเคียง	3.5	1. กรณีแปลงใหม่ แปลงต่ออายุ และแปลงระยะปรับเปลี่ยน ต้องจัดทำแนวกันชนให้มีประสิทธิภาพก่อน โดยในระยะแรกอาจกันชาเลนร่วมกับการปลูกพืชชนิดต่างๆ เป็นแนวกันชน เช่น กล้วย ไม้ หรือหญ้าเนเปียร์ จนกว่าพืชที่ปลูกจะมีความหนาแน่นป้องกันมลพิษและการปนเปื้อนของสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้พักใช้ใบรับรองและปลูกพืชแนวกันชนเสริม จนกว่าแนวกันชนจะมีความหนาแน่นป้องกันมลพิษและการปนเปื้อนของสารเคมีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2.2 มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	ไม่พบบันทึก หลักฐาน และเอกสารการวางแผนระบบการผลิตพืช หรือมีการผลิตที่ไม่ตรงกับแผนการผลิตที่กำหนด	3.79	1. ตรวจพินิจชนิดและพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศ หากมีการผลิตพืชนอกฤดู ต้องมีวิธีการจัดการที่เหมาะสม เช่น การสร้างโรงเรือน การพรางแสง การควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือน 2. ตรวจแผนผังพื้นที่ปลูก บันทึก หลักฐาน และเอกสารการวางแผนการผลิตพืช การจัดการระบบผลิตพืช การเลือกฤดูกาลผลิต ระยะเวลาปลูก และการดูแลรักษาพืชที่ปลูกตลอดกระบวนการผลิต หากพบว่ามีการผลิตที่ไม่ตรงกับแผนการผลิตที่กำหนดให้แก้ไขให้ตรงกับการผลิตจริง หรือยื่นขอขยายขอบข่ายชนิดพืชที่ปลูก
2.3 มีการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ	ไม่พบบันทึก หลักฐานการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ	1.27	ตรวจแผนผังพื้นที่ปลูก บันทึก หลักฐาน และเอกสารการอนุรักษ์ พื้นฟูและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ หากพบว่าไม่มีแผนการอนุรักษ์ กำหนดให้มีการวางแผน

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
2.4 มีการดูแลรักษาสุขลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม	เกษตรกรที่อยู่นอกเขตเทศบาลมักทิ้งขยะจากครัวเรือนในพื้นที่ปลูก โดยไม่มีภาชนะรองรับหรือไม่มีหลุมทิ้งขยะ	1.61	1. ตรวจพินิจการจัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอย การนำเศษอาหารในครัวเรือน เศษพืชผัก หรือวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรไปหมักเป็นปุ๋ย ใช้คลุมดิน หรือนำไปเป็นอาหารสัตว์ กรณีไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบในการกำจัดขยะ ให้จัดทำพื้นที่กำจัดให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ขุดหลุมฝังกลบ เผาในหลุมหรือเตาเผา 2. สัมภาษณ์ ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารมาตรการกำจัดขยะ สิ่งปฏิภูลของเสีย และมลพิษ เช่น การคัดแยกขยะแต่ละประเภทก่อนทิ้ง
2.5 มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์	เกษตรกรไม่เห็นความสำคัญในการขึ้นป้าย	0.87	ชี้แจงให้เกษตรกรทราบถึงความจำเป็นในการจัดทำป้ายขึ้นป้าย เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และตรวจพินิจป้ายขึ้นป้ายในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์
เฉลี่ย		2.21	
ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ 3.1 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการดัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี	ไม่มีหลักฐานแสดงแหล่งที่มา ใบรับรองหรือผลวิเคราะห์ปลอดการดัดแปรพันธุกรรม	1.2	1. ตรวจพินิจเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ และวิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ใช้เองภายในแปลง 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มา ชนิด ปริมาณ ใบรับรองอินทรีย์หรือหนังสือรับรอง หรือผลวิเคราะห์ที่แสดงว่าเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ต้องไม่มาจากการดัดแปรพันธุกรรมหรือผ่านการฉายรังสี 1) พืชที่อยู่ในขอบข่ายเผ่าละวั่งเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรม ต้องเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์การดัดแปรพันธุกรรม หรือต้องมีใบรับรองพืชอินทรีย์หรือหนังสือรับรองปลอดการดัดแปรพันธุกรรมจากบริษัทผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ 2) กรณีปลูกพืชหลายชนิด แต่ไม่ประสงค์จะยื่นขอการรับรองพืชชนิดใดชนิดหนึ่งที่อยู่ในขอบข่ายเผ่าละวั่งเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรมนั้นกระทำได้ จำเป็นต้องเก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์การดัดแปรพันธุกรรม และหากผลการวิเคราะห์พบว่า เป็นพืชดัดแปรพันธุกรรม ต้องกำจัดออกจากพื้นที่ปลูกพืช

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
			อินทรีย์ ต้องกำจัดออกจากพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ หากพบว่าเป็นพืชดัดแปลงพันธุกรรม (GMOs) แล้วไม่กำจัดพืชชนิดนั้นออกจากแปลงปลูกพืชอินทรีย์ ต้องยกเลิกค่าขอแปลงใหม่หรือแปลงต่ออายุ หรือยกเลิกการรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง
3.2 มีการกำจัดสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี	เกษตรกรล้างสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์และเทน้ำล้างในพื้นที่ปลูก	0.53	สัมภาษณ์ ตรวจพินิจ ตรวจบันทึก วิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำมาปลูกอย่างเหมาะสม เช่น ล้างสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่มาจากกระบวนการผลิตทั่วไปซึ่งมีการคลุกสารเคมี และกำจัดน้ำที่ใช้ล้างเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ลงท่อระบายน้ำทิ้งหรือเททิ้งภายนอกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ หากเทน้ำล้างสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้เข้าสู่ระยะการปรับเปลี่ยนใหม่
3.3 เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากกระบวนการผลิตพืชอินทรีย์	พบการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจากระบบเกษตรเคมีในการผลิตพืชออกหรือพืชต้นอ่อน	1.89	กรณีการผลิตพืชออก เช่น ถั่วงอก หรือพืชต้นอ่อน เช่น ต้นอ่อนข้าวสาลี ต้นอ่อนทานตะวัน หรือต้นอ่อนผักบุ้ง เมล็ดพันธุ์ต้องมาจากแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และต้องมีใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์
เฉลี่ย		1.21	
ข้อกำหนดที่ 4 : การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน			-
4.1 มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน		0	-
4.2 มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนด	เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร	6.47	1. สัมภาษณ์ ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บ การผลิตและการใช้วัสดุ สารปรับปรุงบำรุงดิน หรือจุลินทรีย์ ตามรายการในภาคผนวก และหรือสารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับอนุญาตให้ใช้ 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มาของวัสดุที่นำมาผลิตปุ๋ย จุลินทรีย์ วัสดุและสารที่ใช้ในการปรับปรุงดิน ตามรายการในภาคผนวกที่ 1 หรือหลักฐาน และเอกสารอนุญาตให้ใช้สารอื่นที่นอกเหนือ จากที่มาตรฐาน

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
			กำหนด หากใช้ปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ที่ผลิตเป็นการค้า ต้องได้รับอนุญาตผลิตเพื่อการค้าและขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติปุ๋ย และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร
4.3 ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/ หินบด/ปุ๋ยคอก/หรือวัสดุจากพืชและสัตว์ ตามที่มาตรฐานกำหนด		0	-
4.4 มีมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน		0	-
4.5 ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย		0	-
4.6 มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน		0	-
4.7 มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์		0	-
4.8 มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน		0	-
4.9 มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน		0.45	-
เฉลี่ย		0.72	
ข้อกำหนดที่ 5 : การจัดการศัตรูพืช			
5.1 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด		0	-

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
5.2 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดโรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด		0	-
5.3 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	เกษตรกรใช้สารชีวภัณฑ์ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร	4.32	1. ตรวจสอบบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มาของสารชีวภัณฑ์ ต้องเป็นไปตามรายการในภาคผนวก หรือหลักฐาน และเอกสารอนุญาตให้ใช้สารอื่นที่นอกเหนือ จากที่มาตรฐานกำหนด หากใช้สารชีวภัณฑ์ที่ผลิตเป็นการค้า ต้องได้รับอนุญาตผลิตเพื่อการค้าและขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร
5.4 มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด		1.15	-
5.5 มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง	เกษตรกรใช้สารที่ไม่อยู่ในรายชื่อสารที่มาตรฐานกำหนด	2.47	ให้เกษตรกรหยุดการใช้สารที่ไม่อยู่ในรายชื่อสารที่มาตรฐานกำหนด และหากเป็นสารเคมีหรือสารที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ ต้องเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่
5.6 มีสถานที่จัดเก็บและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ		0	-
5.7 มีมาตรการและการปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์จากการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตรภายในฟาร์ม และหรือจากภายนอกฟาร์ม		0	-
5.8 มีการอนุรักษ์หรือปล่อยศัตรูธรรมชาติ และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ		0	-
เฉลี่ย		0.99	

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
ข้อกำหนดที่ 6 : การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 6.1 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์		0	-
6.2 สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุ่มลักษณะ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค	ผู้ปฏิบัติงานเป็นแรงงานต่างด้าวไม่มีความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติตามหลักหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติที่ดี (GHP,GMP)	2.31	1. ตรวจบันทึก และหลักฐานการจัดฝึกอบรมหรือชี้แจงให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงาน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน
6.3 ไม่นำผลิตผลพืชทั่วไปมาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์ และมีการขึ้นอย่างชัดเจน		0	-
6.4 ไม่ใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยว ผลิตผลพืชอินทรีย์ร่วมกับผลิตผลพืชทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้กับผลิตผลพืชอินทรีย์		0	-
6.5 น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ	ใช้น้ำประปาภูเขา ประปาหมู่บ้าน สระน้ำหรือน้ำบาดาลล้างทำความสะอาดผลผลิต	5.1	1. ตรวจพินิจแหล่งน้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว หากน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี โลหะหนัก และจุลินทรีย์ เช่น เปลี่ยนแหล่งน้ำที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือทำการบำบัดน้ำก่อนนำมาใช้ล้างทำความสะอาดผลผลิต โดยการกรองน้ำ การพักน้ำ หรือเติมสารคลอรีนเพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำ 2. เก็บตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์ กรณีสงสัยว่าน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนให้
6.6 สารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นสารจากธรรมชาติและ/หรือเป็นสารที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ และ/หรือได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง		0	-
6.7 มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุ		0	-

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
อุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และมีการซื้บอย่างชัดเจน			
6.8 วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้าย ผลผลิตพืชอินทรีย์มีความเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์		0	-
6.9 มีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	พื้นที่ปลูกไม่มีท่อหรือระบบระบายน้ำทิ้ง	2.01	ตรวจพิจารณาการนำน้ำที่ใช้ล้างทำความสะอาดผลผลิตกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น นำไปรดไม้ยืนต้น หรือการจัดการป้องกันน้ำเสีย เช่น การจัดทำท่อระบายน้ำทิ้งออกจากพื้นที่ปลูก หรือจัดทำบ่อน้ำทิ้งในพื้นที่ปลูก
เฉลี่ย		1.05	
ข้อกำหนดที่ 7 : การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง			
7.1 สถานที่บรรจุหีบห่อผลผลิตพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์		0	-
7.2 มีการบรรจุหีบห่อผลผลิตพืชอินทรีย์ที่ไม่ปะปนกับผลผลิตพืชทั่วไป		0	-
7.3 ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์		0	-
7.4 ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์		0	-
7.5 ควรเลือกวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม		0	-

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้			
7.6 มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน		0	-
7.7 สถานที่เก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์		0	-
7.8 สถานที่เก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์ แมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค		0	-
7.9 มีการเก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป		0	-
7.10 มีการควบคุมและป้องกันไม่ให้ผลิตผลพืชอินทรีย์ ปนเปื้อนวัสดุหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ และหรือสารที่ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรคในโรงเก็บรักษา		0	-
7.11 มีการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค ระหว่างการเก็บรักษาสินผลิตผลพืชอินทรีย์อย่างเหมาะสม		0	-
7.12 มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน		0	-

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
7.13 ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์		0	-
7.14 พาหนะในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์		0	-
7.15 มีการป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ระหว่างการขนส่ง		0	-
7.16 มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน		0	-
เฉลี่ย		0	
ข้อกำหนดที่ 8 : การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง			
8.1 มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองจริง	เกษตรกรเปลี่ยนหรือเพิ่มชนิดพืชที่ปลูกโดยไม่แจ้งให้กรมวิชาการเกษตรทราบ	6.29	แจ้งให้เกษตรกรยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรอง และดำเนินการตรวจรับรองเพื่อเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชในใบรับรอง
8.2 ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองในแปลงปลูก	ไม่มีรายชื้อพืชบางชนิดในใบรับรอง เนื่องจากเกษตรกรเปลี่ยนหรือเพิ่มชนิดพืชที่ปลูกโดยไม่แจ้งให้กรมวิชาการเกษตรทราบ	6.8	แจ้งให้เกษตรกรยื่นคำขอเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงชนิดพืชต่อหน่วยรับรอง
8.3 ปริมาณผลิตผลที่จำหน่ายสอดคล้องกับปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยว		0	-
8.4 ขนาดพื้นที่ปลูกในใบรับรองเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกจริง		0	-
8.5 ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน		0	-

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
8.6 ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร	ขนาดเครื่องหมายรับรองเล็กกว่าที่มาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ (RE-7) กำหนด	3.7	1. กรณีแปลงใหม่และแปลงต่ออายุ ต้องแก้ไขขนาดเครื่องหมายรับรองให้เป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 15 มิลลิเมตร ให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับจากวันตรวจประเมินครั้งแรก 2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง แจ้งให้เกษตรกรยื่นหนังสือผ่อนผันขอใช้เครื่องหมายรับรองจนกว่าจะหมด พร้อมส่งแบบแก้ไขเครื่องหมายรับรองที่ถูกต้อง โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 15 มิลลิเมตร ให้กับหน่วยรับรองภายในระยะเวลา 60 วัน
8.7 สีของเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามเงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด		0	-
8.8 เครื่องหมายรับรองมีลักษณะ รูปทรง และสัดส่วนตรงตามที่มาตรฐานกำหนด		0	-
8.9 แสดงเครื่องหมายรับรองตรงตามกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง		0	-
8.10 จำนวนเครื่องหมายที่ใช้สอดคล้องกับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ทำการผลิต		0	-
8.11 การแสดงฉลากต้องมีรายละเอียดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ ดังนี้ 8.11.1 มีชื่อผลิตภัณฑ์ 8.11.2 มีชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต 8.11.3 มีคำแนะนำการเก็บรักษา (ถ้ามี) 8.11.4 มีปริมาณน้ำหนักสุทธิ (ถ้ามี) 8.11.5 มีชื่อประเทศผู้ผลิต (กรณีส่งออก)		0	-
8.12 มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลจากการผลิตแบบอินทรีย์			
เฉลี่ย		1.40	

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
ข้อกำหนดที่ 9 : การบันทึกข้อมูลการผลิต			
9.1 มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสาร แสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน		0	-
9.2 มีการจัดทำประวัติ แผนที่ แผนผังฟาร์ม ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน		0	-
9.3 มีการจัดทำแผนการผลิตและจดบันทึก การปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มีข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยวทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน		0	-
9.4 มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มา ของปัจจัยการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร		0	-
9.5 มีบันทึกชนิดและปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพผลผลิตพืชอินทรีย์		0	-
9.6 มีบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่าย และ/หรือการขนส่งผลผลิตพืชอินทรีย์		0	-
เฉลี่ย		0	
ข้อกำหนดที่ 10 : การทวนสอบ			
10.1 มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต	บันทึก หลักฐาน และเอกสารไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน และมีการสูญหาย เกษตรกรต้องใช้เวลาแก้ไข เพื่อให้มีบันทึก หลักฐาน	24.3	1. กรณีแปลงใหม่และแปลงต่ออายุ ต้องแก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน

ตารางที่ 5 ผลกระทบของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม1-2552) ต่อการปฏิบัติงานของผู้ตรวจประเมิน

ข้อกำหนด	ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการตรวจประเมิน	ร้อยละ	แนวทางและวิธีการตรวจประเมิน
	เอกสารสามารถครบถ้วนและสามารถทวนสอบได้		นับจากวันตรวจประเมินครั้งแรก 2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้พักใช้การรับรองและแจ้งให้เกษตรกร แก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่ การผลิต ภายในระยะเวลา 60 วัน
10.2 มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสาร การผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการ รับรอง	จัดเก็บบันทึก หลักฐาน และเอกสารไม่ครบถ้วน และมีการสูญหาย ทำให้เอกสารถูกเก็บน้อยกว่า 1 รอบการรับรอง	1.45	1. กรณีแปลงใหม่และแปลงต่ออายุ ต้องแก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือ เอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต ให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับจากวันตรวจประเมินครั้งแรก 2. กรณีแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้พักใช้การรับรองและแจ้งให้เกษตรกร แก้ไขบันทึกหลักฐาน และ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่ การผลิต ภายในระยะเวลา 60 วัน
เฉลี่ย		12.88	

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์
ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ. 9000 เล่ม 1 - 2552

☐ รับรองแปลงใหม่ ☐ ต่ออายุ
☐ เพิ่ม ☒ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช ☐ ลด ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช
☐ ระยะปรับเปลี่ยน ☐ 6 เดือน ☐ 12 เดือน ☐ 18 เดือน ☐ อื่นๆ.....

1. ชื่อผู้ขอการรับรอง.....
เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
2. ที่ตั้งสถานที่ผลิต เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....
พิกัดแปลง.....รหัสแปลง.....
3. เลขประจำตัวประชาชน - - -
หรือ เลขทะเบียนนิติบุคคล - - - -
4. วันที่ยื่นขอการรับรอง
5. วันที่เริ่มปฏิบัติตามมาตรฐาน..... วันที่สิ้นสุดระยะปรับเปลี่ยน.....(กรณีระยะปรับเปลี่ยน)
วันที่รับรอง..... วันที่หมดอายุ.....รหัสรับรอง.....(กรณีต่ออายุ)
6. กระบวนการผลิต
☐ มีเฉพาะผลิตผลพืชอินทรีย์เท่านั้น
☐ มีทั้งผลิตผลพืชอินทรีย์และทั่วไป วิธีการผลิต ☐ ชนิดพืชที่ผลิตต่างกัน ☐ เวลาการผลิตต่างกัน ☐ อื่นๆ.....
7. ชนิดพืชที่ขอการรับรอง ☐ พืชผัก ☐ ไม้ผล ☐ ผสมผสาน ☐ อื่นๆ..... พื้นที่รวม.....ไร่

ชนิดพืช	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	จำนวนต้น (เฉพาะไม้ผล)	จำนวนรอบ การผลิต/ปี	ช่วงเวลาการผลิต (ระบุเดือน)	วันที่คาดว่าจะ เก็บเกี่ยว	ปริมาณผลผลิตที่ คาดว่าจะได้รับ (กก.)

กรณีมีพืชมากกว่า 6 ชนิด โปรดทำเอกสารแนบเพิ่มเติม

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบกำหนดการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ครั้งที่	วัน / เดือน / ปี ที่ออกตรวจ	ข้อกำหนดที่ตรวจประเมิน	รายชื่อคณะผู้ตรวจประเมิน
1	/...../.....	☐ 1. พื้นที่ ☐ 2. การวางแผนการจัดการ ☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน ☐ 5. การจัดการศัตรูพืช ☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง ☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต ☐ 10. การทวนสอบ	1..... 2..... 3..... ลงชื่อ..... (.....) (หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน) หน่วยงาน.....
2	/...../.....	☐ 1. พื้นที่ ☐ 2. การวางแผนการจัดการ ☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน ☐ 5. การจัดการศัตรูพืช ☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง ☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต ☐ 10. การทวนสอบ	1..... 2..... 3..... . ลงชื่อ..... (.....) (หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน) หน่วยงาน.....
3	/...../.....	☐ 1. พื้นที่ ☐ 2. การวางแผนการจัดการ ☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน ☐ 5. การจัดการศัตรูพืช ☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง ☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต ☐ 10. การทวนสอบ	1..... 2..... 3..... ลงชื่อ..... (.....) (หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน) หน่วยงาน.....

หมายเหตุ : ตรวจรับรองแปลงใหม่ได้ไม่เกิน 3 ครั้ง
 ตรวจต่ออายุได้ไม่เกิน 2 ครั้ง

ข้อกำหนดที่ 1 : พื้นที่

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน				หมายเหตุ
		ใช่		ไม่ใช่		
1. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก	หลัก					
2. พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน	หลัก					
3. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก	หลัก					
4. เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน	หลัก					
5. พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี	หลัก					
6. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	หลัก					
7. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์	หลัก					

หมายเหตุ : หากพื้นที่และแหล่งน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์และหรือปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ ต้องมีผลการวิเคราะห์ที่มีค่าไม่เกินมาตรฐานกำหนด

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดพื้นที่

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 2 : การวางแผนการจัดการ

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
1. มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร)	หลัก			
2. มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พื้นที่ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	รอง			
3. มีการอนุรักษ์ พันธุ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ	รอง			
4. มีการดูแลรักษาสุขลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม	รอง			
5. มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์	ข้อเสนอแนะ			

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า **ใช่** 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการวางแผนการจัดการ

ข้อกำหนดรอง : ถ้าตอบว่า **ใช่** ไม่น้อยกว่า 60 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการวางแผนการจัดการ

ข้อเสนอแนะ : ไม่ใช่เป็นเกณฑ์การประเมิน

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 3 : เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
1. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการตัดแปรพันธุกรรม หรือผ่านการฉายรังสี	หลัก			
2. มีการกำจัดสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี	หลัก			
3. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากระบบการผลิตพืชอินทรีย์	หลัก			☐ ไม่ใช่

หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า ไม่ใช่ ในรายการตรวจประเมินข้อ 3 ถือว่าข้อกำหนดย่อยดังกล่าว ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 4 : การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
1. มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน	หลัก			
2. มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนด	หลัก			
3. ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/หินบด/ปุ๋ยคอก/หรือวัสดุจากพืชและสัตว์ตามที่มาตรฐานกำหนด	หลัก			
4. มีมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	หลัก			☐ พื้นที่ไม่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน
5. ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย	หลัก			
6. มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน	ข้อเสนอแนะ			
7. มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์	ข้อเสนอแนะ			
8. มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน	ข้อเสนอแนะ			
9. มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน	ข้อเสนอแนะ			☐ ไม่เคยวิเคราะห์

หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า พื้นที่ไม่เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ในรายการตรวจประเมินข้อ 4 ถือว่าข้อกำหนดย่อยดังกล่าว ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน

ข้อเสนอแนะ : ไม่ใช่เป็นเกณฑ์การประเมิน

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 5 : การจัดการศัตรูพืช

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
1. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	หลัก			
2. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัด โรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	หลัก			
3. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	หลัก			
4. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	หลัก			
5. มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง	หลัก			☐ ไม่ใช่
6. มีสถานที่จัดเก็บและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ	รอง			
7. มีมาตรการและการปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์จากการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตรภายในฟาร์มและหรือจากภายนอกฟาร์ม	รอง			
8. มีการอนุรักษ์หรือปล่อยศัตรูธรรมชาติ และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ	รอง			

หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า ไม่ใช่ ในรายการตรวจประเมินข้อ 5 ถือว่าข้อกำหนดย่อยดังกล่าว ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการจัดการศัตรูพืช

ข้อกำหนดรอง : ถ้าตอบว่า ใช่ ไม่น้อยกว่า 60 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการจัดการศัตรูพืช

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 6 : การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
1. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเก็บเกี่ยว และปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักการเกษตรอินทรีย์	หลัก			
2. สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุ่มลักษณะ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค	หลัก			
3. ไม่นำผลิตผลพืชทั่วไปมาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์ และมีการชี้บ่งอย่างชัดเจน	หลัก			
4. ไม่ใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชอินทรีย์ร่วมกับผลิตผลพืชทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้กับผลิตผลพืชอินทรีย์	หลัก			
5. น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ	หลัก			☐ ไม่ล้างผลิตผล
6. สารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นสารจากธรรมชาติ และ/หรือเป็นสารที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ และ/หรือได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง	หลัก			☐ ไม่ใช่
7. มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และมีการชี้บ่งอย่างชัดเจน	รอง			
8. วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหะที่ใช้ในการขนย้ายผลิตผลพืชอินทรีย์มีความเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	รอง			
9. มีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	รอง			

หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า ไม่ล้างผลิตผล ในรายการตรวจประเมินข้อ 5 และ/หรือ ไม่ใช่ ในรายการตรวจประเมินข้อ 6 ถือว่าข้อกำหนดย่อยดังกล่าว ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ข้อกำหนดรอง : ถ้าตอบว่า ใช่ ไม่น้อยกว่า 60 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 7 : การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
การบรรจุหีบห่อ ☐ มี ☐ ไม่มี การบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า <u>ไม่มี</u> ให้ข้ามไปตรวจประเมินหัวข้อการเก็บรักษา				
1. สถานที่บรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	หลัก			
2. มีการบรรจุหีบห่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์ที่ไม่ปะปนกับผลิตภัณฑ์ทั่วไป	หลัก			
3. ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	หลัก			
4. ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	หลัก			
5. ควรเลือกวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	รอง			
6. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตภัณฑ์อินทรีย์ออกจากผลิตภัณฑ์ทั่วไปอย่างชัดเจน	หลัก			☐ มีเฉพาะผลิตภัณฑ์อินทรีย์
การเก็บรักษา ☐ มี ☐ ไม่มี การเก็บรักษาผลิตภัณฑ์อินทรีย์ หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า <u>ไม่มี</u> ให้ข้ามไปตรวจประเมินหัวข้อ การขนส่ง				
7. สถานที่เก็บรักษาผลิตภัณฑ์อินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	หลัก			
8. สถานที่เก็บรักษาผลิตภัณฑ์อินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์แมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค	รอง			
9. มีการเก็บรักษาผลิตภัณฑ์อินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตภัณฑ์ทั่วไป	หลัก			
10. มีการควบคุมและป้องกันไม่ให้ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ปนเปื้อนวัสดุหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ และหรือสารที่ใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรคในโรงเก็บรักษา	หลัก			

รายการตรวจประเมิน	ระดับของ ข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจ ประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
11. มีการป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูศัตรูพาหะนำโรคระหว่างการเก็บรักษาผลิตผลพีชอินทรีย์อย่างเหมาะสม	รอง			
12. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพีชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพีชทั่วไปอย่างชัดเจน	หลัก			☐ มีเฉพาะผลิตผลพีชอินทรีย์
การขนส่ง ☐ มี ☐ ไม่มี การขนส่ง หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า <u>ไม่มี</u> ไม่ต้องตรวจประเมิน				
13. ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	หลัก			
14. พาหนะในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	หลัก			
15. มีการป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ระหว่างการขนส่ง	หลัก			
16. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพีชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพีชทั่วไปอย่างชัดเจน	หลัก			☐ มีเฉพาะผลิตผลพีชอินทรีย์

หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า มีเฉพาะผลิตผลพีชอินทรีย์ ในรายการตรวจประเมิน การบรรจุหีบห่อ ข้อ 6 การเก็บรักษา ข้อ 12 และ/หรือ การขนส่ง ข้อ 16 ถือว่าข้อกำหนดย่อยดังกล่าว ผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

ข้อกำหนดรอง : ถ้าตอบว่า ใช่ ไม่น้อยกว่า 60 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 8 : การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนด ย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
☐ มี ☐ ไม่มี การใช้ใบรับรอง ☐ มี ☐ ไม่มี การใช้เครื่องหมายรับรอง ☐ มี ☐ ไม่มี การแสดงฉลาก ☐ มี ☐ ไม่มี การกล่าวอ้าง หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า <u>ไม่มี</u> ทั้งสามกรณีข้างต้น ให้ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดที่ 8	-			
ใบรับรอง				
1. มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองจริง	หลัก			
2. ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองในแปลงปลูก	หลัก			
3. ปริมาณผลผลิตที่จำหน่ายสอดคล้องกับปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยว	หลัก			
4. ขนาดพื้นที่ปลูกในใบรับรองเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกจริง	หลัก			
เครื่องหมายรับรอง				
5. ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน	หลัก			
6. ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร	หลัก			
7. สีของเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามเงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด	หลัก			
8. เครื่องหมายรับรองมีลักษณะ รูปทรง และสัดส่วนตรงตามที่มาตรฐานกำหนด	หลัก			
9. แสดงเครื่องหมายรับรองตรงตามกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง	หลัก			
10. จำนวนเครื่องหมายที่ใช้สอดคล้องกับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ทำการผลิต	หลัก			
การแสดงฉลาก				
11. การแสดงฉลากต้องมีรายละเอียดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้ ดังนี้	หลัก			
11.1 มีชื่อผลิตภัณฑ์				
11.2 มีชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต				
11.3 มีคำแนะนำการเก็บรักษา (ถ้ามี)				
11.4 มีปริมาณน้ำหนักสุทธิ (ถ้ามี)				

รายการตรวจประเมิน	ระดับของ ข้อกำหนด ย่อย	ผลการตรวจ ประเมิน				หมายเหตุ
		ใช่		ไม่ใช่		
11.5 มีชื่อประเทศผู้ผลิต (กรณีส่งออก) หมายเหตุ - ถ้าตอบว่า <u>ไม่ใช่</u> ในข้อ 11.1 และ/หรือ 11.2 ถือว่าไม่ผ่านการแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง ต้องเสนอแนวทางการแก้ไข - ถ้าตอบว่า <u>ไม่ใช่</u> ในข้อ 11.3 - 11.5 ถือว่าผ่านการแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง						
การกล่าวอ้าง 12. มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากการผลิตแบบอินทรีย์	หลัก					

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก: ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อการแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

ข้อกำหนดที่ 9 : การบันทึกข้อมูลการผลิต

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
1. มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสารแสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน	หลัก			☐ มีเฉพาะการผลิตผลิตผลอินทรีย์
2. มีการจัดทำประวัติ แผนที่ แผนผังฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	หลัก			
3. มีการจัดทำแผนการผลิตและจดบันทึกการปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยวทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่องครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน	หลัก			
4. มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร	หลัก			
5. มีบันทึกชนิดและปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์	หลัก			
6. มีบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายและ/หรือการขนส่งผลิตผลพืชอินทรีย์	หลัก			

หมายเหตุ : ถ้าตอบว่า มีเฉพาะการผลิตผลิตผลอินทรีย์ ในรายการตรวจประเมินข้อ 1 ถือว่าข้อกำหนดย่อยดังกล่าวผ่านเกณฑ์การตรวจประเมิน

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการบันทึกข้อมูลการผลิต

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....
☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....
 ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....
☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....
 ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

ข้อกำหนดที่ 10 : การทวนสอบ

รายการตรวจประเมิน	ระดับของข้อกำหนดย่อย	ผลการตรวจประเมิน		หมายเหตุ
		ใช่	ไม่ใช่	
1. มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต	หลัก			
2. มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง	หลัก			

เกณฑ์การประเมิน

ข้อกำหนดหลัก : ถ้าตอบว่า ใช่ 100 % ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินข้อกำหนดการทวนสอบ

สรุปผลการประเมิน

ครั้งที่ 1 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 2 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

ครั้งที่ 3 ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

☐ ผ่าน แต่ควรปรับปรุงแก้ไข ดังนี้.....

รายละเอียดเพิ่มเติม (ถ้ามี).....

.....

.....

.....

.....

.....

☐ แบบรายงานการตรวจประเมิน ☐ แบบรายงานข้อบกพร่องการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ชื่อผู้ยื่นคำขอ..... รหัสแปลง..... รหัสรับรอง.....		ชื่อผู้ตรวจประเมิน (1)..... (2)..... (3).....	ครั้งที่.....วันที่...../...../..... ☐ ตรวจประเมินเพื่อการรับรอง ☐ ตรวจสอบอายุการรับรอง ☐ ตรวจ ☐ เพิ่ม ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช ☐ ลด ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช	
ข้อกำหนด	ผลการตรวจประเมิน	รายละเอียดข้อบกพร่อง	แนวทางการแก้ไขข้อบกพร่อง	ระยะเวลาการแก้ไขแล้วเสร็จ (วัน/เดือน/ปี)
☐ 1. พื้นที่	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 2. การวางแผนการจัดการ	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 5. การจัดการศัตรูพืช	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 10. การทวนสอบ	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
ลงชื่อ.....หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน (.....)		ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ/ผู้แทน (.....)		

บันทึกรายละเอียดข้อบกพร่องและแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติม

[illegible]

แบบรายงานการแก้ไขข้อบกพร่องการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ชื่อผู้ยื่นคำขอ รหัสแปลง..... รหัสรับรอง.....	ชื่อผู้ตรวจประเมิน (1)..... (2)..... (3).....	ครั้งที่.....วันที่...../...../..... ☐ ตรวจประเมินเพื่อการรับรอง ☐ ตรวจต่ออายุการรับรอง ☐ ตรวจ ☐ เพิ่ม ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช ☐ ลด ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช
ข้อกำหนด	ผลการแก้ไข	รายละเอียดผลการแก้ไข
☐ 1. พื้นที่	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 2. การวางแผน การจัดการ	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ ใช้ขยายพันธุ์	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 4. การจัดการและ การปรับปรุงบำรุงดิน	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 5. การจัดการศัตรูพืช	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 6. การเก็บเกี่ยวและ การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 8. การแสดงฉลากและ การกล่าวอ้าง	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 9. การบันทึกข้อมูล การผลิต	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 10. การทวนสอบ	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
ลงชื่อ.....หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ/ผู้แทน (.....) (.....)		

☐ แบบรายงานการตรวจประเมิน ☐ แบบรายงานข้อบกพร่องการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ชื่อผู้ยื่นคำขอ..... รหัสแปลง..... รหัสรับรอง.....		ชื่อผู้ตรวจประเมิน (1)..... (2)..... (3).....	ครั้งที่.....วันที่...../...../..... ☐ ตรวจประเมินเพื่อการรับรอง ☐ ตรวจสอบอายุการรับรอง ☐ ตรวจ ☐ เพิ่ม ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช ☐ ลด ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช	
ข้อกำหนด	ผลการตรวจประเมิน	รายละเอียดข้อบกพร่อง	แนวทางการแก้ไขข้อบกพร่อง	ระยะเวลาการแก้ไขแล้วเสร็จ (วัน/เดือน/ปี)
☐ 1. พื้นที่	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 2. การวางแผนการจัดการ	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 5. การจัดการศัตรูพืช	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 10. การทวนสอบ	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
ลงชื่อ.....หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน (.....)		ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ/ผู้แทน (.....)		

บันทึกรายละเอียดข้อบกพร่องและแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติม

[illegible]

ชื่อผู้ยื่นคำขอ รหัสแปลง..... รหัสรับรอง.....	ชื่อผู้ตรวจประเมิน (1)..... (2)..... (3).....	ครั้งที่.....วันที่...../...../..... ☐ ตรวจประเมินเพื่อการรับรอง ☐ ตรวจต่ออายุการรับรอง ☐ ตรวจ ☐ เพิ่ม ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช ☐ ลด ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช
ข้อกำหนด	ผลการแก้ไข	รายละเอียดผลการแก้ไข
☐ 1. พื้นที่	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 2. การวางแผนการจัดการ	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 5. การจัดการศัตรูพืช	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 10. การทวนสอบ	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
ลงชื่อ.....หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ/ผู้แทน (.....) (.....)		

☐ แบบรายงานการตรวจประเมิน ☐ แบบรายงานข้อบกพร่องการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ชื่อผู้ยื่นคำขอ..... รหัสแปลง..... รหัสรับรอง.....		ชื่อผู้ตรวจประเมิน (1)..... (2)..... (3).....	ครั้งที่.....วันที่...../...../..... ☐ ตรวจประเมินเพื่อการรับรอง ☐ ตรวจสอบอายุการรับรอง ☐ ตรวจ ☐ เพิ่ม ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช ☐ ลด ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช	
ข้อกำหนด	ผลการตรวจประเมิน	รายละเอียดข้อบกพร่อง	แนวทางการแก้ไขข้อบกพร่อง	ระยะเวลาการแก้ไขแล้วเสร็จ (วัน/เดือน/ปี)
☐ 1. พื้นที่	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 2. การวางแผนการจัดการ	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 5. การจัดการศัตรูพืช	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
☐ 10. การทวนสอบ	☐ ไม่พบข้อบกพร่อง ☐ พบข้อบกพร่อง			
ลงชื่อ.....หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน (.....)		ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ/ผู้แทน (.....)		

บันทึกรายละเอียดข้อบกพร่องและแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติม

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings on the page.

แบบรายงานการแก้ไขข้อบกพร่องการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ชื่อผู้ยื่นคำขอ รหัสแปลง..... รหัสรับรอง.....	ชื่อผู้ตรวจประเมิน (1)..... (2)..... (3).....	ครั้งที่.....วันที่...../...../..... ☐ ตรวจประเมินเพื่อการรับรอง ☐ ตรวจต่ออายุการรับรอง ☐ ตรวจ ☐ เพิ่ม ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช ☐ ลด ☐ พื้นที่ ☐ ชนิดพืช
ข้อกำหนด	ผลการแก้ไข	รายละเอียดผลการแก้ไข
☐ 1. พื้นที่	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 2. การวางแผนการจัดการ	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 3. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 4. การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 5. การจัดการศัตรูพืช	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 8. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 9. การบันทึกข้อมูลการผลิต	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
☐ 10. การทวนสอบ	☐ แก้ไขแล้ว มีประสิทธิภาพ ☐ แก้ไขแล้ว ไม่มีประสิทธิภาพ ☐ ไม่แก้ไข	
ลงชื่อ.....หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ/ผู้แทน (.....) (.....)		

แบบสรุปการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ข้อกำหนด	ผลการตรวจประเมิน	เหตุผล
1. พื้นที่	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
2. การวางแผนการจัดการ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
3. เมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
4. การจัดการและการปรับปรุง บำรุงดิน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
5. การจัดการศัตรูพืช	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
6. การเก็บเกี่ยวและการจัดการ หลังการเก็บเกี่ยว	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
7. การบรรจุหีบห่อ การเก็บ รักษาและการขนส่ง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
8. การแสดงฉลากและ การกล่าวอ้าง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
9. การบันทึกข้อมูลการผลิต	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
10. การทวนสอบ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
ลงชื่อ.....หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน (.....) วันที่...../...../.....		

แบบบันทึกการเก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืช และปุ๋ยอินทรีย์ ส่งวิเคราะห์

[illegible]

หมายเหตุ : ต้องเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดิน น้ำ พืช และปุ๋ยอินทรีย์ ไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง

ลงชื่อ.....ผู้ยื่นคำขอ/ผู้แทน
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจประเมิน
(.....)

บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม

[illegible]

ภาคผนวกที่ 2

คู่มือการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์
มาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(มกษ.9000 เล่ม 1-2552)

กลุ่มพัฒนาระบบตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตพืช
กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช
กรมวิชาการเกษตร

คำนำ

กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยรับรองซึ่งทำหน้าที่ให้บริการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ โดยมี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 – 8 ทำหน้าที่ตรวจรับรองในส่วนภูมิภาคและมีกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชเป็นหน่วยงานส่วนกลาง ทำหน้าที่ประสานงานการตรวจรับรองตามระบบคุณภาพให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ เพื่อให้การตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐานมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) ซึ่งดำเนินการตรวจประเมินโดยผู้ตรวจประเมินสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 – 8 มีความถูกต้องและเป็นที่น่าเชื่อถือ

กลุ่มพัฒนาระบบตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตพืช กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช จึงได้จัดทำคู่มือการการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์มาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) ฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้ผู้ตรวจประเมินใช้เป็นแนวทางในการตีความข้อกำหนดและเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องของหลักฐานที่พบจากการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ให้มีความถูกต้องแม่นยำและมีความเป็นเอกภาพ

(นายยสิทธิ์ อินทรสถิตย์)

ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
- ระดับข้อกำหนดและเกณฑ์การประเมิน	1
- รายการตรวจประเมินและวิธีการตรวจประเมิน	2
ระยะปรับเปลี่ยน	2
ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่	2
ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ	5
ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์	6
ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	8
ข้อกำหนดที่ 5 การจัดการศัตรูพืช	11
ข้อกำหนดที่ 6 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	13
ข้อกำหนดที่ 7 การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	15
ข้อกำหนดที่ 8 การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	18
ข้อกำหนดที่ 9 การบันทึกข้อมูลการผลิต	19
ข้อกำหนดที่ 10 การทวนสอบ	21

คู่มือการตรวจประเมิน มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552)

คู่มือการตรวจประเมินฉบับนี้ เป็นคำอธิบายหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจประเมินตามข้อกำหนดในแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตามมาตรฐานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.9000 เล่ม 1-2552) เพื่อให้ผู้ตรวจประเมินใช้เป็นแนวทางการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

ระดับข้อกำหนด

1. ข้อกำหนดหลัก (Major requirement) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบโดยตรงหรือรุนแรงต่อกระบวนการผลิต ทำให้ผลิตผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์
2. ข้อกำหนดรอง (Minor requirement) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบให้กระบวนการผลิตไม่ถูกสุขลักษณะและสุขอนามัย ผลิตผลมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ หรือคุณภาพของผลิตผล
3. ข้อเสนอแนะ (recommendation) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ เป็นแนวทางปฏิบัติที่ส่งเสริมให้เกิดความสมดุลและความหลากหลายทางชีวภาพ กระบวนการผลิตเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและระบบการผลิตมีความยั่งยืน

เกณฑ์การประเมิน

1. ข้อกำหนดหลัก ต้องผ่านทุกข้อ
2. ข้อกำหนดรอง ต้องผ่าน 60% ของข้อกำหนดรองทั้งหมด

ระยะปรับเปลี่ยน

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
1. พื้นที่ที่เคยผลิตพืชทั่วไป หรือเคยใช้สารเคมีมาก่อน หรือเป็นพื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ แต่มีการใช้สารเคมี ต้องเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนอย่างน้อย 12 เดือน ก่อนปลูกพืชล้มลุก และ 18 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชยืนต้นครั้งแรก กรณีเป็นพื้นที่ที่มีประวัติการใช้สารเคมีในปริมาณมาก อาจพิจารณาเพิ่มระยะการปรับเปลี่ยนที่นานกว่าที่มาตรฐานกำหนดได้	ตรวจเอกสาร หลักฐาน หรือบันทึกประวัติการใช้พื้นที่ ประวัติการปลูกพืช ได้แก่ ชนิดพืชที่ปลูก ระยะเวลาที่ปลูก ประวัติการใช้สารเคมี ได้แก่ ชนิด อัตรา และความถี่ในการใช้สารเคมี ประวัติการเกิดน้ำท่วมขัง บันทึกการจัดการฟาร์มหรือบันทึกการปฏิบัติงาน 1. กรณีเริ่มเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ เมื่อยื่นขอการรับรอง หรือทำเกษตรอินทรีย์แล้ว แต่ไม่มีเอกสารหลักฐาน หรือบันทึกแสดงว่าทำเกษตรอินทรีย์มาก่อน วันที่ยื่นขอการรับรอง ให้เริ่มนับระยะปรับเปลี่ยนตั้งแต่วันที่ยื่นขอการรับรอง 2. กรณีพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีในปริมาณมาก หรือเคยใช้สารเคมีที่มีพิษตกค้างยาวนาน ให้พิจารณาเพิ่มระยะปรับเปลี่ยนที่นานกว่าที่มาตรฐานกำหนดได้ โดยต้องมีผลวิเคราะห์สารพิษตกค้าง ประกอบการพิจารณาเพิ่มระยะปรับเปลี่ยน และ/หรือ พิจารณาจากประวัติการใช้พื้นที่ เช่น กรณีมีการใช้ดีดีที ซึ่งมีพิษตกค้างยาวนาน 20 ปี
2. พื้นที่เปิดใหม่ หรือพื้นที่มีหลักฐานแสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีห้ามใช้ หรือพื้นที่การเกษตรที่ปล่อยรกร้าง โดยไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีนานเกินกว่าระยะปรับเปลี่ยน - เป็นพื้นที่รกร้าง ว่างเปล่า หรือพื้นที่การเกษตรที่มีหลักฐานแสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีห้ามใช้ในพื้นที่เป็นเวลานานเกินกว่า 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือนก่อนเก็บเกี่ยวผลิตผลอินทรีย์ครั้งแรกสำหรับพืชยืนต้นสามารถลดระยะเวลาปรับเปลี่ยนลงได้ แต่ระยะเวลานับจากการยื่นขอรับการรับรอง จนหน่วยรับรองให้การรับรองผลิตผลว่าเป็นอินทรีย์ ต้องไม่น้อยกว่า 6 เดือน	ตรวจเอกสาร หลักฐาน หรือบันทึกประวัติการใช้พื้นที่ ประวัติการปลูกพืช ได้แก่ ชนิดพืชที่ปลูก ระยะเวลาที่ปลูก ประวัติการใช้สารเคมี ได้แก่ ชนิด อัตรา และความถี่ในการใช้สารเคมี ประวัติการเกิดน้ำท่วมขัง บันทึกการจัดการฟาร์มหรือบันทึกการปฏิบัติงาน ที่แสดงว่าไม่มีการใช้สารเคมีห้ามใช้มานานกว่า 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือน ก่อนเก็บเกี่ยวผลิตผลอินทรีย์ครั้งแรกสำหรับพืชยืนต้น เช่น ใบรับการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อื่น หรือมาตรฐานอื่นที่ใกล้เคียง หรือหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่ดูแลพื้นที่ เช่น หน่วยงานในพื้นที่ของกรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ หรือองค์กรบริหารท้องถิ่น ว่าเป็นการผลิตที่ไม่มีการใช้สารเคมีมาเป็นระยะเวลานานเกินกว่าระยะปรับเปลี่ยน
ข้อกำหนดที่ 1 พื้นที่	
1. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี/โลหะหนัก	1. ตรวจพิจารณาภูมิประเทศ ที่ตั้งของพื้นที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ไม่ตั้งอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้า แหล่งชุมชน บ่อขยะ บ่อบำบัดน้ำเสีย หรือเหมืองแร่ 2. เก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืช ตรวจวิเคราะห์สารเคมี โลหะหนัก กรณีสงสัยว่าพื้นที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
2. พื้นที่ตั้งอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษ ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน	1. ตรวจพิจารณาการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ และกิจกรรมการผลิต ประวัติการใช้สารหรือวัสดุการเกษตร ได้แก่ ชนิด อัตรา และความรู้ในการใช้สารหรือวัสดุการเกษตร ประวัติการปลูกพืช ได้แก่ ชนิดพืชที่ปลูก ระยะเวลาการปลูกพืช และประวัติการเกิดน้ำท่วมขัง 2. ตรวจสอบบันทึกและสัมภาษณ์ประวัติการใช้พื้นที่ พื้นที่ซึ่งไม่เคยเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาลบ่อทิ้งขยะ/สารเคมี บ่อบำบัดน้ำเสีย เหมืองแร่ หรือพื้นที่ที่แหล่งต้นกำเนิดดินมีการสะสมของโลหะหนัก 3. เก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืช ตรวจวิเคราะห์สารเคมี โลหะหนัก กรณีสงสัยว่าพื้นที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน
3. พื้นที่ไม่มีความเสี่ยงต่อน้ำท่วมซ้ำซาก	1. ตรวจพิจารณาสภาพและความลาดเอียงของพื้นที่ และทิศทางการไหลบ่าของน้ำจากพื้นที่เกษตรกรรม โรงงานอุตสาหกรรม หรือแหล่งชุมชน 2. ตรวจสอบบันทึกและสัมภาษณ์การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ข้างเคียง และประวัติการเกิดน้ำท่วมขัง 3. เก็บตัวอย่างดิน น้ำ และหรือผลผลิตตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างและโลหะหนัก กรณีเป็นพื้นที่มีน้ำท่วมขัง และอยู่ใกล้แหล่งมลพิษหรือเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักที่มากับน้ำ หรือเป็นพื้นที่ที่เคยทำเหมืองแร่มาก่อน หรือเกิดน้ำท่วมขังเนื่องจากภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำซ้ำซาก แต่พื้นที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมีและโลหะหนักที่มากับน้ำ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดระยะปรับเปลี่ยน ดังนี้ 1) เมื่อไม่พบสารเคมีและโลหะหนักในแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้คงไว้ซึ่งการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุให้ตรวจประเมินเพื่อต่ออายุการรับรองได้ โดยไม่ต้องมีระยะปรับเปลี่ยน 2) เมื่อพบสารเคมีเกินค่าที่มาตรฐานกำหนดในแปลงที่มีอายุการรับรองและหรือแปลงต่ออายุ ให้เข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยน 12 เดือน สำหรับพืชล้มลุก และ 18 เดือน สำหรับพืชยืนต้น 3) เมื่อตรวจพบโลหะหนักในแปลงที่มีอายุการรับรองหรือแปลงต่ออายุ เกินค่าที่มาตรฐานกำหนด ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรอง ให้ยกเลิกค่าขอการรับรอง

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
4. เป็นพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ทั้งหมดหรือปลูกพืชอินทรีย์แยกจากพืชทั่วไปชัดเจน	1. ตรวจพินิจสภาพพื้นที่ปลูก ขอบเขตพื้นที่ ชนิดพืชที่ปลูก วิธีการจัดการแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชทั่วไป หรือพืชระยะปรับเปลี่ยน เช่น การปลูกพืชต่างชนิดต่างสายพันธุ์ หรือปลูกพืชชนิดเดียวกันแบบเหลื่อมเวลา การจัดทำแนวกันชนแดนและป้ายชี้บ่งแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชทั่วไปหรือพืชระยะปรับเปลี่ยน 2. ตรวจบันทึกประวัติการใช้พื้นที่ การผลิต มาตรการ วิธีการ และแผนผังการแบ่งแยกพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์กับพืชทั่วไปหรือพืชระยะปรับเปลี่ยนบันทึก หลักฐาน และเอกสารประวัติการใช้พื้นที่ และการจัดการไม่ให้เกิดการปะปนกันของผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไปหรือพืชระยะปรับเปลี่ยน 3. เก็บตัวอย่างดิน น้ำ และหรือผลผลิตตรวจวิเคราะห์สารเคมี กรณีมีความเสี่ยงจากระบบการผลิตที่ใช้สารเคมี 4. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกและจัดการพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์
5. พื้นที่ที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่เปลี่ยนกลับไปทำการเกษตรที่ใช้สารเคมี	1. ตรวจพินิจการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ กิจกรรมการผลิต ชนิดพืชที่ปลูก ระยะเวลาการปลูกพืช สถานที่เก็บและการใช้สารหรือวัสดุการเกษตร ได้แก่ ชนิดอัตรา และความถี่ในการใช้สารหรือวัสดุการเกษตร 2. ตรวจบันทึกและสัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้สารหรือวัสดุการเกษตร กรณีพบการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดแมลงและปลวกในบริเวณที่อยู่อาศัยซึ่งอยู่ใกล้พื้นที่ปลูก หากมีข้อสงสัยว่าจะเกิดการปนเปื้อนของสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้เก็บตัวอย่างดิน น้ำ พืชตรวจวิเคราะห์สารเคมี หากพบการปนเปื้อนของสารเคมี ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรอง ให้ยกเลิกคำขอการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่ กรณีพบการพ่นสารเคมีเพื่อขับไล่แมดก่อนการเก็บเกี่ยวผลผลิตไม้ผลอินทรีย์ ให้ยกเลิกใบรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง ส่วนแปลงต่ออายุการรับรอง ให้ยกเลิกคำขอการรับรอง และเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่
6. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	1. ตรวจพินิจเพื่อดูความเสี่ยงการปนเปื้อนสารเคมี/ โลหะหนักจากสภาพภูมิประเทศและที่มาของแหล่งน้ำใช้ในแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ 2. ตรวจพินิจบันทึกวิธีการจัดหาแหล่งน้ำ หรือวิธีการใช้น้ำในพื้นที่ปลูก 3. ตรวจพินิจมาตรการป้องกันการปนเปื้อนของพื้นที่

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	ทางน้ำ เช่น การทำคันดิน การทำบ่อพักน้ำ การใช้พืชช่วยบำบัดน้ำ และการปลูกพืชเป็นแนวกันชน 4. สัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับความเสี่ยงของแหล่งน้ำต่อการปนเปื้อนและการหามาตรการป้องกัน
7. แหล่งน้ำที่ใช้ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากเชื้อจุลินทรีย์	1. ตรวจพินิจ ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแผนผังแหล่งน้ำ แหล่งที่มาของน้ำ การใช้น้ำ การปรับปรุงคุณภาพน้ำ มาตรการและวิธีการป้องกันการปนเปื้อนเชื้อจุลินทรีย์ไม่ให้ไหลลงแหล่งน้ำ เช่น การเลือกใช้ระบบน้ำหยดหรือให้น้ำตามร่องเพื่อไม่ให้น้ำสัมผัสกับใบพืชที่บริเวณโคนต้น ไม่เลี้ยงสัตว์ใกล้แหล่งน้ำหรือเลี้ยงสัตว์ในแหล่งน้ำ และเก็บตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์จุลินทรีย์ หากเกินค่าที่มาตรฐานกำหนด ต้องเปลี่ยนไปใช้แหล่งน้ำอื่นที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งน้ำ การใช้น้ำ และการปรับปรุงคุณภาพน้ำ 3. กรณีแหล่งน้ำมีความเสี่ยงหรือสงสัยว่ามีการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ให้เก็บตัวอย่างน้ำส่งวิเคราะห์
ข้อกำหนดที่ 2 การวางแผนการจัดการ	
1. มีมาตรการและการปฏิบัติป้องกันการปนเปื้อนที่ชัดเจน (ทางดิน น้ำ อากาศ และเครื่องมือทางการเกษตร)	1. ตรวจพินิจพื้นที่ปลูก ความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ สารเคมี และโลหะหนัก ที่อาจเกิดการปนเปื้อนมาจากทางดิน น้ำ อากาศ ปัจจัยการผลิต และเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตร และตรวจมาตรการ การป้องกัน เช่น การทำคันดิน การขุดร่องน้ำ การปลูกพืชเป็นแนวกันชน การทำบ่อพักน้ำ หรือการแยกใช้ อุปกรณ์ทางการเกษตรระหว่างการผลิตพืชทั่วไปออกจากการผลิตพืชอินทรีย์ 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ มาตรการการจัดการ และวิธีการปฏิบัติป้องกันความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์
2. มีการวางแผนระบบการผลิตพืช เลือกฤดูกาลผลิตและใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	1. ตรวจพินิจชนิดและพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศ หากมีการผลิตพืชนอกฤดู ต้องมีวิธีการจัดการที่เหมาะสม เช่น การสร้างโรงเรือน การพรางแสง การควบคุมอุณหภูมิในโรงเรือนการจัดการระบบปลูกพืช 2. ตรวจแผนผังพื้นที่ปลูก บันทึก หลักฐาน และเอกสารการวางแผนการผลิตพืช การจัดการระบบผลิตพืช การเลือกฤดูกาลผลิต ระยะเวลาปลูก และการดูแล

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	รักษาพืชที่ปลูกตลอดกระบวนการผลิต หากพบว่ามีการผลิตที่ไม่ตรงกับแผนการผลิตที่กำหนดให้แก้ไขให้ตรงกับการผลิตจริง หรือยื่นขอขยายขอบข่ายชนิดพืชที่ปลูก 3. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน การวางแผนการผลิต การจัดการระบบการผลิตและระบบปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อม และฤดูกาลผลิต
3. มีการอนุรักษ์ พันธุ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ	ตรวจพิจารณาบริเวณในพื้นที่ปลูก การอนุรักษ์พันธุ์และการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปล่อยแมลงศัตรูพืช การปลูกไม้ยืนต้นในลักษณะผสมผสาน
4. มีการดูแลรักษาสุขลักษณะในแปลงตามความเหมาะสม	1. ตรวจพิจารณา ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารมาตรการกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูล ของเสีย และมูลพืช เช่น การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง การหมักเศษพืชผักเป็นปุ๋ย ใช้คลุมดิน นำไปเป็นอาหารสัตว์ และการจัดหาภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไว้อย่างเพียงพอ กรณีไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบในการกำจัดขยะ ให้จัดทำพื้นที่กำจัดให้ถูกสุขลักษณะ เช่น ขุดหลุมฝังกลบเผาในหลุมหรือเตาเผา 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจหลักการปฏิบัติในการผลิตที่ถูกต้อง (GMP) และมาตรการป้องกันและการปฏิบัติลดหรือหลีกเลี่ยงมิให้เกิดขยะ สิ่งปฏิกูล ของเสีย และมูลพืชในพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์
5. มีป้ายแสดงว่าเป็นพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์	1. ตรวจพิจารณาวิธีการขึ้นป้าย เช่น มีป้ายขึ้นแสดงขอบเขตการผลิตพืชอินทรีย์อย่างชัดเจน 2. กรณีที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ ตรวจพิจารณาการจัดทำป้ายเพื่อขึ้นขอบเขตหรือบริเวณพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์ หรือขอบเขตพื้นที่แยกกันชัดเจนระหว่างแปลงปลูกพืชอินทรีย์และแปลงปลูกพืชทั่วไป ที่สามารถสื่อให้คนทั่วไปทราบและเข้าใจได้
ข้อกำหนดที่ 3 เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์	
1. เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่มีการดัดแปรพันธุกรรมหรือผ่านการฉายรังสี	1. ตรวจพิจารณาเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ และวิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ใช้เองภายในแปลง 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มา ชนิดและปริมาณเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ ใบรับรองพืชอินทรีย์ หรือหนังสือรับรองจากบริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ หรือผลวิเคราะห์ที่แสดงว่าเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	ขยายพันธุ์ไม่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรมหรือผ่านการฉายรังสี กรณีปลูกพืชหลายชนิดแล้วพบว่าพืชชนิดใดชนิดหนึ่งในแปลงพืชอินทรีย์อยู่ในขอบข่ายเฝ้าระวัง (GMOs) หรือเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรม แม้ว่าไม่ประสงค์ยื่นขอการรับรองพืชชนิดนั้น ต้องเก็บตัวอย่างพืชในขอบข่ายเฝ้าระวัง (GMOs) หรือพืชที่สงสัยว่าดัดแปรพันธุกรรม ตรวจวิเคราะห์ เช่น ข้าวโพด ถั่วเหลือง มันฝรั่ง มะละกอ และฝ้าย หากพบว่าเป็นพืชดัดแปรพันธุกรรม (GMOs) แล้วไม่กำจัดพืชชนิดนั้นออกจากแปลงปลูกพืชอินทรีย์ ต้องยกเลิกค่าขอแปลงใหม่หรือแปลงต่ออายุ หรือยกเลิกการรับรองแปลงที่มีอายุการรับรอง
2. มีการกำจัดการเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์อย่างเหมาะสมก่อนนำมาใช้ หรือใช้เมล็ดพันธุ์/ส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ไม่คลุกสารเคมี	1. ตรวจพินิจวิธีการกำจัดการเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำมาใช้อย่างเหมาะสม เช่น การล้างสารเคมีออกจากเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่มีการคลุกสารเคมี และการกำจัดน้ำล้างเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ไม่ให้ปนเปื้อนในพื้นที่ปลูก หากพบว่าล้างสารเคมีในพื้นที่ปลูก ให้เข้าสู่ระยะการปรับเปลี่ยนใหม่ 2. ตรวจสอบтик หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มา ชนิดและปริมาณเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ 3. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการกำจัดการเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ก่อนนำไปใช้
3. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์มาจากระบบการผลิตพืชอินทรีย์	1. ตรวจพินิจวิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ วิธีการเก็บรักษา และการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ สถานที่เก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่ผลิตใช้เองในฟาร์ม กรณีการผลิตพืชงอก เช่น ถั่วงอก หรือพืชต้นอ่อน เช่น ต้นอ่อนข้าวสาลี ต้นอ่อนทานตะวัน หรือต้นอ่อนผักบุ้ง เมล็ดพันธุ์ต้องมาจากแหล่งผลิตพืชอินทรีย์และต้องมีใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนและวิธีการผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง
ข้อกำหนดที่ 4 การจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน	

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
1. มีการรักษาหรือเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน	1. ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บ การผลิตและการใช้วัสดุ สารปรับปรุงบำรุงดิน หรือจุลินทรีย์ ตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ มาตรการและวิธีการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน และกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน เช่น การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้ปุ๋ยหมัก การใช้ปุ๋ยพืชสด และการไถกลบเศษซากพืชลงดิน 1.1) ไม่ใช้ปุ๋ยคอกจากสัตว์ที่เลี้ยงแบบทรมาณ หรือทำให้สัตว์เกิดความเครียด เช่น มูลไก่ที่เลี้ยงแบบกรงตับ ควรทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองจากวัสดุที่อยู่ในฟาร์ม หากใช้วัสดุจากภายนอกฟาร์มต้องแสดงแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ และเป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด เช่น เศษพืช ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก พืชตระกูลถั่วและปุ๋ยพืชสด กรณีที่ใช้มูลสัตว์จากภายนอกฟาร์มต้องผ่านกระบวนการหมักอย่างสมบูรณ์ และต้องได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง 1.2) กรณีที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จำหน่ายภายในกลุ่มโดยไม่มีชื่อการค้า และเครื่องหมายการค้า ไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์กับกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช แต่ปุ๋ยอินทรีย์ต้องใช้วัสดุหรือส่วนผสมตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ 1.3) การใช้ปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ที่ผลิตเป็นการค้า ต้องได้รับอนุญาตผลิตเพื่อการค้าและขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร กรณีพบการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดเหลวและไม่เหลว/ปุ๋ยชีวภาพที่ผลิตเป็นการค้า ที่ไม่ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) และไม่ขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์กับกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช ให้หยุดใช้ปุ๋ยอินทรีย์/ปุ๋ยชีวภาพดังกล่าว 1.4) การใช้เศษอาหารในครัวเรือนหรือเศษซากพืชอินทรีย์ ต้องหมักอย่างสมบูรณ์ ก่อนนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน ห้ามใช้เศษซากพืชจากการผลิตแบบเคมีหรือจากตลาด เนื่องจากเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมี หากพบการใช้ในแปลงที่มีอายุการรับรองให้ยกเลิกการรับรอง กรณีแปลงใหม่และแปลงต่ออายุต้องเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนใหม่ตามมาตรฐานกำหนด 1.5) การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อนำมูลไส้เดือนมาเป็นปุ๋ย ต้องไม่นำกระดาษหนังสือพิมพ์หรือกระดาษที่เปื้อนหมึกพิมพ์ พืชผักจากตลาดหรือพืชผักจากการผลิตแบบเคมีมาใช้เป็นอาหารเลี้ยงไส้เดือน

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	2. ตรวจสอบบันทึก หลักฐาน และเอกสารความสัมพันธ์ของแผนการผลิตและแผนการจัดการปรับปรุงบำรุงดิน แหล่งที่มา ปริมาณการผลิต และการใช้วัสดุที่นำมาทำปุ๋ย จุลินทรีย์ วัสดุและสารที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินตามมาตรฐานอนุญาตให้ใช้ 3. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการผลิตและการใช้สารหรือวัสดุปรับปรุงบำรุงดิน วิธีการปฏิบัติฟื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินและกิจกรรมทางชีวภาพที่เป็นประโยชน์ในดิน
2. มีการใช้วัสดุปรับปรุงบำรุงดินตามที่มาตรฐานกำหนด	1. ตรวจสอบนิจสถานที่จัดเก็บ ชนิด ปริมาณ และการใช้สารหรือวัสดุหรือจุลินทรีย์ปรับปรุงบำรุงดิน 2. ตรวจสอบบันทึก หลักฐาน และเอกสารแหล่งที่มา ปริมาณการผลิต และการใช้วัสดุที่นำมาทำปุ๋ย จุลินทรีย์ วัสดุและสารที่ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินตามมาตรฐานอนุญาตให้ใช้ หากใช้ปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ที่ผลิตเป็นการค้า ต้องได้รับอนุญาตผลิตเพื่อการค้าและขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติปุ๋ย และขึ้นทะเบียนปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์จากกรมวิชาการเกษตร 3. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนและวิธีการใช้สารหรือวัสดุหรือจุลินทรีย์ปรับปรุงบำรุงดิน 4. เก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์กรณีสงสัยว่าปัจจัยการผลิตปรับปรุงบำรุงดิน ที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด
3. ใช้สิ่งที่ได้จากการเตรียมทางชีวพลวัต/หีบคอก/หรือวัสดุจากพืชและสัตว์ตามที่มาตรฐานกำหนด	1. ตรวจสอบนิจกิจกรรมขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตพืชอินทรีย์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ในกรณีที่ใช้เกษตรกรนำเศษวัสดุภายในฟาร์มมาผลิตปุ๋ยใช้เอง
4. มีมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1. ตรวจสอบนิจมาตรการป้องกันและการปฏิบัติเพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมและการชะล้างพังทลายของดิน เช่น การปลูกพืชหลากหลายชนิดที่มีระบบรากและความต้องการธาตุอาหารต่างกัน การปลูกพืชหรือใช้วัสดุคลุมดิน การปลูกหญ้าแฝกและการทำขั้นบันไดในกรณีพื้นที่ลาดชัน 2. สัมภาษณ์และตรวจสอบบันทึก หลักฐาน และเอกสารขั้นตอนและวิธีการจัดการป้องกันความเสื่อมโทรมและการชะล้างพังทลายของดิน
5. ไม่มีการเผาทำลายเศษซากพืชภายในแปลง ยกเว้นในกรณีที่มีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช แต่ต้องมีการจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการเผาทำลาย	1. ตรวจสอบนิจพื้นที่ผลิต ซึ่งต้องไม่มีร่องรอยการเผาทำลายเศษซากพืช หรือการเผาป่าเพื่อเปิดพื้นที่เพาะปลูก หรือการเผาขยะมูลฝอยในแปลงปลูก กรณีที่มีการเผาทำลายเศษซากพืช เนื่องจากมีการระบาดของโรคหรือแมลงศัตรูพืช ต้องจำกัดและควบคุมพื้นที่ในการ

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	เผาทำลาย และมีบันทึกหรือหลักฐานการระบาดของโรค หรือแมลงศัตรูพืช แต่หากเผาทำลายเศษซากพืชโดยไม่มีเหตุผลจำเป็น ต้องหยุดการเผาและให้เสนอแนวทางวิธีการกำจัดเศษซากพืชที่สอดคล้องกับมาตรฐาน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ มาตรการและวิธีการใช้ประโยชน์จากเศษซากพืชและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรในฟาร์ม
6. มีการพัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน	1. ตรวจพินิจและบันทึกกิจกรรมการผลิตที่หลากหลาย เช่น มีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และหรือเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ มีการหมุนเวียนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในฟาร์ม โดยการใช้ปุ๋ยคอก และทำปุ๋ยหมักจากเศษซากพืชและวัสดุในฟาร์ม เพื่อลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก
7. มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยในการผลิตพืชอินทรีย์	ตรวจพินิจพื้นที่การผลิตพืชอินทรีย์ในกรณีที่มีการนำสัตว์เข้ามาเลี้ยงภายในแหล่งผลิตพืชอินทรีย์เพื่อลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และเพื่อสร้างสมดุลของวงจรธาตุอาหารแบบยั่งยืน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีมาตรการเพื่อป้องกันผลิตผลเกิดการปนเปื้อน เชื้อจุลินทรีย์จากมูลสัตว์เลี้ยง เช่น ทำรั้วกั้นในกรณีพืชผัก หรือนำสัตว์มาเลี้ยงเฉพาะแปลงไม้ผลที่มีขนาดทรงพุ่มสูง
8. มีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีประโยชน์ในดิน	ตรวจพินิจปริมาณและความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในฟาร์ม ได้แก่ นก แมลงศัตรูธรรมชาติ กบ เขียด ไส้เดือน และจุลินทรีย์
9. มีการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน	ตรวจหลักฐาน และเอกสารผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน
ข้อกำหนดที่ 5 การจัดการศัตรูพืช	
1. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	ตรวจพินิจมาตรการและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โรคพืช แมลงและสัตว์ศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ เช่น วิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางกายภาพ ชีวภาพ หรือการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพื่อควบคุมป้องกันกำจัดศัตรูพืช โรคพืช แมลงและสัตว์ศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
2. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัด โรคพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	1. ตรวจพินิจมาตรการและการป้องกันกำจัด โรคพืช เช่น วิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางกายภาพ ชีวภาพ หรือการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆเพื่อควบคุมป้องกันกำจัด โรคพืช 2. ตรวจพินิจขั้นตอนการปฏิบัติงานและมาตรการในการป้องกันและกำจัดโรคพืชตลอดห่วงโซ่การผลิต 3. ตรวจพินิจบันทึก เอกสาร หลักฐานเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มารายการปัจจัยการผลิต วัสดุ จุลินทรีย์หรือสารที่ใช้ควบคุมป้องกันโรคพืช 4. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่มีการผลิตปัจจัยการผลิตใช้เองภายในแปลงเพื่อตรวจสอบแหล่งมาของวัสดุที่นำมาใช้ และขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อควบคุมป้องกันโรคพืช 5. กรณีสงสัยว่าปัจจัยการผลิตที่ใช้ควบคุมป้องกันโรคพืช มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ให้เก็บตัวอย่างส่งวิเคราะห์
3. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	1. ตรวจพินิจมาตรการและการป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูพืช เช่น วิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางกายภาพ ชีวภาพ หรือการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆเพื่อควบคุมป้องกันกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืช 2. ตรวจพินิจขั้นตอนการปฏิบัติงานและมาตรการในการป้องกันและกำจัดแมลงและสัตว์ศัตรูพืชตลอดห่วงโซ่การผลิต 3. ตรวจพินิจบันทึก เอกสาร หลักฐานเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มารายการปัจจัยการผลิต วัสดุ จุลินทรีย์หรือสารที่ใช้ควบคุมป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูพืช 4. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่มีการผลิตปัจจัยการผลิตใช้เองภายในแปลงเพื่อตรวจสอบแหล่งมาของวัสดุที่นำมาใช้ และขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อควบคุมป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูพืช 5. กรณีสงสัยว่าปัจจัยการผลิตที่ใช้ควบคุมป้องกันแมลงและสัตว์ศัตรูพืช มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ให้เก็บตัวอย่างส่งวิเคราะห์
4. มีมาตรการและ/หรือการป้องกันกำจัดวัชพืชตลอดการผลิต สอดคล้องตามที่มาตรฐานกำหนด	1. ตรวจพินิจมาตรการและการป้องกันวัชพืช เช่น วิธีเขตกรรม วิธีกล วิธีทางกายภาพ ชีวภาพ หรือการใช้ปัจจัยการผลิตอื่นๆเพื่อควบคุมป้องกันกำจัดวัชพืช 2. ตรวจพินิจขั้นตอนการปฏิบัติงานและมาตรการในการ

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	ป้องกันและกำจัดวัชพืชตลอดห่วงโซ่การผลิต 3. ตรวจพินิจบันทึก เอกสาร หลักฐานเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของการปัจจัยการผลิต วัสดุ จุลินทรีย์หรือสารที่ใช้ควบคุมป้องกันวัชพืช 4. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่มีการผลิตปัจจัยการผลิตใช้เองภายในแปลงเพื่อตรวจสอบแหล่งมาของวัสดุที่นำมาใช้ และขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อควบคุมป้องกันวัชพืช 5. กรณีสงสัยว่าปัจจัยการผลิตที่ใช้ควบคุมป้องกันวัชพืชมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน หรือมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด ให้เก็บตัวอย่างส่งวิเคราะห์
5. มีการใช้สารอื่นที่นอกเหนือจากที่มาตรฐานกำหนด ซึ่งได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง	1. ตรวจพินิจบันทึก เอกสาร หลักฐานเพื่อตรวจสอบแหล่งที่มาของการปัจจัยการผลิต วัสดุ จุลินทรีย์หรือสารที่ใช้ควบคุมป้องกันศัตรูพืช 6. สัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในกรณีที่มีการผลิตปัจจัยการผลิตใช้เองภายในแปลงเพื่อตรวจสอบแหล่งมาของวัสดุที่นำมาใช้ และขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตเพื่อควบคุมป้องกันศัตรูพืช
6. มีสถานที่จัดเก็บและเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ	ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บ และการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ รวมถึงมาตรการป้องกันการปนเปื้อนในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานมีการใช้อุปกรณ์ร่วมกันในการผลิตพืชทั่วไปและการผลิตพืชอินทรีย์เพื่อป้องกันการสูญเสียความเป็นอินทรีย์
7. มีมาตรการและการปฏิบัติที่ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียความเป็นอินทรีย์จากการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตรภายในฟาร์มและหรือจากภายนอกฟาร์ม	ตรวจมาตรการป้องกันการปนเปื้อนในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานมีการใช้อุปกรณ์ร่วมกันในการผลิตพืชทั่วไปและการผลิตพืชอินทรีย์เพื่อป้องกันการสูญเสียความเป็นอินทรีย์
8. มีการอนุรักษ์หรือปล่อยศัตรูธรรมชาติ และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ	1. ตรวจพินิจการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ พันธุ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การปลูกพืชเป็นแนวกันชน และ/หรือจัดหาแหล่งที่อยู่อาศัยให้แก่ศัตรูธรรมชาติ การปลูกพืชผสมผสาน การปล่อยหรือเลี้ยงขยายพันธุ์พืช สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการส่งเสริมการอนุรักษ์ พันธุ์และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ
ข้อกำหนดที่ 6 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
1. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวได้อย่างถูกต้องตามหลักการ เกษตรอินทรีย์	1. ตรวจสอบที่ก หลักฐาน และเอกสารการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงาน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ วิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน เกี่ยวกับหลักการด้านสุขอนามัย หลักการปฏิบัติในการผลิตที่ ถูกต้อง (GMP) หลักการและข้อกำหนดการผลิตพืชอินทรีย์
2. สถานที่ปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยวถูกสุขลักษณะ ไม่มีความ เสี่ยงต่อการปนเปื้อนและพาหะนำโรค	1. ตรวจสอบพื้นที่ปฏิบัติงานและพักผลิตผล แยกจาก ที่พักอาศัย และห้องสุขา ไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งมลพิษ พื้นที่ ที่มีการใช้สารเคมี มีสิ่งปฏิกูล มีน้ำขังแฉะ หรือเป็น แหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงศัตรูและสัตว์พาหะนำโรค 2. ตรวจสอบหลักฐานเอกสารหรือแผนที่ตั้งสถานที่ปฏิบัติงาน หลังการเก็บเกี่ยวและพื้นที่ใกล้เคียง
3. ไม่นำผลิตผลพืชทั่วไปมาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์ และมีการชี้บ่งอย่างชัดเจน	1. ตรวจสอบพื้นที่พักผลิตผลและการจัดวางแบ่งแยก ผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป 2. ตรวจสอบที่ก หลักฐาน คู่มือ เอกสารขั้นตอนการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติงานหลังการเก็บเกี่ยว แหล่งที่มา ปริมาณของผลิตผล การแบ่งแยกและการชี้บ่ง ผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป เช่น การติดป้าย หรือการใช้ภาชนะบรรจุที่มีสีแตกต่างกัน กรณีแปลงที่มีอายุการรับรองและแปลงต่ออายุ หากพบการนำ ผลิตผลพืชทั่วไป หรือผลิตผลพืชแนวกันชน หรือผลิตผลระยะ ปรับเปลี่ยน มาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์โดยเจตนา และ/ หรือกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลพืชอินทรีย์ให้ผู้ตรวจประเมินแจ้ง ผู้ได้รับการรับรองทราบ และเสนอผลการตรวจประเมินให้ คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืชพิจารณาเพิกถอน ใบรับรอง
4. ไม่ใช่เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์หลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลพืช อินทรีย์ร่วมกับผลิตผลพืชทั่วไป หรือถ้าใช้ต้องมีการล้างทำความสะอาดก่อนนำไปใช้กับผลิตผลพืชอินทรีย์	1. ตรวจสอบการใช้งาน การล้างทำความสะอาด สถานที่จัดเก็บ การจัดเก็บ การตรวจสอบสภาพและการบำรุงรักษาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว รวมทั้งการชี้ บ่งเพื่อแบ่งแยกเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลัง การเก็บเกี่ยวผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป หรือแบ่งแยกและชี้บ่งเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยวที่ล้างทำความสะอาดแล้วให้เห็นได้ ชัดเจน 2. ตรวจสอบที่ก หลักฐาน และเอกสารการจัดเก็บ การ ตรวจสอบสภาพและการบำรุงรักษา รวมทั้งการชี้บ่งเพื่อ แบ่งแยกเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บ เกี่ยวผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป หรือการชี้บ่ง เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวที่ ล้างทำความสะอาดแล้ว 3. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ การจัดเก็บ การตรวจสอบ

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	สภาพและการบำรุงรักษาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว
5. น้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวมาจากแหล่งที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนและ/หรือมีการควบคุมคุณภาพน้ำ	1. ตรวจสอบพินิจแหล่งน้ำที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว หากน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมี โลหะหนัก และจุลินทรีย์ เช่น การกรองน้ำ การพักน้ำ หรือเติมสารคลอรีนเพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำ ก่อนนำมาใช้ล้างทำความสะอาดผลิตผล 2. ตรวจสอบบ่อน้ำ เอกสาร หรือผลการตรวจวิเคราะห์น้ำที่ใช้ในการล้างทำความสะอาดผลิตผล (ถ้ามี) 3. เก็บตัวอย่างน้ำตรวจวิเคราะห์ กรณีสงสัยว่าน้ำมีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน
6. สารที่ใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวเป็นสารจากธรรมชาติ และ/หรือเป็นสารที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ และ/หรือได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง	1. ตรวจสอบพินิจ สถานที่จัดเก็บ การใช้สารหรือวัสดุหรือจุลินทรีย์ที่สัมผัสหรือล้างทำความสะอาดผลิตผล ตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ กรณีพบการใช้สารที่ไม่มีรายชื่อตามที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ ให้ผู้ตรวจประเมินแจ้งผู้ขอการรับรองปรับปรุงแก้ไข หรือยกเลิกการรับรองแล้วแต่กรณี และเสนอคณะกรรมการรับรองเพื่อพิจารณา หากมีความจำเป็นต้องใช้สารดังกล่าว ผู้ขอการรับรองต้องยื่นหลักฐานเอกสารเพื่อขออนุญาตใช้ต่อสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติก่อน 2. ตรวจสอบบ่อน้ำ หลักฐาน เอกสารแหล่งที่มา และผลวิเคราะห์ส่วนประกอบหรือคุณสมบัติของสารหรือวัสดุหรือจุลินทรีย์ที่ใช้กับผลิตผล ที่มาตรฐานอนุญาตให้ใช้ 3. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานถึงแหล่งที่มา ชนิด ปริมาณ ขั้นตอนและวิธีการใช้สารสำหรับการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 4. เก็บตัวอย่างตรวจวิเคราะห์ กรณีสงสัยว่าสารหรือวัสดุหรือจุลินทรีย์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนหรือมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด
7. มีการทำความสะอาดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ก่อนนำมาใช้ในกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว จัดการบำรุงรักษาให้มีสภาพพร้อมใช้งาน และมีการซึบอย่างชัดเจน	1. ตรวจสอบพินิจการล้างทำความสะอาด การตรวจสอบสภาพ การบำรุงรักษา และการแบ่งแยกและซึบเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวที่ล้างทำความสะอาดแล้วให้เห็นได้ชัดเจน 2. ตรวจสอบบ่อน้ำ หลักฐาน และเอกสารการทำความสะอาด การตรวจสอบสภาพ และการบำรุงรักษา และการแบ่งแยกและซึบเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	ที่ล้างทำความสะอาดแล้ว 3. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ การล้างทำความสะอาด การจัดเก็บ การตรวจสอบสภาพและการบำรุงรักษาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว
8. วัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายผลิตผลพืชอินทรีย์ มีความเหมาะสม และมีการบำรุงรักษาที่ดี ไม่ก่อให้เกิดการสูญเสีย ความเป็นอินทรีย์	1. ตรวจพิจารณาการใช้ การล้างทำความสะอาด สถานที่จัดเก็บ การจัดเก็บ สภาพของวัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้าย ผลิตผล ต้องมีสภาพพร้อมใช้งาน แข็งแรง ทนทาน สามารถป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สารเคมีและสารที่ห้ามใช้กับผลิตผล 2. ตรวจสอบบันทึก หลักฐาน และเอกสารการบำรุงรักษาและซ่อมแซมวัสดุที่ใช้บรรจุและพาหนะที่ใช้ในการขนย้ายผลิตผล
9. มีการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	ตรวจพิจารณาขั้นตอนและกระบวนการจัดการของเสียจากกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยวอย่างเหมาะสม และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น นำเศษเหลือจากผลิตผลไปทำปุ๋ยหมักเพื่อนำกลับไปใช้ในแปลงปลูกอีกครั้ง
ข้อกำหนดที่ 7 การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง	
1. สถานที่บรรจุหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์ต้องสะอาด ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	1. ตรวจพิจารณาสถานที่บรรจุหีบห่อและเก็บรักษาผลิตผล แยกจากที่พักอาศัย และห้องสุขา ไม่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งมลพิษ พื้นที่ที่มีการใช้สารเคมี มีสิ่งปฏิกูล มีน้ำขังและ หรือเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของแมลงศัตรูและสัตว์พาหนะนำโรค 2. ตรวจสอบหลักฐานเอกสารหรือแผนที่ตั้งสถานที่ปฏิบัติงาน หลังการเก็บเกี่ยวและพื้นที่ใกล้เคียง
2. มีการบรรจุหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป และมีการชี้บ่งอย่างชัดเจน	1. ตรวจพิจารณาการจัดวางและการแบ่งแยกหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไปในพื้นที่บรรจุหีบห่อและเก็บรักษาผลิตผล กรณีแปลงที่มีอายุการรับรองและแปลงต่ออายุ หากพบการนำผลิตผลพืชทั่วไป หรือผลิตผลพืชแนวกันชน หรือผลิตผลระยะปรับเปลี่ยน มาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์โดยเจตนา และหรือกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลพืชอินทรีย์ให้ผู้ตรวจประเมินแจ้งผู้ได้รับการรับรองทราบ และเสนอผลการตรวจประเมินให้คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืชพิจารณาเพิกถอนใบรับรอง 2. ตรวจสอบบันทึก หลักฐาน คู่มือ เอกสารการบรรจุหีบห่อและเก็บรักษาผลิตผลพืชอินทรีย์ แหล่งที่มา ปริมาณของผลิตผล การแบ่งแยกและการชี้บ่งผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป เช่น การติดป้าย การใช้ภาชนะบรรจุที่มีสีแตกต่างกัน แยกเวลาหรือพื้นที่บรรจุหีบห่อและเก็บรักษาผลิตผล

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
3. ขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	1. ตรวจพินิจขั้นตอนการบรรจุหีบห่อที่สอดคล้องตามหลักการระบบการผลิตที่ดี (GMP) และการผลิตพืชอินทรีย์ 2. ตรวจสอบтик คู่มือ เอกสารขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ แหล่งที่มา ชนิดและปริมาณผลิตผล
4. ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	ตรวจพินิจภาชนะบรรจุหีบห่อต้องไม่ปนเปื้อนสารเคมีหรือวัสดุที่ห้ามใช้ มีความแข็งแรง ทนทาน ไม่แตกหัก หรือชำรุดเสียหายได้ง่าย สามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และฝุ่นละออง เขม่าไอเสียจากรถยนต์ได้
5. ควรเลือกวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ ที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	1. ตรวจพินิจวัสดุหรือบรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุผลิต ควรทำจากวัสดุที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องกระดาษหรือแข็ง หรือเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ เช่น ตะกร้าพลาสติก 2. ตรวจสอบтик หลักฐาน และเอกสารการจัดซื้อบรรจุภัณฑ์ หรือผลวิเคราะห์คุณภาพของบรรจุภัณฑ์ที่สัมผัสอาหารได้โดยไม่มีสารเคมีหรือวัสดุอันตรายปนเปื้อนในผลิตผล
6. มีการชี้บ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน	1. ตรวจสอบтик หลักฐาน และเอกสารแสดงแหล่งที่มาของผลิตผล การแยกและการชี้บ่งผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป เช่น การติดป้ายหรือการใช้ภาชนะบรรจุที่มีสีแตกต่างกัน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ ขั้นตอนและวิธีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง หลักการด้านสุขอนามัย หลักการปฏิบัติในการผลิต ที่ถูกต้อง (GMP) หลักการการผลิตพืชอินทรีย์
7. สถานที่เก็บรักษาสีผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์	1. ตรวจพินิจสถานที่เก็บรักษาสีผลิตผลพืชอินทรีย์ ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนที่ทำให้สูญเสียความเป็นอินทรีย์ 2. ตรวจสอบหลักฐาน เอกสาร หรือแผนที่ตั้งสถานที่เก็บรักษาสีผลิตผล
8. สถานที่เก็บรักษาสีผลิตผลพืชอินทรีย์ มีพื้นที่เพียงพอ สะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี และสามารถป้องกันจุลินทรีย์ แผลงและสัตว์ศัตรูพาหะนำโรค	ตรวจพินิจสถานที่เก็บรักษาสีผลิตผลมีพื้นที่เพียงพอ สะดวกต่อการปฏิบัติงาน และมีช่องทางให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก
9. มีการเก็บรักษาสีผลิตผลพืชอินทรีย์ไม่ให้ปะปนกับผลิตผลพืชทั่วไป	1. ตรวจพินิจการจัดวางและการแบ่งแยกหีบห่อผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไปในพื้นที่บรรจุหีบห่อและเก็บรักษาสีผลิตผล กรณีแปลงที่มีอายุการรับรองและแปลงต่ออายุ หากพบการนำผลิตผลพืชทั่วไป หรือผลิตผลพืชเนกกันชน หรือผลิตผลระยะปรับเปลี่ยน มาปะปนกับผลิตผลพืชอินทรีย์โดยเจตนา และหรือกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลพืชอินทรีย์ให้ผู้ตรวจประเมินแจ้งผู้ได้รับการรับรองทราบ และเสนอผลการตรวจประเมินให้คณะกรรมการ

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	รับรองมาตรฐานการผลิตพืชพิจารณาเพิกถอนใบรับรอง 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน คู่มือ เอกสารการบรรจุหีบห่อและเก็บรักษาผลิตผลพืชอินทรีย์ แหล่งที่มา ปริมาณของผลิตผล การแบ่งแยกและการขึ้นบ่งผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป เช่น การติดป้าย การใช้ภาชนะบรรจุที่มีสีแตกต่างกัน แยกเวลาหรือพื้นที่บรรจุหีบห่อและเก็บรักษาผลิตผล
10. มีการควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ แมลงศัตรูและสัตว์พาหะนำโรคในการป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูศัตรูพาหะนำโรคในโรงเก็บรักษา 11. มีการป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูศัตรูพาหะนำโรคระหว่างการเก็บรักษาผลิตผลพืชอินทรีย์อย่างเหมาะสม	1. ตรวจพิจารณามาตรการควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนจากจุลินทรีย์ แมลงศัตรูและสัตว์พาหะนำโรคตามระบบการผลิตที่ดี (GMP) โดยการควบคุมและป้องกันด้วยวิธีกล กายภาพ และชีวภาพ ฯลฯ 2. ตรวจบันทึก คู่มือ เอกสารการควบคุมและป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ แมลงศัตรูและสัตว์พาหะนำโรค
12. มีการขึ้นบ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน	1. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแสดงแหล่งที่มาของผลิตผล การแยกและการขึ้นบ่งผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป เช่น การติดป้ายหรือการใช้ภาชนะบรรจุที่มีสีแตกต่างกัน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง หลักการด้านสุขอนามัย หลักการปฏิบัติในการผลิตที่ถูกต้อง (GMP) หลักการการผลิตพืชอินทรีย์
13. ภาชนะบรรจุในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	ตรวจพิจารณาภาชนะบรรจุหีบห่อ ต้องไม่ปนเปื้อนสารเคมีหรือวัสดุที่ห้ามใช้ มีความแข็งแรง ทนทาน ไม่แตกหัก หรือชำรุดเสียหายได้ง่าย สามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และฝุ่นละออง เขม่าไอเสียจากรถยนต์ได้
14. พาหนะในการขนส่งสามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์	ตรวจพิจารณาพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง ต้องไม่ปนเปื้อนสารเคมีหรือวัสดุที่ห้ามใช้ มีความแข็งแรง ทนทาน ไม่แตกหัก หรือชำรุดเสียหายได้ง่าย สามารถป้องกันความเสียหายของผลิตผล และฝุ่นละออง เขม่าไอเสียจากรถยนต์ได้
15. มีการป้องกันความเสียหายของผลิตผลและการสูญเสียความเป็นอินทรีย์ระหว่างการขนส่ง	ตรวจพิจารณาขั้นตอนและวิธีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่งซึ่งต้องไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนทำให้ผลิตผลสูญเสียความเป็นอินทรีย์ตลอดขั้นตอนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง
16. มีการขึ้นบ่งที่แสดงถึงการแยกผลิตผลพืชอินทรีย์ออกจากผลิตผลพืชทั่วไปอย่างชัดเจน	1. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารแสดงแหล่งที่มาของผลิตผล การแยกและการขึ้นบ่งผลิตผลพืชอินทรีย์กับผลิตผลพืชทั่วไป เช่น การติดป้ายหรือการใช้ภาชนะบรรจุที่มีสีแตกต่างกัน 2. สัมภาษณ์ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง หลักการด้านสุขอนามัย หลักการปฏิบัติในการผลิต

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	ที่ถูกต้อง (GMP) หลักการการผลิตพืชอินทรีย์
ข้อกำหนดที่ 8 การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง	
ใบรับรอง 1. มีการปลูกพืชตรงกับชนิดพืชที่ขอหรือได้รับการรับรองจริง 2. ใช้ใบรับรองแสดงหรือกล่าวอ้างเพื่อการจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรองในแปลงปลูก 3. ปริมาณผลผลิตที่จำหน่ายสอดคล้องกับปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยว 4. ขนาดพื้นที่ที่ขอการรับรองหรือในใบรับรองเท่ากับพื้นที่เพาะปลูกจริง	1. ตรวจพินิจชนิดพืชที่ปลูก ปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยว และจำหน่ายตรงกับชนิดพืชที่ขอการรับรองหรือที่ได้รับรองและขนาดพื้นที่ปลูก กรณีพบชนิดพืชที่ปลูกในแปลงไม่ตรงกับชนิดพืชในใบรับรอง ให้เกษตรกรยื่นขอลด/ขยาย/เปลี่ยนแปลงขอบข่ายชนิดพืช 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารวันที่ปลูก วันที่เก็บเกี่ยวผลผลิต ขนาดพื้นที่ปลูก ชนิดพืชและปริมาณผลผลิตที่ปลูกและเก็บเกี่ยวต้องสอดคล้องกับชนิดพืชในใบรับรอง
เครื่องหมายรับรอง 5. ชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองถูกต้องและชัดเจน 6. ขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสมหรือเส้นผ่าศูนย์กลางไม่ต่ำกว่า 15 มิลลิเมตร 7. สีของเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามเงื่อนไขที่หน่วยรับรองกำหนด 8. เครื่องหมายรับรองมีลักษณะ รูปทรง และสัดส่วนตรงตามมาตรฐานกำหนด 9. แสดงเครื่องหมายรับรองตรงตามกับชนิดพืชที่ได้รับการรับรอง 10. จำนวนเครื่องหมายที่ใช้สอดคล้องกับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ทำการผลิต	1. ตรวจพินิจขนาดเครื่องหมายรับรองเป็นไปตามความเหมาะสม โดยเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 15 มิลลิเมตร สีของเครื่องหมายรับรองพิมพ์แบบ 4 สี หรือสีเดียว ลักษณะ รูปทรง สัดส่วนของเครื่องหมายรับรองไม่ผิดเพี้ยน ขนาดและรูปแบบตัวอักษร ชื่อหน่วยรับรอง รหัสรับรอง ต้องเป็นไปตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ที่หน่วยรับรองกำหนด และจำนวนเครื่องหมายที่ใช้ต้องสอดคล้องกับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ผลิต 1) กรณีใช้เครื่องหมายรับรองแสดงเพื่อจำหน่ายผลผลิตไม่ตรงกับชนิดพืชใบรับรอง แต่พบการปลูกพืชชนิดนั้นในแปลง ให้เกษตรกรยื่นขอลด/ขยาย/เปลี่ยนแปลงขอบข่ายชนิดพืช 1. กรณีฉลากไม่มีชื่อหน่วยรับรองและหรือรหัสรับรองหน่วยรับรอง ทั้งแปลงใหม่และแปลงต่ออายุ ต้องแก้ไขฉลากให้มีชื่อหน่วยรับรองและหรือรหัสรับรองหน่วยรับรอง ให้เสร็จสิ้นภายใน 60 วัน นับจากวันตรวจประเมินครั้งแรก 2. กรณีใช้ฉลากที่ไม่ถูกต้อง ในแปลงที่มีอายุการรับรอง ให้เกษตรกรยื่นหนังสือผ่านผัสนขอใช้ฉลากจนกว่าจะหมด และส่งแบบแก้ไขฉลากที่ระบุชื่อหน่วยรับรองและรหัสรับรองครบถ้วนและถูกต้องให้หน่วยรับรอง ภายในระยะเวลา 60 วัน 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารการจัดทำ การซื้อ การควบคุมการเบิกจ่ายเครื่องหมายรับรองต้องสอดคล้องกับปริมาณผลผลิตและจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตและจำหน่าย

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
การแสดงผลการ 11. การแสดงผลการต้องมีรายละเอียดตามที่มาตรฐานกำหนดไว้	1. ตรวจพินิจรายละเอียดชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต คำแนะนำการเก็บรักษา (ถ้ามี) ปริมาณน้ำหนักสุทธิ (ถ้ามี) และชื่อประเทศผู้ผลิต (กรณีส่งออก) บนฉลากต้องถูกต้องและครบถ้วน 2. ตรวจบันทึก หลักฐาน และเอกสารการจัดทำ การเบิก และการควบคุมการใช้ฉลากต้องมีจำนวนที่สอดคล้องกับจำนวนบรรจุภัณฑ์ที่ผลิตและจำหน่าย
การกล่าวอ้าง 12. มีการกล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลจากการผลิตแบบอินทรีย์	1. ตรวจพินิจข้อความที่กล่าวอ้างว่าเป็นผลิตผลพืชอินทรีย์ที่แสดงบนฉลาก
ข้อกำหนดที่ 9 การบันทึกข้อมูลการผลิต	
1. มีบันทึก หลักฐานและ/หรือเอกสารแสดงการผลิตพืชอินทรีย์แยกจากการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน 2. มีการจัดทำประวัติ แผนที่ แผนผังฟาร์มที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน 3. มีการจัดทำแผนการผลิตและจดบันทึกการปฏิบัติงานภายในฟาร์มที่มีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืชและการเก็บเกี่ยวทุกรอบการผลิตอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน 4. มีบันทึกและ/หรือหลักฐานแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ใช้ปัจจัยการผลิต และวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุการเกษตร 5. มีบันทึกชนิดและปริมาณผลิตผลที่เก็บเกี่ยวได้ และการคัดแยกคุณภาพผลิตผลพืชอินทรีย์ 6. มีบันทึกและหลักฐานแสดงการจำหน่ายและ/หรือการขนส่งผลิตผลพืชอินทรีย์	1. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูลการผลิตตลอดกระบวนการผลิต ประกอบด้วย 1.1 ข้อมูลประวัติการใช้พื้นที่ปลูก เช่น การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ย้อนหลัง ประวัติการใช้สารเคมี 1.2 ข้อมูลการวางแผนการจัดการ เช่น การเลือกชนิดพืชปลูก ฤดูกาลปลูก ช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวผลิตผล การรักษาความสมดุลและความหลากหลายทางธรรมชาติ มาตรการหรือวิธีการป้องกันการปนเปื้อน 1.3 ข้อมูลการใช้เมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ เช่น แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ ที่นำมาใช้ ขั้นตอนการผลิตเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ใช้เองภายในแปลง วิธีการกำจัดสารเคมีที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์และส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ 1.4 ข้อมูลการจัดการและการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน ขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตที่ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน วิธีการใช้ อัตราการใช้ และระยะเวลาการใช้ปัจจัยการผลิตในการปรับปรุงบำรุงดิน 1.5 ข้อมูลการจัดการศัตรูพืช เช่น การสำรวจศัตรูพืช แผนการป้องกันกำจัดศัตรูพืช แหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ขั้นตอนการผลิตปัจจัยการผลิตที่ใช้ป้องกันกำจัดศัตรูพืช วิธีการใช้ อัตราการใช้ และระยะเวลาการใช้ปัจจัยการผลิตในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

รายการตรวจประเมิน	วิธีการตรวจประเมิน
	1.6 ข้อมูลการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การจัดเตรียมสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะใช้ในการเก็บเกี่ยว และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ขั้นตอนและวิธีการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว สารเคมีสังเคราะห์ที่ใช้ในกระบวนการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว วันที่เก็บเกี่ยว และปริมาณผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ แหล่งที่มาน้ำที่ใช้ในกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว 1.7 ข้อมูลการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง เช่น การจัดเตรียมสถานที่ปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และยานพาหนะขนส่งใช้ในกระบวนการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง ขั้นตอนและวิธีการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง สารที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง แหล่งน้ำที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง มาตรการป้องกันการปนเปื้อนของน้ำที่ใช้ในการบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษาและการขนส่ง บันทึกวิธีการแยกหรือการขึ้นเพื่อแยกกันอย่างชัดเจนระหว่างการผลิตพืชอินทรีย์และการผลิตพืชทั่วไป 1.8 ข้อมูลการแสดงผลและการกล่าวอ้าง เช่น แผนและปริมาณการผลิต ขั้นตอนการติดฉลากและการกล่าวอ้างบนผลิตผล/ผลิตภัณฑ์ การควบคุมปริมาณการใช้ฉลาก บันทึกวิธีการแยกหรือการขึ้นเพื่อกำหนดการผลิตแบบคู่ขนาน 2. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูลการผลิต กรณีที่มีการผลิตแบบคู่ขนานผู้ปฏิบัติจะต้องบันทึกข้อมูลการผลิตพืชอินทรีย์และการผลิตพืชทั่วไปอย่างชัดเจน
ข้อกำหนดที่ 10 การทวนสอบ	
1. มีบันทึกหลักฐานและ/หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบได้ตลอดห่วงโซ่การผลิต 2. มีการจัดเก็บบันทึกและ/หรือเอกสารการผลิตไว้ตรวจสอบอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง	1. ตรวจพินิจบันทึกข้อมูล หลักฐาน หรือเอกสารที่สามารถทวนสอบย้อนกลับได้เป็นเวลาอย่างน้อย 1 รอบการรับรอง 2. ตรวจพินิจความครบถ้วนของข้อมูลในบันทึก หรือในเอกสาร หลักฐาน ซึ่งควรมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตตลอดห่วงโซ่การผลิต 3. ตรวจพินิจสถานที่จัดเก็บบันทึก หลักฐาน หรือเอกสารซึ่งสามารถทวนสอบย้อนหลังได้อย่างน้อย 1 รอบการรับรอง 4. สัมภาษณ์ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน

ภาคผนวกที่ 3

คู่มือการปฏิบัติงาน
Standards Operating Procedure (SOP)
การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

กลุ่มพัฒนาระบบตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตพืช
กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช
กรมวิชาการเกษตร

คำนำ

ปัจจุบันตลาดโลกให้ความสำคัญกับระบบคุณภาพความปลอดภัยของสินค้าเกษตร อีกทั้งกระแสของผู้บริโภคที่คำนึงถึงสุขภาพ ความปลอดภัย และการจัดการสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยในฐานะประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารสู่ตลาดโลก จึงมีความจำเป็นต้องควบคุมความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหาร

กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยรับรองทำหน้าที่ให้บริการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอาเซียน โดยมีสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1 – 8 ทำหน้าที่ตรวจรับรองในส่วนภูมิภาคและมีกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชเป็นหน่วยงานส่วนกลาง ทำหน้าที่ประสานงานการตรวจรับรองตามระบบคุณภาพให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

คู่มือการปฏิบัติงาน (Standards Operating Procedure : SOP) การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ที่ดำเนินการโดยกรมวิชาการเกษตร ซึ่งอ้างอิงเอกสารระบบจัดการคุณภาพ ประกอบด้วยคู่มือคุณภาพหลักเกณฑ์และเงื่อนไขคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน เอกสารสนับสนุน แบบฟอร์ม และคู่มือการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน ISO/IEC 17065 : 2012

กลุ่มพัฒนาระบบตรวจรับรองมาตรฐานการผลิตพืช กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืชหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการปฏิบัติงานการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (SOP) ฉบับนี้ จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

(นายยสิทธิ์ อินทรสถิตย์)

ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
- วัตถุประสงค์	1
- ขอบเขต	1
- ผู้รับผิดชอบ	1
- คำนิยาม	1
- แผนภูมิกระบวนการดำเนินงานตรวจประเมิน เพื่อการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ และตรวจต่ออายุ	3
- ขั้นตอนการตรวจประเมิน และการตรวจต่ออายุ ของการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์	4
- ขั้นตอนการทำงาน	5
ภาคผนวก	9
- นโยบายคุณภาพ	10
- แบบฟอร์ม	
แผนการตรวจประเมินประจำปี (F-7)	11
แบบบันทึกการแจ้งกำหนดการตรวจประเมิน (F-8)	12
ทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจประเมิน (F-9)	13
ทะเบียนรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ (F-16)	14
แบบแสดงรายชื่อผู้เข้าประชุมคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช (F-20)	15
แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบเดี่ยว (F-51.1)	16
แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบกลุ่ม (F-53)	21
แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (F-56)	26
แบบใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (รายเดี่ยวพืชไม่เกิน 10 ชนิด) (F-65.1)	51
แบบใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (รายเดี่ยวพืชมากกว่า 10 ชนิด) (F-65.2)	52
แบบใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (แบบกลุ่ม) (F-65.3)	55

คู่มือการปฏิบัติงานการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ Standards Operating Procedure (SOP)

1. วัตถุประสงค์

เพื่อใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

2. ขอบเขต

ครอบคลุมกระบวนการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ที่ดำเนินการโดยกรมวิชาการเกษตร

3. ผู้รับผิดชอบ

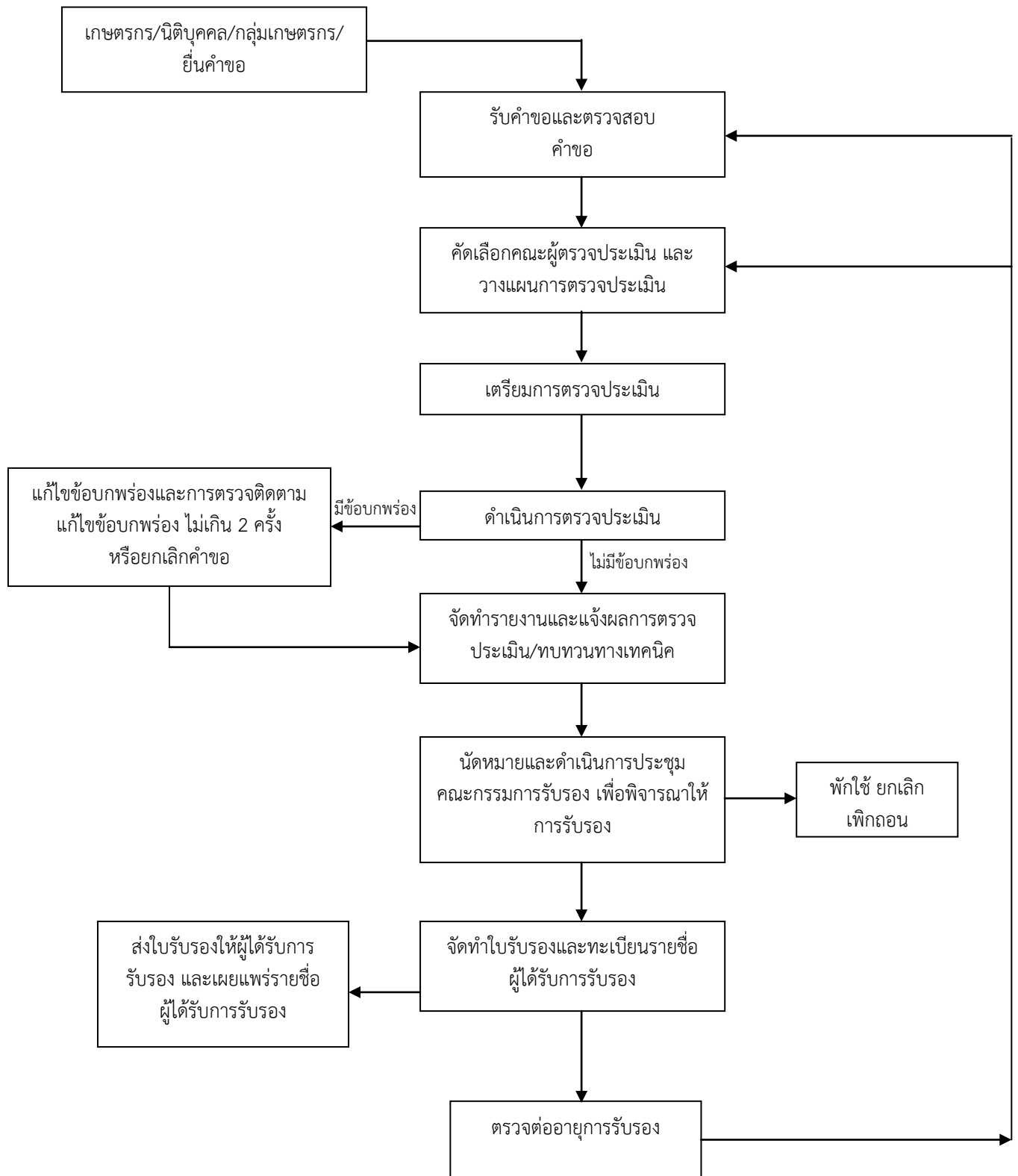
กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 1-8 และหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. คำนิยาม

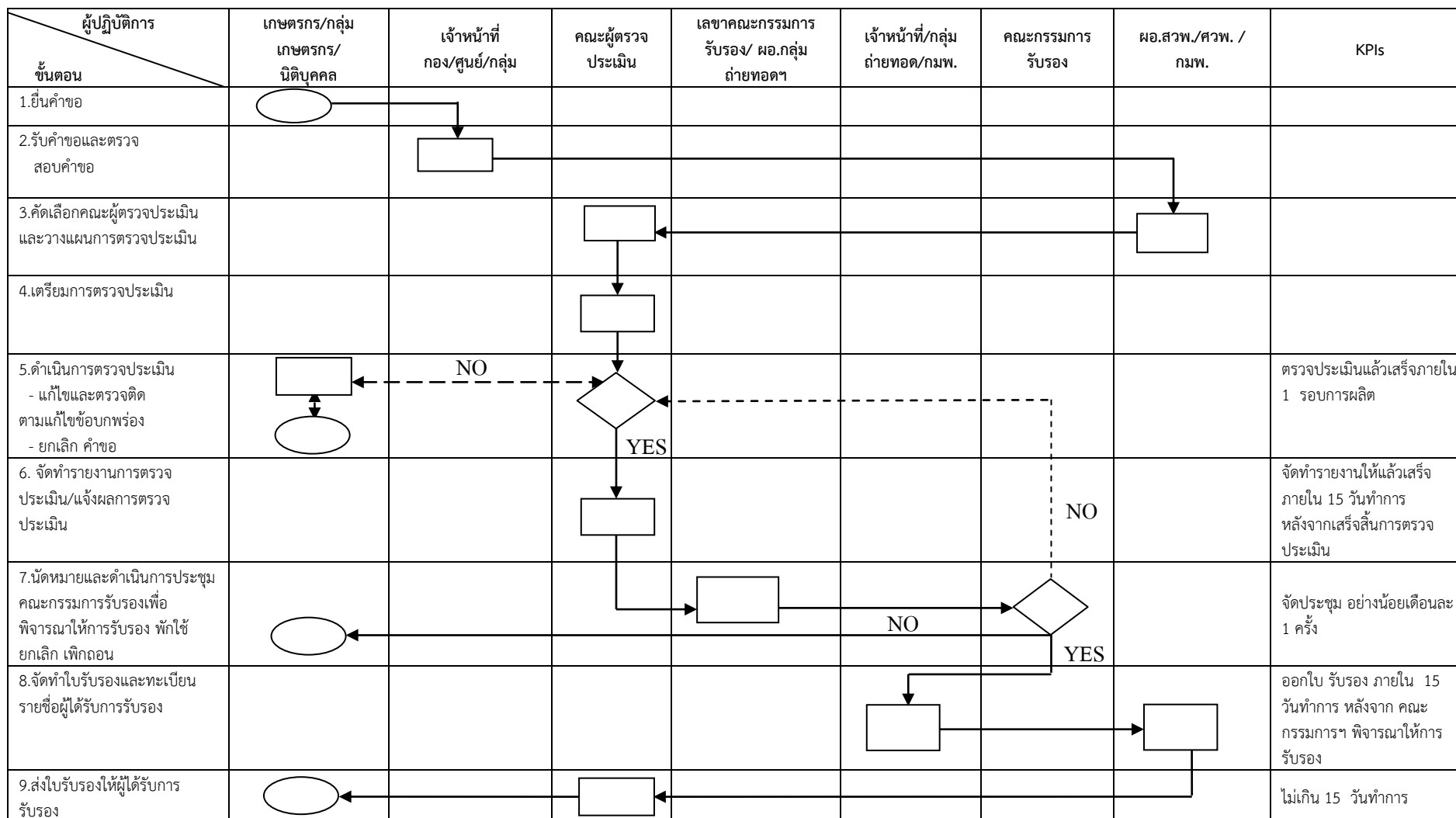
1. แหล่งผลิตพืชอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตพืชอินทรีย์ และการแสดงฉลากของผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อาเซียน
2. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หมายถึง มาตรฐานเกษตรอินทรีย์อาเซียน
3. การรับรอง หมายถึง การให้การรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์อาเซียน หรือมาตรฐานอื่นๆ ที่เทียบเท่า
4. การรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ หมายถึง การให้การรับรองระบบการผลิตพืชอินทรีย์ ว่าสอดคล้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อาเซียน หรือมาตรฐานอื่นๆ ที่เทียบเท่า
5. ผู้ยื่นคำขอ หมายถึง เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร นิติบุคคล องค์กร ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการที่ประสงค์ขอรับการรับรอง
6. ผู้ได้รับการรับรอง หมายถึง ผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจประเมิน และได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร
7. คณะกรรมการรับรอง หมายถึง คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช ที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานคณะอนุกรรมการบริหาร เพื่อทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
8. การตรวจประเมินเพื่อการรับรอง (Initial Audit) หมายถึง การตรวจโดยละเอียดตามหัวข้อที่กำหนดในมาตรฐานสินค้า เพื่อตรวจประเมินความสอดคล้องตามข้อกำหนด ซึ่งจะดำเนินการตรวจเมื่อยื่นขอประเมินเป็นครั้งแรก
9. การตรวจต่ออายุการรับรอง (Re-assessment) หมายถึง การตรวจประเมินภายหลังการรับรองที่ดำเนินการเมื่อครบรอบอายุการรับรอง เพื่อทบทวนทั้งระบบอีกครั้งว่าผู้ได้รับการรับรองมีการนำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไปปฏิบัติ และยังมีประสิทธิภาพอยู่
10. ผู้ตรวจประเมิน (Auditor) หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ตรวจประเมิน และมีคุณสมบัติตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด
11. คณะผู้ตรวจประเมิน (Audit Team) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ตรวจประเมินซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมิน ผู้ตรวจประเมินฝึกหัด (ถ้ามี) และผู้เชี่ยวชาญ (ถ้ามี) หรือบุคคลเดียวที่ทำหน้าที่ตรวจประเมิน โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน
12. หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน (Lead Auditor) หมายถึง บุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด และได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำการตรวจประเมิน

13. ผู้ทบทวนทางเทคนิค หมายถึง ผู้ตรวจประเมินอื่นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการตรวจประเมินเพื่อการรับรองแปลงที่ยื่นขอ หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ทบทวนรายละเอียดของผลการตรวจประเมิน
14. การตรวจประเมิน (Audit) หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบ เป็นอิสระ และจัดทำเป็นเอกสาร เพื่อให้ได้หลักฐานการตรวจประเมิน และเพื่อประเมินว่าเป็นไปตามเกณฑ์การตรวจประเมิน
15. ข้อบกพร่อง (Nonconformity) หมายถึง สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดตามมาตรฐานการผลิตพืช
16. กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ผลิต (Grower / Farmer Group) หมายถึง กลุ่มของเกษตรกรที่มีสมาชิกผู้ผลิตทำการผลิต และรวมกลุ่มกันเพื่อทำการผลิต
17. นิติบุคคล (Juristic Person) หมายถึง บริษัทหรือผู้ส่งออกที่รับผิดชอบกลุ่ม ซึ่งเป็นผู้รับซื้อ จัดจำหน่าย หรือส่งออกผลิตผลทางการเกษตร จากกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกร
18. ใบรับรอง หมายถึง ใบรับรองแหล่งผลิตพืชหรือการผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานสินค้าเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
19. ระบบคุณภาพ หมายถึง การบริหารจัดการด้านต่างๆ ที่องค์กรกำหนดไว้และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านคุณภาพที่ตั้งไว้
20. พืช หมายถึง พืชทุกชนิดและทุกส่วนของพืช ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เช่น ต้นตอ หน่อ กิ่ง ใบ ราก หัว ดอก และเมล็ด ทั้งนี้ให้รวมถึงเห็ด
21. พืชอินทรีย์ หมายถึง พืช ผลิตผลจากพืช ที่ได้จากการผลิตโดยวิถีธรรมชาติ ไม่ใช่พืชที่มีการตัดต่อสารพันธุกรรมและฉายรังสี

แผนภูมิกระบวนการดำเนินงานตรวจประเมิน เพื่อการรับรองการผลิตพืชอินทรีย์และตรวจต่ออายุ

ขั้นตอนการตรวจประเมิน และการตรวจต่ออายุ ของการรับรองแหล่งผลิตพีชีอินทรีย์

หมายเหตุ : การตรวจต่ออายุมีขั้นตอนเหมือนการตรวจรับรองแหล่งผลิตทุกขั้นตอน

6. ขั้นตอนการทำงาน รายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การตรวจประเมิน และการตรวจต่ออายุของการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์

ขั้นตอนที่ 1 ยื่นคำขอ

เกษตรกร นิติบุคคล หรือกลุ่มเกษตรกรที่มีความพร้อมในการรับการตรวจประเมินตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช (กมพ.) เจ้าหน้าที่ สวพ. หรือ เจ้าหน้าที่หน่วยงานเครือข่ายของ สวพ.

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบเดี่ยว (F-51.1)
2. แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบกลุ่ม (F-53.1)

ขั้นตอนที่ 2 รับคำขอและตรวจสอบคำขอ

เจ้าหน้าที่ของ สำนัก /ศูนย์/กลุ่ม (ผู้ที่ได้รับมอบหมาย) ตรวจสอบความถูกต้องของคำขอ ขอบข่าย และความครบถ้วนของเอกสารประกอบคำขอ รวมทั้งตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ กรณีหน่วยงานเครือข่ายของ สวพ. รับคำขอ ให้หน่วยงานเครือข่ายจัดส่งสรุปผลการรับคำขอประจำเดือนโดยแจ้งรายชื่อเกษตรกร นิติบุคคล หรือกลุ่มเกษตรกร ขอบข่าย และจำนวนคำขอ ให้ สวพ. ทราบ กรณีที่ สวพ. รับคำขอ เมื่อได้พิจารณาที่ตั้งของฟาร์มแล้วพบว่าอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด ให้ดำเนินการส่งคำขอ และเอกสารประกอบคำขอทั้งหมดให้หน่วยงานนั้น เพื่อดำเนินการต่อไป

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบเดี่ยว (F-51.1)
2. แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบกลุ่ม (F-53.1)

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกคณะผู้ตรวจประเมินและวางแผนการตรวจประเมิน

ผู้อำนวยการ สวพ./ ผู้อำนวยการ ศวพ. คัดเลือกคณะผู้ตรวจประเมิน และมอบหมายให้คณะผู้ตรวจประเมินดำเนินการวางแผนการตรวจประเมิน ทั้งนี้การคัดเลือกคณะผู้ตรวจประเมินให้พิจารณาจากความรู้ความสามารถที่ตรงกับขอบข่ายที่ขอรับการรับรอง กรณีที่ไม่มีผู้ตรวจประเมินตรงตามขอบข่ายที่ขอรับการรับรองให้ติดต่อ กมพ. หรือ สวพ. อื่น หรือใช้ผู้เชี่ยวชาญร่วมคณะผู้ตรวจประเมิน หรือใช้ผู้ตรวจประเมินภายนอกที่มีความรู้ในขอบข่ายที่ขอรับการรับรอง ทั้งนี้ผู้ตรวจประเมินที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขว่าด้วยคุณสมบัติและประสบการณ์ของผู้ตรวจประเมินและผู้เชี่ยวชาญ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจประเมิน (F-9)
2. ทะเบียนรายชื่อผู้ตรวจประเมินภายนอก (F-18)
3. ทะเบียนรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ (F-16)
4. แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบเดี่ยว (F-51.1)
5. แบบคำขอใบรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์แบบกลุ่ม (F-53)
6. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขว่าด้วยคุณสมบัติและประสบการณ์ของผู้ตรวจประเมิน และผู้เชี่ยวชาญ (RE-3)
7. ตารางกำหนดระยะเวลาการตรวจประเมิน (Man-day) การผลิตพืชอินทรีย์ สำหรับการรับรองแหล่งผลิตพืช (SD-54)
8. แผนการตรวจประเมินประจำเดือน (F-7)
9. แบบบันทึกการแจ้งกำหนดการตรวจประเมิน (F-8)

ขั้นตอนที่ 4 เตรียมการตรวจประเมิน

คณะผู้ตรวจประเมินรับทราบแผนการตรวจประเมิน และ เตรียมการก่อนตรวจประเมิน โดยทำการศึกษาคำขอ รายชื่อเกษตรกรที่ขอรับการตรวจประเมินจากฐานข้อมูล และการทบทวนมาตรฐานที่จะใช้ในการตรวจประเมิน เพื่อการรับรอง และจัดทำกำหนดการตรวจประเมินให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการตรวจประเมิน (Man-day) และครอบคลุมทุกกิจกรรมตามขอบข่ายที่ขอรับการรับรอง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แผนการตรวจประเมินประจำปีเดือน (F-7)
2. รายชื่อเกษตรกรที่ขอรับการตรวจประเมินจากฐานข้อมูล
3. แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (F-56)

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการตรวจประเมิน

คณะผู้ตรวจประเมินดำเนินการตรวจประเมินเพื่อการรับรอง และให้เป็นไปตามกำหนดการตรวจประเมินที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการตรวจประเมินประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การตรวจเอกสาร/บันทึก การตรวจพินิจ/การสังเกตกิจกรรม และสถานะของพื้นที่ที่ตรวจ และอาจมีการสุ่มตัวอย่าง ดิน น้ำ หรือพืช ในกรณีสงสัย จากนั้นให้บันทึกสิ่งที่พบจากการตรวจประเมินในแบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ เมื่อการตรวจประเมินแล้วเสร็จ คณะผู้ตรวจประเมินจะพิจารณาผลการตรวจประเมิน จัดทำแบบบันทึกข้อบกพร่องฟาร์ม และแจ้งให้เกษตรกรรับทราบผลการตรวจประเมินพร้อมลงชื่อในแบบบันทึกข้อบกพร่องฟาร์ม

กรณีที่คณะผู้ตรวจประเมิน ตรวจประเมินครบทุกหัวข้อ ให้ผู้ตรวจประเมินจัดทำแบบสรุปการตรวจประเมินฟาร์ม

กรณีที่ไม่สามารถตรวจได้ครบทุกหัวข้อในการตรวจครั้งแรก ให้ดำเนินการนัดหมายการตรวจประเมินในครั้งต่อไป กรณีมีข้อบกพร่องให้แจ้งเกษตรกรรับทราบและให้เกษตรกรเสนอแนวทางการแก้ไข และกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ พร้อมนัดหมายช่วงเวลาในการตรวจประเมินครั้งต่อไป

ทั้งนี้ในระหว่างการตรวจประเมินเพื่อการรับรอง และการตรวจต่ออายุพืชอินทรีย์ให้ยึดแนวทางในการดำเนินการดังนี้

การตรวจประเมินเพื่อการรับรอง

1. การตรวจประเมินเพื่อการรับรองจะทำการตรวจประเมินแต่ละรายไม่เกิน 3 ครั้ง หากการตรวจประเมินไม่สามารถเสร็จสิ้นภายใน 3 ครั้ง ให้พิจารณายกเลิกคำขอและให้ยื่นใหม่เมื่อมีความพร้อม กำหนดการตรวจประเมินอาจได้รับการแก้ไขให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ ซึ่งสาเหตุจากการแก้ไขอาจเกิดจากการร้องขอของผู้ขอ การรับรอง หรือคณะผู้ตรวจประเมิน ซึ่งหัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมินจะมีการแจ้งให้กับผู้ขอการรับรองทราบ ณ ตอนประชุมเปิด
2. การตรวจประเมินแก้ไขข้อบกพร่องจะตรวจไม่เกิน 2 ครั้ง ในข้อกำหนดเดียวกัน ถ้าไม่ดำเนินการแก้ไข จำเป็นต้องยกเลิกคำขอ

การตรวจต่ออายุ

1. การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุการรับรองจะทำการตรวจประเมินแต่ละรายไม่เกิน 2 ครั้ง หากการตรวจประเมินไม่สามารถเสร็จสิ้นได้ภายใน 2 ครั้ง และเป็นปัญหาที่เกิดจากเกษตรกร กรมวิชาการเกษตรจะพิจารณายกเลิกคำขอ
2. การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุการรับรองทั้ง 2 ครั้งต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นไม่เกินกว่า 60 วัน นับจากวันตรวจต่ออายุครั้งแรก ถ้าไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดและเป็นปัญหาที่เกิดจากเกษตรกร กรมวิชาการเกษตรจะพิจารณาวันที่ต่ออายุการรับรองไม่ต่อจากใบรับรองฉบับเดิม
3. การตรวจประเมินเพื่อต่ออายุการรับรองทั้ง 2 ครั้งต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นไม่เกินกว่า 60 วัน นับจากวันตรวจต่ออายุครั้งแรก ถ้าไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดและปัญหาเกิดจากคณะผู้ตรวจ

ประเมินให้ดำเนินการตรวจประเมินให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และพิจารณาวันที่ต่ออายุการรับรองต่อจากใบรับรองฉบับเดิม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แผนการตรวจประเมินประจำเดือน (F-7)
2. รายชื่อเกษตรกรที่ขอรับการตรวจประเมินจากฐานข้อมูล
3. แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (F-56)

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำรายงานการตรวจประเมิน

หัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมิน จัดทำบันทึกข้อความ เรื่อง การทวนสอบความถูกต้องเอกสารและบันทึกการตรวจประเมิน และรวบรวมสรุปผลการตรวจประเมิน บันทึกข้อบกพร่อง และบันทึกการเก็บตัวอย่างดิน น้ำ และพืชส่งวิเคราะห์ (ถ้ามี) เสนอผู้ทบทวนทางเทคนิค เพื่อทวนสอบความถูกต้องเอกสารและบันทึกการตรวจประเมิน และลงนามในบันทึกข้อความ และหัวหน้าคณะผู้ตรวจประเมินรวบรวมเอกสารการตรวจประเมินทั้งหมด ส่งให้งานสารบรรณของหน่วยงาน กรณีเกษตรกรมีข้อบกพร่องและไม่สามารถแก้ไขได้ตามกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จภายใน 2 ครั้ง เกษตรกรจะถูกยกเลิกคำขอ (กรณีเป็นการตรวจประเมินเพื่อให้การรับรอง) หรือลดขอบข่าย พักใช้เพิกถอน (กรณีเป็นการตรวจติดตาม) หรือไม่ต่ออายุใบรับรอง (กรณีเป็นการตรวจต่ออายุ)

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แบบบันทึกการตรวจประเมินแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (F-56)

ขั้นตอนที่ 7 นัดหมายและดำเนินการประชุมคณะกรรมการรับรองเพื่อพิจารณา

7.1 เลขานุการคณะกรรมการรับรอง/ผู้อำนวยการกลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยีรวบรวมและตรวจสอบความครบถ้วน และถูกต้องของข้อมูลทั้งหมด จากนั้นจัดเตรียมการประชุม โดยส่งหนังสือเชิญประชุมพร้อมระเบียบวาระการประชุม และเอกสารประกอบการประชุม ให้คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช

7.2 คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม และพิจารณาให้การรับรอง พักใช้ ยกเลิก เพิกถอน

7.3 เลขานุการคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช บันทึกผลการประชุม และจัดทำรายงานการประชุม แจ้งมติผลการพิจารณาของคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช ให้เกษตรกร/คณะผู้ตรวจประเมิน/ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และดำเนินการตามมติต่อไป

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. แผนการประชุม
2. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช
3. หนังสือเชิญประชุม
4. ระเบียบวาระการประชุม
5. เอกสารประกอบการประชุม
6. แบบแสดงรายชื่อผู้เข้าประชุมคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช (F-20)
7. รายงานการประชุมคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการผลิตพืช

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำใบรับรองและทะเบียนรายชื่อผู้ได้รับการรับรอง

เมื่อที่ประชุมคณะกรรมการรับรองมีมติพิจารณาให้การรับรอง เลขานุการคณะกรรมการรับรองจัดส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการรับรองให้เจ้าหน้าที่กลุ่มถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อจัดทำใบรับรอง และจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้ได้รับการรับรอง จากนั้นนำเสนอผู้อำนวยการ สวพ. ลงนาม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. รายงานการประชุมคณะกรรมการรับรอง
2. ใบรับรอง
3. ฐานข้อมูลใบรับรอง
4. ฐานข้อมูลเกษตรกร

ขั้นตอนที่ 9 ส่งใบรับรองให้ผู้ได้รับการรับรอง

เมื่อจัดทำใบรับรองและผู้อำนวยการ สวพ. ลงนามแล้วจึงจัดส่งใบรับรองให้แก่ผู้ได้รับการรับรอง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ใบรับรอง

หมายเหตุ การตรวจต่ออายุมีขั้นตอนเหมือนการตรวจรับรองแหล่งผลิตทุกขั้นตอน

ภาคผนวก

นโยบายคุณภาพ

กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการรับรองแหล่งผลิตพืช ตามมาตรฐาน สินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช หรือมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.) แก่ภาครัฐและเอกชน จึงได้กำหนดนโยบายคุณภาพสำหรับการดำเนินงานของ กรมวิชาการเกษตรไว้ ดังนี้

“กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบรับรองแหล่งผลิต GAP พืช และการผลิตพืชอินทรีย์ ด้วยคุณภาพ บริการที่รวดเร็ว และเป็นไปตามมาตรฐานสากล”

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับมาตรฐานสินค้าทางการเกษตร และสนับสนุนผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ภายในประเทศให้มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะแข่งขันในตลาดต่างประเทศ

เพื่อให้สามารถบรรลุนโยบายคุณภาพ และวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ ดังนี้

1. บริหารและดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อกำหนดตามมาตรฐานสากล ISO/IEC 17065 : 2012 และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ได้แก่
 - การตรวจประเมินและให้การรับรองแก่ผู้ยื่นคำขอด้วยความถูกต้อง โปร่งใส รวดเร็ว และเป็นธรรม
 - การตรวจติดตามผลผู้ได้รับการรับรองอย่างสม่ำเสมอ
 - รักษาความลับของข้อมูลและเอกสารของผู้ยื่นคำขอทุกรายอย่างเคร่งครัด
 - สรรหาทรัพยากรที่จำเป็น รวมทั้งบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เพียงพอ
 - พัฒนาศักยภาพให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
 - ร่วมมือ สนับสนุน และเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องให้แก่สาธารณชน
2. ได้รับการรับรองระบบงาน (Accredited) เพื่อให้เกิดการยอมรับในขีดความสามารถและสถานภาพ